

BABITS MIHÁLY
TÖRÖK ZORNIE
ÖSSZES MŰVEI

ÖSSZES VERSEK
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

481. 509
Országos Széchényi Könyvtár
Létező azonos
1981. 10. 20.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Sajtó alá rendezte

TÖRÖK SOPHIE

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

803.134

Országos Széchényi Könyvtár

Leltári szám:

B 686k

1956.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

8755. FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

VBT **ÖSSZES VERSEK** ABC

1902—1908

Országos Széchényi Könyvtár

Sajtó alá rendezte
Tónya Sorin

ÖSSZES VERSEK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Országos Széchényi Könyvtár

Könyvtári szám

862

IN HORATIUM

Gyűlölet, féltés, fény, olaszany sorsát
ne veszed el, nézd: hadi dalok, sora
nem hallott verset, ma nézd
papja, erős fiatal fülének.

Nézz fel az égbe: barna cigány ködök —
nézz szét a vízben: fürge fehér habok
örök csarjóképt halások!

LEVELEK IRISZ KOSZORÚJÁBÓL

1902—1908

lónix-világos, így nem is el szia
— nem roba u... Halkun
küstönöd... és vad!
Minden a földön, minden a föld fölött
lolytorkolvasó, mint evhogó palak, sely
Országos Széchényi Könyvtár
patakba,
így akarják Thanatos s Aiolos.
Ekként a dal is fényen örökkön új,
a régi eszme váltogat az újat,
s a régi forma új eszmének
öltönyeként kerekedjen újra.
S ha Tibur gazdaságnoka, egykor ily
mértéken szegte a meglégedést,
hadi dalokat rajt ma hánna-zál ön
a soha-meg-nem-eléje-lésnek!
Minden a földön, minden a föld fölött
folytonfolyvása, mint hágy záporár,
hőhátérés, lavina, levegő
s tűz, örökös lobogó. — Te is vesd

LEVELEK IRISZ KOSZORÚJÁBÓL

1803—1808

Országos Széchényi Könyvtár

IN HORATIUM

*Gyülöllek: távol légy, alacsony tömeg!
ne rezzents nyelvet: hadd dalolok soha
nem hallott verseket ma, múzsák
papja, erős fiatal füleknek.*

Nézz fel az égre: barna cigány ködök —
nézz szét a vízen: fürge fehér habok
örök cseréjükért hálásak

hald, Aiolost hogyan áldják, dallal.
A láng is hullám. Szüntelenül lobog
fönix-világunk. Így nem is él soha,
mi soha meg nem halt. Halálnak
köszönöd életedet, fű és vad!

Minden e földön, minden a föld fölött
folytonfolyású, mint csobogó patak
s «nem lépsz be kétszer egy patakba»,
így akarák Thanatos s Aiolos.

Ekként a dal is légyen örökkön új,
a régi eszme váltson ezer köpenyt,
s a régi forma új eszmének
öltönyeként kerekedjen újra.

S ha Tibur gazdadalnoka egykor ily
mértéken zengte a megelégedést,
hadd dalljam rajt ma himnuszát én,
a soha-meg-nem-elégedésnek!

Minden a földön, minden a föld fölött
folytonfolyású, mint hegyi záporár,
hullámtörés, lavina, láva
s tűz, örökös lobogó. — Te is vesd

el restségednek ónsulyu köntösét,
 eléged már meg a megelégedést,
 légy könnyű, mint a hab s a felhő,
 mint a madár, a halál, a szél az.
 Görnyedt szerénység, kishitű pórerény
 ne nyomja lelked járomunott nyakát :
 törékeny bár, tengerre termett,
 hagyj kikötőt s aranyos középszert
 s szabad szolgáljuk, állj akarattal a
 rejtett erőkhöz, melyek a változás
 százszínű, soha el nem kapcsolt
 kúsza kerek koszorúját fonják.

ÓDA A BÜNHÖZ

Elbízott erény! hizelegve gyávább
 s korlátoltabb lant rezeg udvarodban :
 ámde nem tisztább! Az enyémet néked
 ajzza, nemes Bűn,
 még ifjú izmom. Neked égő csokrot
 soha nem látott faju új virágból
 áldozok, melyet szakadékok ormán
 csentem a földből
 vakmerő kézzel, veszedelmes úton :
 bódító sötét lilium keresztjét,
 vérvörös hunyort, s örökös virágu
 áloe-pálmát.
 Nem neked, természet öröklött büne,
 szerelem, romlás buja zöld hinára,
 nem gerincivó Cytherea, néked
 mennyei kéjhölgy!
 Nem, vad gyilkosság, alacsony tolvajlás,
 nem, rut fősvénység, feneketlen bírvágy,
 nem, te legrosszabb, pohosult tétlenség,
 csókonyös önkény

s orvosolhatlan butaság! nemünk nagy
szennyesládáját teletöltő! moslék!
hitvány szemétdomb! Sohsem érdemelték
nagy nevedet, Bűn!

Mert te vagy a nagy, te vagy új és bátor,
te vagy az erős, te vagy a kiváló,
villogó fejszéd a sűrűn járatlan
új utakat tör.

Bűn, bűnnél százszor rokonabb erénnyel
mégis bűn, nagy bűn a buták szemében,
kik kopott párnán a sötétben ülnek,
félnek a fénytől.

Ámde bátran én teneked szegődöm,
szolgáid legszebb javadalma, nagy Bűn,
add fényes fejszéd a kezembe! Kenj be
torna-olajjal!

Ó fogadd ifjú, de derék erőmet!
Rontok, építek! Zuhanó szekercéd
fénye hullócsillaga tőlem ejlik,
mert te vagy a nagy,

te vagy az erős, te vagy új és bátor:
Gallián Caesart te vezetted át és
új aranymezőt kereső, te leltél
Amerikára.

HIMNUSZ IRISZHEZ

Sötét van. Hol az ezer szín? Mivé lett?
Hol az ezer tárgy külön élete?
(Szín a különség, különség az élet) —
éj van s most minden tehén fekete.
Belém esett a világ és lett oly vad,
oly egy-sötét, hogy szinte már ragyog
s a lelkem indus bölcsességbe olvad:
nincs semmi sem, csak semmi van,
s e semmi én vagyok.

Egy-semmi! Minden-semmi! Színek nélkül,
 ragyogó semmi! Űnlak, hagyj te most!
 Sokszorozó lelkem veled nem elégül,
 meddő szám, mely nem szoroz, se nem oszt.
 Ért gyümölcs nedvvel, fejem telve vággyal,
 vágyaim súlya nyomja vánkosom :
 ah, nem békülök én unalmas ággyal
 s Morpheus karjai között
 Iriszről álmodom.

Irisz! te lelkem régi istensége!
 hétszínű, gyöngyös, mint nektári kelyh,
 ezerszínű, uszályos, égnek éke,
 Irisz, kinek ruhája pávapelyh,
 Irisz, kinek mosolyja a szivárvány,
 színek bontója, koszorús hajú,
 ívelt szeszély, ég hídja, tarka bálvány,
 jer ontsd elémbé képeid,
 beszédes színkapú!

Idézz fel nékem ezer égi képet
 és földi képet, trilliót ha van,
 sok földet, vizet, új és régi népet,
 idézz fel, szóval, *teljes enmagam*.
 Királyt, papot, pénzt, nemes daliákat
 s a daliával idézd fel lovát,
 aljas gonosztevőt, tudós diákokot :
 a multak kövét érted-é
 csiholni, mint kovát?

Költő-szemeddel többet lelsz te benne,
 mint ásatagban egynemely tudós —
 De ha ráúntál multra és jelenre,
 színek bontója, légy ne kem te jós :
 hiszen te fested, Irisz, a világot
 s ne tudnád, hogy ecseted merre fut?

Idézd fel, amit még egy szem se látott : —
 a jövő falát érted-é,
 kitárni, mint kaput?

Színek bontója, viharok barátja,
 világ költője, tarka mint virág,
 jer, kedvesebb nekem a Mája fátyla,
 mint az unalmas-egy-való világ!
 Vihar barátja, szép idő követje,
 Junó követje, koszorús hajú,
 világszínháznak kárpitos szövetje,
 jer, ontsd elémbé képeid,
 beszédes ívkapú.

MESSZE... MESSZE...

Spanyolhon. Tarka hímű rét.
 Tört árnyat nyujt a minarét.
 Bús donna barna balkonon
 mereng a bíbor alkonyon.

Olaszhon. Göndör fellegek,
 Sötét ég lanyhul fületleg.
 Szökőkut vize fölbuzog.
 Tört márvány, fáradt mirtuszok.

Göröghon. Szirtek, régi rom,
 ködöt pipáló bús orom.
 A lég sűrű, a föld kopár.
 Nyáj, pásztorok, fenyő, gyopár.

Svájc. Zerge, bércek, szédület.
 Sikló. Major felhők felett.
 Sötétzöld völgyek, jégmező:
 harapni friss a levegő.

Némethon. Város, régi ház :
emeletes tető, faváz.

Cégérek, kancsók, ó kutak,
hízott polgárok, szűk utak.

Frankhon. Vidám, könnyelmű nép,

Mennyi kirakat, mennyi kép!

Mekkora nyüzsgés, mennyi hang :

masina, csengő, kürt, harang.

Angolhon. Hidak és ködök.

Sok körmos kémény füstölög.

Kastélyok, parkok, labdatér,

mért legelőkön nyáj kövér.

Svédhon. Csipkézve hull a fjord,

sötétkék vízbe durva folt.

Nagy fák és kristálytengerek,

nagyarcu szőke emberek.

Ó mennyi város, mennyi nép,

O mennyi messze szép vidék!

Rabsorsóm milyen mostoha,

hogy *mind* nem láthatom soha!

PÁRIS

FANTÁZIA

Más vidékre vágyol innen, szemmel látom néha rajtad :
jelzi színnel sápadt arcod, biggyenéssel néma ajkad,
únalom-szönyegre hímzed álmokból a kézimunkád,
nem hevít meleg kedélyünk, nem hat fesztelen
szavunk rád.

Új városunk friss hangjai ködfátyolképek előtted,
mik a régi magyar róma únt borújára vetődtek,
és a villany kék lángjai s kocsicsengők, szent harangok,
mélák mint a pásztortüzek, tompák mint a nyáj-
kolompok.

Messze szőke Szajna mellett feketül egy híres város, 2
nappal ugyan feketül, de este mint az ég sugáros,
nappal gyászruhában ül, de éjjel fényruhában táncol,
míg a rendőr, szürke Hajnal, felhős homlokot nem ráncol
s rá nem süt zord őrlámpája mely sok titkos bünt leleplez
akkor, tettenért, leguggol, akkor kissé csendesebb lesz,
de mint elfeledt csatornán rothadó test illó kénje,
csak az enyhe éjet várja, hogy kitörjön újra fénye.

Ott a nép mely nyüzsg az utcán, eleven, könnyelmű
tábor
ott valami leng a légben régi tengerek savából;
ott az emberek szemében nem mereng öröklött átok,
s ázsiai lusta bú nem köt vergődő unokákat.
Ott, há városzajon átzeng a vidék szélmalma, tücské,
nem miként kerékfogó sár, fényfogyó köd, lélek füstje,
ott az ábránd nem ragad benn a lélekben, mely fogantá,
ott a mélabú gyulandóbb, mint minálunk kedv és gyanta.

Homlokukat ott a házak messzebb merik tolni égnek,
ott sok ódon palotái állnak ősi dicsőségek.
Ott sok új házon nem álmodt új vonal, szeszélyes hajlás
ott perelnek, rakva kőből, új öröm és régi vallás.
Ott az ó királyok vára nyitva minden közseregnek,
benne sok kincs: drága míve régi híres mestereknek;
ott a gót regényes egyház csonka csúcsa, gazdag hornya,
igazán regébe illik ott a híres Eiffel-tornya.

Régi vár, melyről dicsvágyó serdülőben álmok kelnek,
tündérváros melyről tágult szemmel hall mesét a gyermek.
Ez ama hajó, mely indul zátonyokkal tölt távolra:
nyúl fölötte kéményárbc, leng fölötte füstvitorla.
Ez ama fészek, amelyből költ a röpte némely sasnak
és neveknek, miket hallva ifjú becsvágy száll magasnak.
Ez a nagy boly melyet rakott sok hangyánál-hangyább
hangya
ez a malom, melyről álmod a mezőn aszó kalangya.

S ez ama szőlőkert, melyben aszott anyja annyi bornak,
melytől egy világész annyi nemzedéke dőlt mánornak.
Ez a drága trágya dombja, melynek nemes erjedése
elég, hogy egy kontinensnek talaját átássa-vesse.
Ez ama kas, melybe méhként száll a legkülönbek vágya,
ez a távol rothadó test, ez a finom illat ágya,
mely a méla magyárföldi róna tétlen emberének
éber orrlyikát zavarja, távol hangszer, illatméreg.

Babylon ha erre volna, nyughatnál-e messze pusztán,
látva annak fordult ormát délibáb vizében úszván?
Babylon, ha erre volna, nemde bömlött cimbalomként
lenne hangolt lelked, annak hallva zenéjét koronként?
Babylon ha erre volna, azt hiszed hogy illatától
tétlen ideged hárfája nem rezegne meg magától?
s súlyos álmok iszapával bús lelked nem lenne sáros?
Messze szöke Szajna partján feketül egy híres város:

TÜZEK

Mivel ma nincs dolog, mivel ma nincs dárídó
s lelkünk a kőszá vágy kész szállodája lett,
mondd meg ma hát nekem, te régi tűzimádó,
tüzek közt mely tüzet imádsz te más felett?

A kályha tüze, mely előttünk itt ropogva
agyagbörtön közül sohase szabadul,
hasonlít arra, mely testünkben háborogva
szívünket vereti néha nagyon vadul.

Ó, boldog az a tűz, melynek melegje vígan
bebarátságosít egy meghitt kis szobát
és átkozott a gőz, mely füstölögve, higan
elomlik éjeken — s megfullad a család.

A csillagok tüze, mely fenn a távol égen
tisztán, közömbösen, magányosan ragyog,
mégis mindég remeg, részket az éji kéken
mi égi szenvedély bánthat, ti csillagok?

Ó, boldog csillag az, amely áldott levével a
 bolygókat éltet, úgy mint szép apánk, a nap —
 de vannak miknek itt csak késett fényük évell,
 míg fáradt lángjaik már régen alszanak.

Egykor az ifjú vágy más tűz felé vonott,
 mely szintolyan magas, habár nem olyan tiszta.
 Ó, rejtse el a szemed, ernyőzd be homlokod :
 lélek! reád tapadt a világ durva piszka.
 A dicsőség tüze akkor boldog, ha áldott,
 boldog, ha boldogít, ha nem keresve jó :
 oly isten ez, ki úgy áld meg, ha nem imádod,
 gyönyör, ha nem gyönyör, erő, ha nem erő.

Az édes tiszta tűz, mely kedvesed szemében
 oly szelíden ragyog, az áldott enyhe tűz,
 mely bárkinek öröm, tenéked átok éppen :
 mi mást mulatni vonz, téged tépődni úz,
 mi másnak lelket ad, tenéked lelked rágja,
 kínpadi láng neked, mi másnak szent sugár :
 lélekkel mit törödsz? de tested marja lángja
 s hullád is égeti, majdan ha elbukál.

Az oltárok tűzét, gonosz, te rég leköpted,
 a harci tűz, amely templomot gyujtogat,
 rég elhamuhodott tebenned. Kőd mögötted,
 előtted köd — bukott! megadhatod magad.
 Nem tudsz már rontani, építeni sohse tudtál ;
 a mennykövek tűzét szemed rég bámulá :
 most, amikor tanyád a mennykövek között áll,
 híres! nem bús-e lám üvegharang alá?

A pokolnak tüze — ó, pokol tüze mind!
 a döglött csillagok! a dugult kályha gáza!
 a szörnyű szerelem, mely törvényt nem tekint,
 színpadi, kínpadi dícsvágyad gyáva gyásza,

a lusta fájdalom! ó, pokol tüze mind :
 készítve lent a hely, már áll a máglya váza —
 fuj, szörnyű szerelem, mely törvényt nem tekint!
 fuj, döglött csillagok! fuj, dugult kályha gáza!

ÉJSZAKA!

Im, itt a tág, a szabad éjszaka,
 Illatos ege, színes csillaga ;
 mi, szűk szobáknak sápadt gyermeki
 tegyük szerelmi vallomást neki —
 Ó éjszaka! Ó, fényes éjszaka!

A föld, ha nyugalomé s gyönyöré,
 szelíd szárnyával ő borúl fölé,
 mint jó szülő, takarva öleli,
 áldón ragyognak ezer szemei —
 Ó éjszaka! Ó, szelíd éjszaka!

Ő sosem pihen : alkot boldogan,
 ölen száz élet nesztelen fogan,
 ölen, ha tölten nyujtozik a kéj,
 szemét hamisan hűnyja a «vak éj» —
 Ó éjszaka! Termékeny éjszaka!

Arany tögyén, mely holdnak hívatik,
 fehér tejjel táplálja gyermekit,
 s hamerre kéjes dombhát domborul,
 tetsző fátyollal rejti jámborul —
 Ó éjszaka! urasszony éjszaka!

Ő mindenekre egyaránt figyel,
 jól tudja mindig ő, hogy mit mível,
 Ő szárazságra bocsát harmatot,
 meleg nap után hűs fuvallatot —
 Ó éjszaka! Ó, gondos éjszaka!

Melegítő hűs, zaj-táplálta csend,
 mozgalmas nyugalom, ne bánjuk, mit jelent ;
 mi szűk szobáknak sápadt gyermeki,
 tegyünk, tegyünk szerelmi vallomást neki!
 Ó, éjszaka! Ó, szabad éjszaka!

SUNT LACRIMAE RERUM

Van a tárgyaknak könnyük. Érzem olykor,
 hogy sírnak a szobámban nesztelen ;
 sötétedő, sejtelmes alkonyokkor
 bús lelküket kitárják meztelen.

Tán azt hiszik, nem látja most szem őket :
 ki járna a sötétben eleven ?
 De én, szobáknak baglya, nézem őket,
 örülve, hogy van, aki sír velem.

Nézem, hogy elhagyja magát az asztal,
 silány terhét emelni únja már.
 Az ágy, mint akit senki sem vigasztal,
 gyötrelmes éjet önmegadva vár.

(Keresztény rabnő várhat így az éjre,
 bírván basája undok, únt kegyét.)
 A vén karszék némán huzódva félre
 bús daccal tölti bársonyos begyét.

Szégyenlett kínjuk fájlalják a képek,
 szegekre fölfeszített vértanuk,
 s mint este egyedül maradt cselédek,
 sírnak a tárgyak, bárha nincs szavuk.

Sírnak, mint néma lelkek, mint vak árvák,
 süket szemek, sötétbe zárt rabok,
 halottlan-holtak és örökre lárvák,
 léttelen lények, tompa darabok.

ANYÁM NEVÉRE

Hajnalka volt az édesanyám,

hajnalra születtem én.

S lelkemben már ily fiatalon

nincs hajnal, semmi remény,

nincs hajnal, semmi vidámság,

nincs hajnal, nincsen öröm.

Hajnalka volt az édesanyám

s csak alkony az örököm.

Hajnalka volt az édesanyám :

Kedélybeteg, árva nő ma ;

Mióta meghalt édesapám,

házunk oly szomorú, néma

Mióta meghalt édesapám,

házunk oly hallgatag, árva

Gyermekkoromba — szegény

e házba valék bezárva,

Novemberben születtem én.

Hajnalka volt az anyám :

Ah, annyi gondja volt, szegény,

hogy gondolt volna reám ?

Hogy gondolt volna fiára,

ki titkon búra hajolt ?

(Hajnalka volt az anyja, de ő

November gyermeke volt.)

Síromra, ha meghalok, ez jön :

«Itt nyugszik az, ki nem élt :

Nem nyúlt az eléberakotthoz,

jöhetleneket remélt.

Világa nem a nap vala,

csak a kölcsönfényű hold

Hajnalka volt az anyja — de ő

e hajnal alkonya volt.

SIRVERS

Itt nyugszom. Végre megnyugodtam,
 a hosszú szenvedés után.
 Keserű lelkemet kiadtam,
 s mint dölt fatörzs, fekszem sután.
 Keserű lelkemet kiadtam,
 mint fájó gennyet a beteg :
 magamtól is védve maradtam :
 akarva sem szenvedhetek.

Nincs jobb világ a másvilágnál,
 a másvilágon nincs világ,
 s nincs jobb világ a nincs-világnál,
 mert féreg nélkül nincs virág.
 Nincs jobb világ a nincs-világnál,
 hol féreg van csak, nincs virág,
 hol féreg nem kár, hogyha rágszál,
 hol féreg nem fáj, hogyha rág.

Itt nyugszom. Végre megnyugodtam
 Elszállt az álom és a láz.
 Ma föld fölöttem, föld alattam,
 és nem emel, és nem aláz.
 Ma föld fölöttem, föld alattam,
 koporsó kerít, néma ház.
 Keserű lelkemet kiadtam
 és nem boszant a léha gyász.

Nincs jobb világ a másvilágnál,
 mely halkán létlen létre bont,
 mert jobb ha nem látsz, mint ha látnál,
 s hol semmi érzés, semmi gond.
 Mert jobb ha nem látsz, mint ha látnál,
 és jobb a száraz, puszta csont
 ez ideges, husos világnál,
 mely oly keserves és bolond.

DARUTÖRPEHARC

Mikor új évszak szele rebben,
hajnal hamukárpitja lebben,
új szürkeség ó szürkeségben,
jönnek, jönnek darvak a légben.

Jönnek óriás, csőrös ékben,
jönnek, jönnek darvak a légben,
szárnyuk csapása szelet zúgat,
mély hangjuk búsan messze krúgat.

Csőrük iránt viszen az útjuk,
de honnan jönnek, sohse tudjuk,
nyakig a lábuk légbe lából...
tán Afrikából, Afrikából.

Halld a csodát, amit ma láttam :
a daruharcot szemmel láttam,
a barna föld hús meztelenje
nesztelen éledt elevenre.

Hol láttam ? kérdezed, hiában,
Tán Thrákiában, Thrákiában :
a pygmaeusok törpe népe
darvak hadának állt elébe.

Honukat védni ébredének
földi fickók, pöttön legények,
s sűrű dárdát szegezve jönnek :
nézhetnéd óriási sünnnek.

Zúgnak a nyflak és a szárnyak :
csatára, hej! csatára szállnak,
mint égi felhők, földi árnyak,
árnyat, felhőt összekuszálnak.

Sötét parton világos pontok,
 tépett tollak és törött csontok:
 feledve harcok, honfigondok,
 nyugosznak most a kis bolondok.

HEGESO SIRJA

EGY GÖRÖG EMLÉKRE

A kedvesem kétezer éve alszik,
 kétezer éve meghalt s vár reám:
 A neve Hegeso. — Lábhegytől arcig
 márványszinű — s komoly görög leány.

Élő, habár lehellete se hallszik,
 keble átduzzad ráncos khitonán,
 Fürtös fejében ki tudja mi rajzik?
 Ül meghajolva. Méla. Halovány.

Előtte állva szolgálója tartja,
 rabszolgány, a drága *ládikát*,
 amelyből ékszereit válogatja.

Talán azt nézi (lelkem bús reménye!),
 melyikkel ékesítse föl magát,
 ha megjövök majd én, a vőlegénye.

ALISCUM ÉJHAJÚ LÁNYA

IRTAM ALISCUMBAN

(Roma urbs Regum)

»Fennhangon dobban a szívem,
 mellem repes, úgy örül,
 csiklandó vágyak méhrajai
 zszibongnak övem körül.

Hasadt tunikámba botlom
nem is tudom, ma mi lelt
tegnap, — tudjátok-e? — tegnap
a római prétor ölelt

Megölelt a római prétor,
adott egy karperecet ;
,Aliscum éjhaju lánya' —
ábrándosan így nevezett.

,Aliscum éjhajú lánya,
bársonyszemű, olajarcú,
hymettusi méz ily édes,
lybánoni törzs ily karesű.

Ilyent csak a Nilus látott,
soha még a Tiberis! —
Igy mondta: Világot járt
s tud írni verseket is.

És római ő, Rómába
tér majd haza *gazdagon*;
Tudom el is visz magával,
ha picit cirógatom.

Rómában a Tiberisnél
yan ám keletje a lánynak ;
lakomákban, asztalok alján
táncolnak s csókokat hánynak.

Sok szöke, barna leányok,
és héber, rőthaju szintén,
s cigány s kökényszemű germán ; —
de oly hüvös egy se, mint én.

Olyan hüvös — és oly hüvös,
tüzes — s szüzes ; oly ügyes :
Rómában csupa király van,
megsem leszek én kegyes.

Rómában csupa király van,
 aki hálót vet ki, fog.
 Rómában egy csak a császár
 és én — császárt akarok.

Milyen lehet az a császár?
 Aranyhal! övé a világ!
 Hitegessem, csalogassam;
 nem ingyen kél a virág.

Hitegessem, csalogassam;
 tán nőül vesz kereken,
 s menyasszonyi ajándékul
 a világot adja nekem!

GOLGOTAI CSÁRDA

(Egy ismert passio-ének dallamára).

»Hej, katonák, van-e bor
 A küherkulessét!
 S kocka? Lógjon aki lóg!
 Hozom a köntössét.
 Kis murit ma! Illik az
 vidám örökösnek:
 Gazdája már nem iszik,
 ugysem a köntösnek.

»Meggukult a feszület
 három óra tájban,
 Akkor elfogyott a szusz
 a zsidókirályban.
 Ha! nagy a zsidókirály,
 Magas a kormányja;
 Lába alatt jár a szél,
 Feje fölött kánya.

»Ej, de fene csúf idő!
 Mi a fránya hozta?
 Lót a szél mint egy bolond
 kint az utcahosszba.
 Zörg az ablak; füttyül a
 Hej füttyül a kályha;
 Most igazán jó meleg
 jó meleg a csárda.

«Ott fõnn a kereszt alatt
 bõg egynéhány dajna:
 názáreti ember volt,
 ácsmester az apja.
 Lõgjon aki... vesd ki már!
 Nyolc! A kõntõst tartom —
 Csárdásné, te szebb vagy mint
 minden zsidóasszony!«

THEOSOPHIKUS ÉNEKEK

I. KERESZTÉNY.

Bizony, bizony, sötét az élet
 és nincsen benne semmi jó,
 s majd eljövend a nagy ítélet,
 hol törve lészen a dió.

És aki gonosz, balra térend,
 és jobbra áll az, aki jó,
 és kürttel harsan az ítélet,
 a nagy Annunciáció.

A Fiúisten trónra száll,
 árnyat vet az örök szemöldök
 sír a dús gaz, sivít az ördög.

Az angyalok harmónikálnak,
a szentek körben térden állnak
és Cecilia zongorál.

II. INDUS.

A fény alatt, az ég alatt, a lég alatt:
a fény alatt, a lég alatt, a jég alatt,
a fény alatt, a kék alatt, a zöld alatt,
a fény alatt, az ég alatt, a föld alatt,
a fény alatt, az árny alatt, a láng alatt,
a teknősbéka és az elefánt alatt
a lenti durvább semmiségre vánkosúl
egy óriási isten arca súlyosúl,
egy isten óriási arca tartja fenn
szemöldökével a mindent a semmiben,
s szemöldökét folyvást mozgatva egyaránt
mindent egyhangú és örök mozgásba ránt.
Kimérten mint az óra, némán mint a kő,
örök-busásan, mint maga a bús Idő.
Tiktak, tiktak, tiktak, tiktak, tiktak, bizony
betegesen fekszik a világ e vánkoson,
e kőkemény istenkoponya vánkosán
fekszik a vak világ betegesen, ostobán,
és óriási keble lázasan piheg. —
Ki érti meg ma énekem, ki érti meg?
S ki tudja, mert én nem tudom, hogy mit jelent?
S ki hiszi el, hogy jártam, jártam odalent?
Hogy jártam ott, hol nincs világos, nincs sötét,
és láttam azt az arcot és szemöldökét,
amelynek ütemére a világkebel
piheg... Én jártam ott.
És nem rémültem el,

STRÓFÁK A WARTBURGI DALNOK- VERSENYBŐL

(WOLFRAM ÍGY ÉNEKELT:)

Fehérruhás az én madonnám,
kihez köt fehér szerelem,
megvívok érte hősi tornán,
kiontom érte életem.

Halvány rózsaszínű bőre
rezegve tömjént párolog —
sirok, ha messziről belőle
csak egy sugárka rámcSOROG.

Új tagja, újra nézve rája
új rózsaként nyílt szertesZÉT,
s a friss csokornak nedves bája
önti el érett természetét.

Dicsérje kö, dicsérje minden
angyali madonnám kegyét!
dalaím záporával hintem:
ruháját gyöngyössé tegyék.

Ruhája teste tagja is talán;
testével mintha összefolyna
s e selyemhab a meleg, tiszta lány
illatos, illó ködje volna.

Áttetszik rajta minden mozdulat,
a finom ideg-hárfa-háló
s selyemzúgásán dal gyulad
szivemben, soha el nem álló!

Halványkődü rózsabőre
éneket ekként párolog:
boldog, ha messziről belőle
csak egy sugárka rámcSOROG.

S mily újszerű, mily meglepő az árca,
 ha szembeveti gyöngyös mosolyát!
 Tekintetének gyenge gyémántkarca
 üveglelketet csengve metszi át.
 Komoly nyakától halkán lefelé dől
 lankára lágyan omlékony vonal,
 s a fésű és tű szoros börtönéből
 kigöndörödni vágyik az
 aranyos barna hajjal.

Uj tagja, újra nézve rája
 uj rózsaként nyíl szertesét,
 s a friss csokornak nedves bája
 önti el érett természetét.

Ó, uj gyönyörűség, mit senki még nem érzett,
 nincsen neved, hát hogyan hívjalak?
 Uj vágyam uj nyila, uj mesterséggel élezett,
 rád uj dal kéne, most talált szavak.
 E régi rím, ez elavult alak
 frissen kinyílt napod mily szégyenkezve zengi,
 ó, uj vágy! Uj csoda a nap alatt!
 Ó, uj gyönyörűség, mit még nem sejtett senki!

(TANNHÄUSER PEDIG IGY ÉNEKELT :)

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 Vigyázz! tudod, szerelmem légtől
 Úgy mint a tűz. Vagy mint a jég
 a jég mély ég és éget.
 Szerelmem nem tej, nem fehérin
 Itala bor. S a bora vér.
 Vigyázz! megöllek téged!

Piros véredre szómjazom
 ma megrészeszem én azon,
 azon a piros véren.
 Harci dal páرزó énekem :
 tudod nem kedves énnekem,
 a hófehér szemérem.

Ágynak az fázón búj alá
 nem melegíti bújja láng,
 aludjon hát a gyáva!
 mi vadak tépjük a lepelt
 vérezzen arcot és kebelt
 körmünk királyi vágya.

Nyálként és vérként omlani
 csordulnak bűnös vágyai
 körmünknek és fogunknak :
 a szeszt lángjával nyaljuk el
 a kín a kéjtől nem rug el :
 kéjjé pirul kinünk csak.

Ugye hogy lázad ma dalom?
 Tüzem tovább nem takarom :
 áldott a meztelenség!

A kéjnek teljét akarom!
 Jöjj vágyam, aljas hatalom,
 legédesebb ellenség!

Jöjj vágyam, aljas hatalom,
 vagyonnal áldozom neked
 s étellel és erénnyel :
 ép így tisztelték egykoron
 arannyal a szent gyermeket
 s mirrhával és tömjénnel.

TURÁNI INDULÓ

Mi vagyunk a rónán járók
 Soha napján meg nem állók
 Lég fiai, röpke rárók,
 messze mezőn szerte szállók.

Huj, huj, huj!

Szolgánk jámbor, népünk pártos,
 Széltől ellett ménünk táltos,
 Varju, holló ránk kiáltoz,
 Könnyü nyilunk visszazáldos.

Huj, huj, huj!

Rabjaink a barmot hajtják,
 Szolgáink a sátrat hordják,
 Lányaink a hálót foldják,
 Fiaink a lovat tartják.

Huj, huj, huj!

Sátrunkat csak seprűszárral,
 Nem kerítjük azt mi zárral,
 Mégis nyusztal dús bazárral
 vetekedünk a kazárral.

Huj, huj, huj!

Igy élünk mi, népet fosztván,
 földjeinket föl nem osztván,
 Széles üngünk szelet uszván
 riadunk a rémes pusztán:

Huj, huj, huj!

Rátörünk az ellenségre,
 úgy teszünk szert feleségre,
 Ha nem lelünk ellenségre,
 nézünk a csillagos égre.

Huj, huj, huj!

Sok csodát az égen látunk,
 Sok arany csodát imádunk,
 Kútfejeknél törvényt látunk,
 Isten napja süti hátunk.

Huj, huj, huj!

Kőházakkal, vértés haddal,
 mit törődünk Napnyugattal?
 Zabolátlan akarattal
 virradunk mi virradattal.

Huj, huj, huj!

Rajta széellel, zivatarral!
 Haj szabir az onugorral,
 Hajrá hét törzs hét magyarral,
 Nyoleadikkal, mord kabarral!

Huj, huj, huj!

GALÁNS ÜNNEPSÉG

Medgyaszay Vilmának

Nincs galánsnak szeri-száma ;
 esupa sikk e herceg dáma,
 karcsu mint a minarét :
 illik néki a minét.

Rechtsre perdül, linksre fordul,
 spicce van tán némi bortul ;
 tempót ime mégse vét,
 illik néki a minét.

Mint, vázájából, kibimbul
 dagadozó krinolinbul
 s müredőkben véti szét
 illik néki a minét.

Ilyen abroncsvázás aljjal,
s könnyü taille-jal, bodros hajjal
fennen hordja a toupet-t —
illik néki a minét.

Melly forném és melly valódi!
s mint pretenziv gallus módi
tartja hatkor a diner-t
illik néki a minét.

Csupa illem, csupa kellem,
mért ütenyre szabott szellem,
csupa szoros etikét :
illik néki a minét.

Kéjjel-kedvvel, indulattal
könnyü báju mozdulattal
messze hagyja Dérinét :
illik néki a minét.

Linksre ferdül, rechtsre fordul,
spicce van tán némi bortul,
púder rejti hév színét,
illik néki a minét.

RECANATI

(Leopardi szülőfalva)

Künn az udvar naptól aszúlt bokra
földnek ejti fáradt levelét,
messze sötét szőlőhegyek csokra
von falat, félénk falu, köréd.
Benn a színek összeolvadóban,
könyv az asztalon, závart halom,
mint fehér kövek, mint pusztá rom,
kő kövön hol nem maradt valóban.

»Ó csak azt tudnám, hogy mire vágyom,
 vigyen a sors, bármily útra szab!
 kenyerem vágy, unalom az ágyam :
 mindenütt rossz, otthon legrosszabb.
 Vágyam van és semmire sincs vágyam :
 hogy lehetne? Mitsem ismerek.
 Tán egy kék virágot keresek.
 Hol vagy, hol vagy, édes kék virágom ?

»Künn az udvar kútja kőpárkánya
 mellett nyílhatsz, míg én itt veszem,
 elmosódik domborfaragványa :
 odáig sem ér szemem s kezem.
 Füles rúddal ott egy élénk lány áll,
 feltűrött karján üres csöbör,
 megmerítve húzza újra föl :
 teste ing minden mozdulatánál.

»Mennyi kútag, mennyi szőlőd, dombod
 s kék virágod, szép Itáliám.
 Merre síma vászonsátrad bontod,
 az alatt nyíl az enyém is tán.
 Vagy ott fenn, hol föld és felhő kondor,
 hó alatt diderg az senyvedőn,
 míg felül e fagyos lepedőn,
 komoran jár óriás komondor.

»Vagy talán már el is hervadt régen,
 néhány ezer évvel ezelőtt,
 s illata kísért még e vidéken
 gúnyolván a késett keresőt.
 Tán egy római nő, görög ének
 mellett, peristylon-oszlopán
 dőlve (púpos hátam, bús szobám
 szégyenkezzél!) adta kedvesének.

»Nem! a boldogságnak kék virága
 mindig csak nyomainkon fakad.
 Szem előtt keresheted : hiába!
 aki visszanez : az látja csak!
 Ó de kinek soha föld husába
 gyenge sarka egy sebet se vág,
 hogy teremjen a nyomán virág?
 Bölcesejből ki se lépett lába —

»Bölcesejből mindjárt sirba hág?»

SAN GIORGIO MAGGIORE

Keresztes, hófalú tornácba fordulék be,
 a nyájas szerzetes vezette az utat
 a toronyhoz, amely büszkén szökell a légbe
 s Velence ujjaként az ég felé mutat.

És ott hagyott magam, hol négy sarokkal égbe
 kigyóz a deszkaléc s szorúl az öntudat,
 a szem kapaszkodik a harangkötélékbe
 s végét nem érheti, s szédül, s ijed, kutat.

S egyszerre... fenn!... a menny gyulad ki kék világu
 és négyfelől a nagy szigetváros kitágul,
 mely ég és víz között gyémántos fényben áll,

hol minden büszke ház uj szépséget kínál.
 Lefelé, lefelé!... hamar!... a deszka koppan.
 Egy perc... egy szédülés... a szív ijedve dobban.

ZRINYI VELENCÉBEN

Szent Márk dicső terén, melyet mélán tapostam,
valaha régesrég egy másik bús magyar,
méltóbb költő mint én, és hős mint senki mostan,
tiport hatalmasan, ki tudta mit akar!

Ki tudja mit akar s nem tudta, hogy a rosszban
fogyhatlan a világ s nem tudta, hogy hamar
ide vágy vissza a földről, hol bármi sorsban
élni és halni kell; mely ápol s eltakar.

Ezt mind nem tudta még s árva honára gondolt,
s döngött csizmája a márványon s lelke tombolt,
látván sok harci jelt ős ívek oldalán.

Alkonyfelhő borult lagunára, piarera,
felhőn az angyalok készültek már a harcra,
melyre a holtakat felkölté Alderán.

ITÁLIA

Itália! tudom városaid csodálni,
hol dús sikátoron vidám nép bizserég.
Lázás az ily szűk út, mint testben kék erek,
s nemes, habár hanyag, szennyében is királyi.

Vonzanak íveid s tünt fényed palotái,
árkádok, oszlopod, a sugaras terek,
hol elszédülnek az ideges emberek;
vonzanak a sötét toronylépcsők csigái.

De nem kékebb eged és a dombod se zöldebb,
mint honni dombjaink s a dunántúli ég,
e gömbölyű, szelid, színjátzó kék vidék.

S olasz szív nem lehet emlékektől gyötörtebb
 a vén boltok alatt, az ősök piacán,
 mint én, ha földeden bolyongok, bús hazám!

AESTATI HIEMS

Elszállt a nyárnak utolsó viharja,
 nyúlt jegenye szomjasan andalog,
 sárgúlva rognak/árva/kazalok,
 sárgúl a nyírott róna törpe sarja.

A gép a búzát álmosan hadarja,
 szíján suhogva vaskerék forog;
 unt hő az égből lankatag csorog,
 s a földet már az őszi érc kaparja.

S az őszi szél is nemsokára nyalja
 s tétül üres marékkal kavarog;
 horgolva űzik csókák, karvalyok.

Múl a szüret, fonnyad a róna tarja;
 tanyában járja alsós és tarokk;
 s az élet emlékét a hó takarja.

SZŐLŐHEGY TÉLEN

Az egész szőlőhegyet látni most,
 a hegy husát most látni meztelen,
 mint ájult hölgy, mutatja fesztelen
 telt formáját, a gömbölyút, csinost.

A barna föld emlőjét látni most,
 emlőt száradva, dombot nesztelen,
 hol az áttetsző gyöngygerezd terem,
 melyből szűrik a mézizű pirost.

Karók serege bús-meredten áll,
arannyal árnyal a ferde sugár,
a puszta hanton egy lélek se jár.

December, január és február —
mikor jön már a tavasz és a nyár?
a fosztott tőke álmodozva vár.

VÁSÁR

Friss hótól pöttyös báránybőr süveg,
vásári pénz koppan a durva markon.
Kilógó ing, zord búsa szemivek,
s római szó kopik a szennyes ajkon.

Sötét örménnyel alkud az oláh,
szekérre szórva hosszuszőrü szüre;
kis kutya befut a szekér alá
s gyáván vonít a tarka népsűrűre.

Elül is kötény, hátul is kötény,
jön vastaglábú asszony sárga arccal
át a tér hóval rácsozott kódén,
kész alkuharcba szállni száz piarccal.

Magyar szó végre. Kis székely gyerek,
füle se látszik süvegtől, subától,
pirulva, boldog arccal ténfereg,
hol új csodát ígér az ócska sátor.

Sátorban a gondolatolvasó:
ki bé mer menni, bámulhatsz a merszén.
Hegyes könyök lök s éles, cifra szó:
Au, a cigányok!... zsebbe' még az erszény?

Láthatsz sok pópát, hosszú szép szakállt,
 kirakva sok ügyetlen, cifra képet,
 míg a Nemere éles hangja vált,
 s füleket festve füttyüli a népet.

Messze a tiszteletes nagy hegyek,
 égbenéző társai agg Negojnak,
 melyekre nem vet senki most ügyet,
 lassan a bús ködökkel egybefolynak.

CSENDÉLETEK

ASZTALFIÓK

Im egy invalidus bazár,
 mit rozsdás bádóg, cifra zár
 s faragcsált barna deszka fed.
 Benn ó toll s rágott ócska szár
 bélyegzett bélyeg s más szemet,
 mit kis diák cserén beszed,
 skatulya, kártya, gyufaszál,
 ó kiflicsücs, papirszelet,
 babaláb dróttal rádmered,
 s lenhajas porcellánfejet
 gumi, spagét, rézdrót kuszál;
 tompul a hajlott ónhuszár,
 sarokban pukkadtt krampusz áll,
 rád-öltve a forgácsbelet.

CUMULUS

Szépia ecset, matt irónok
 pingálnak az alkonyhatáron:
 anyaga pehely, színek ónok.
 Uj felleg jó. Ezt még bevárom.
 Egy mitológiai csónok,
 Előtte kürtös vig Tritónok,

Amphitrité csigabátáron,
 Benn fontos hősök, fürge gnómok,
 böles pózban egy athéni szónok,
 obolust rágó Harpagónok,
 s Lais tükörrel, inger-álom
 s tömör Alcides kékes áron,
 s hol farra görbül lent a csónok
 némán evezve hajtja Cháron.

MOZGÓFÉNYKÉP

*Máskép : Amerikai Leányszöktetés —
 szenzációs szerelmi tragédia mozgófény-
 képben előadva*

A gép sugarát kereken veti, képköre fénylik a sik lepedőn
 mindjárt, szívem, új színek és alakok lovagolnak a fény-
 legyezőn

olcsó s remek élvezet összecsoválni e gyors jelenéseket itt :
 első a Szerelmi Tragédia, melyet a lámpa a falra vetit.

Ni — Ámerikában e nagy palotának a dús ura — millio-
 mos

rendel, levelez, sűrűg, üzleteit köti, telefonoz.

Titkára előtte. Beszélni akar vele. Várja. Magára marad.
 Beszél neki. Karja mozog hevesen s ura szörnyű haragra
 gyulad.

Éjfélkor a hőszinü lányszoba villanymécsese zöld. Jön
 a lány

bálból, kimerülten — a báli ruhában is oly ideges, hala-
 vány.

Vetkőzik az édes. Az éjjeli gyolcs fedí már. A komorna
 kimén.

Megkoccan az ablaka. Nyitja. Vetekszik a holddal a zöld
 szobafény.

Titkárunk az. »Édesem!» — Újul a kép. Palotájuk elébe mutat.

Fellegkaparójuk előtt ki az éjbe mutatja a hosszú utat. Fellegkaparón kötelekből létra. Az emelet ablaka nyil. Surrannak alá. Hamar : — Elbuj a hold köre. Rebben az ótomobil.

És tűnik a gépkocsi. Mind kicsinyebb-kicsinyebb. De a palota ébred.

Vádat sug a létra. Mi volt az? Utánok! A gép! Tova! S mozdul a képlet.

Nyargalnak az útközi fák növekedve szemünkbe : a koci sötét pont.

nyargalnak az út jegenyéi. Kigyózik az út tova. Két koci két pont.

És fordul a kép. Jön a halmon a két szeretővel a gép lefelé. Vakít ide : hallani szinte, amint robog a kanyarulat elé. Nőnek az arcok. A hölgy a lovagra simul. De az ég henye fellege gyül.

S tűnik kanyarodva a gép. Jön a második. Ebben a dült öreg ül.

S elpattan a kép, valamint hab a síma vizen. Jön az új. Csupa álom.

Villannak az ég csodanyílai. Zuppan a zápor a messze határon.

Ó nézd, gyönyörű! gyönyörű ez a fény- és árnycsere kékbe pirosból!

S hogy gördül a két robogó! Hogyan is, hogyan is lehet ez, papirosból!

S hogy gördül a két robogó ; hegyeken tova, völgyeken árkokon át!

Pornimbusz után pocsolyás utakon ver a kereke sárkoronát.

Tágnak a messze prerík. Zug a zápor, a sík tavakon kopogó :

S sebesebben mint hir a dróton, a bús utakon tova gördül a két robogó.

S dacolva vonattal a síneken át kerekük suhan. Alszik a város.

Surrannak élénk magas ércemeletjei. Csöndje halálos.

S már az öregnek a kocsija csusszan a — csusszan a jól kövezett uton át :

Követi, keresi, hön lesi, nem leli — nem leli lánya nyomát.

Zöldbeszegett hegy alatt tovanyúl sima tó vize, mint a lepény.

Most oda — lám oda jönnek a — szöknek a — törnek a lány s a legény,

A kocsi mint csodaparipa ront oda, jaj neki — jaj bele vad kerekén

loccsan a — csobban a tó vize : jobb biz e tört szeretők nek a tó fenekén.

Még egy rémszerű kép (az apáról) a vásznon jó : az utolsó : vágta a vad kocsi, mint robogó sír, fűrge koporsó.

Igy a halálkocsi Ámerikát szeli, szeldeli, szegdéli, jár : drága szekér kerekén, sima tó fenekén csupa kéj a halál.

*

Ah! Ámerikába! csak ott tul a tengeren, ott van az élet!
Ah! Ámerikába miért nem utazhatom én soha véled...

Ott van az élet, a pénz, az öröm, s a kaland tere, küzdeni tér :

tengve a drága kenyéren unalmasan itt nya valyogni mit ér?

RÉGI SZÁLLODA

Van Budán egy vén szálloda,
 abban van egy öreg szoba,
 papir helyett faburkolat
 lepi magassan a falat ;
 itt minden barna és aszú,
 vén bútorokon rág a szú.
 És e szobán ül egy titok,
 melyet ki tudja, hogy tudok?
 s nem babonából, Istenem!
 de nem hálnék meg benne, nem!
 Itt hajdan gyilkosság esett --
 és a sötét faburkolat
 alatt
 nesz nélkül bomlik a hulla.

Itt minden barna és aszú,
 vén bútorokon rág a szú.
 Itt hajdan gyilkosság esett,
 mit a törvény se keresett,
 mert messziről az áldozat
 jött és magával pénzt hozott,
 s nem volt környéki ismerőse :
 kirabolá a vendéglőse,
 s meggyilkolá s elhantolá
 a fal alá, a fa alá,
 jól illeszté a barna deszkát,
 míg neje tartotta a gyertyát
 s bár saját kőművesse volt,
 a tábla rejti, mit vakolt --
 és a sötét faburkolat
 alatt
 nesz nélkül bomlik a hulla.

És e vendéglős unokája
 ma gazdag polgár s közbecsült,
 s a szálloda legtöbb szobája
 már megmodernigényesült ;
 de — bár néhányban — megmaradt
 a régi bútor s burkolat,
 melyekre ha kigyúl a villany,
 otthontalan vendégül villan.
 S sok vendég ottan költözik,
 vetkőzik, meghál, s öltözik
 vagy meglakik, hosszabban is,
 minden szobában... abban is,
 s nem sejtene tragédiát —
 és a sötét faburkolat
 alatt
 nesz nélkül bomlik a hulla.

S nem sejtene tragédiát!
 S jön a grizettel a diák,
 ki őt először ölelé...
 Ez lesz a *chambre séparée!* —
 Ó édes élet, ifju kor,
 midőn szeszünknek színe forr,
 bár minden perc vaskörmű szem,
 mely a lejtő felé viszen,
 mint fogaskerekű vonat...
 mért szállna erre gondolat?
 Ma ifjak vagyunk. S hajt a vágy!
 Meleg a szoba, kész az ágy. —
 De milyen ágy? De mily szoba? —
 Milyen hát? Régi szálloda.

Vagy feljön a vidéki polgár,
 s utazva gyermekes család :
 az apa Pesten többször volt már,
 fia mindent csodálva lát,

az anya fáradt, feje fáj. —
 Vagy lányos ház jön. Itt a bál,
 és Pesten drágák a szobák. —
 Vagy, Szent-Istvánra, vén slovák.
 Vagy Bécsből könyvben utazó
 kereskedelmi utazó.
 Avagy eladni gabonáját
 derék szorgalmas gazda jön;
 számolva rágja garaskáját,
 hogy tékoz fiának legyen. —
 És a sötét faburkolat
 alatt
 nesz nélkül bomlik a hulla.

Nesz nélkül! Ó mi lenne, ha
 egyszer mind nessel bomlana
 s a rothaj hangot költene?
 Minő hangverseny? Mily zene?
 Szárnyalva a világon át?
 Tulzengve az élők zaját?
 Nyögő, csikorgó hangelem,
 melyben fulóznánk szüntelen,
 s kerék csikorg, kopik a tengely —
 szférák zenéje! zenetenger! —

Mi volt ez? Szörnyű! — Ah, ne félj!
 Ne gondolj erre! Küzdj, remélj:
 csak ablak zörge. Alszanak:
 Nesz nincs, s temetve rab a szag.
 Közel vagy távol: egyre megy,
 a végtávolság mindig egy.
 Jó gazda, számláld pénzedet,
 vén bűnös, élvezd vétkeidet:
 nézzünk körül nyujtózva, bátran,
 ha már megszálltunk e világban.

Te is fiú, tanulj, csodálj!
 Leány, mulass! Tiéd a bál!
 — Kinek bál, kinek ispotály —
 Élvezz te is, s ne únd roué:
 ma még, ma még a gyönyöré,
 holnapra vár más szeparé,
 hol majd fehér kőburkolat
 alatt
 nesz nélkül bomlik a hullád.

VÁROSVÉG

A város végén áll a régi ház.
 Vigyázz!

Tudod-e mit beszél a régi ház?

A régi gyász
 van falaira festve
 és barna nappal és fekete estve.
 Vigyázz,
 mert elfog téged is a régi gyász.

— A régi láz
 gyul minden este bús ablakain ki
 s a lelket inti:

vigyázz,
 mert elfog téged is a régi láz.

Lázas és gyászos a vidék:
 vad ég,
 sötét felhőkben izzó hasadék.
 Dombfogyásig tart a táj,
 ott megszakad a szemhatár,
 ott lesz zöldje kék;
 mi van tul rajta még?
 Talán a semmi. Talán az ég.

A pázsit
egyre kopaszul, egyre vásik.

A gyárból
a csatornába szennyes ár foly,
S tellik a csonka utca reggel
sok meztelen, piszkos gyerekkel.

Sereggel
nőnek az út szélén a gaz gyomok.
Kutyatej, csallán, szarkaláb,
a hervadt berze-búj alább,
legényhüség röpíti pelyhét
s a vad hajnóka húnnya kelyhét.

Mérföldkö mellett nagy rakás homok.
Homok tövén a szöcske herceg
a távol kocsmazajjal versenyt.

Késő délután
pecér jön arra ketrechintaján
s a sok visító eb körül
a tájnak renyhe népe összegyül:
bámész sereg,
züllött koldus, pöre gyerek;
kocsmából is a kis lotyó
s sok cserfes asszony s vén szotyó.

A régi ház
mit vár ugy e vidéken, mit vigyáz?
A régi gyász
fog el, ha nézel a néma kapúra,
s a régi láz
bus vágya leng a szennyes bús vidéken
s vad égen:
az költi lelked szennyes mélabúra.

A VILÁGOSSÁG UDVARA

Ismeritek a bérházak fonákját,
 mely valamely üres telekre hátall,
 a függőlegesen leszelt tetővel
 — akár az utca hasadt volna szét —
 a nyirkos aljat s lépcsős tűzfalat,
 s köztük a puszta, sápadt, síma sárgát,
 amelyen nem fog semmi napsugár,
 s a szomszéd ház egyenes árnyékának
 éles vonala elomlik, elolvad?
 Ismeritek a négyszög-mélyedést
 a hosszú, keskeny, apró ablakokkal,
 melyeknek barna, szűk keretjei
 egymás fölé ritkásan sorakoznak?
 Ismeritek zugán a tört árnyékot,
 hová lihegve jönnek meghűsülni
 az utcakölykök nyári délután,
 akik kiszedték a kerítés léceit
 s gazos tagon métázva gondtalan,
 kalap hiján a nap fejükre tűzött?
 Ismeritek az árnyas mélyedést,
 hol egymagában, hűsebb alkonyattal
 lábat emelt s usgyé! a kóbor eb!

Jöttek egy reggel hosszú mérőfával,
 spárgával, léccel; — ástak, kerítettek
 s meg' méricséltek; póznát vertek szerte
 s táblát aggattak: »Bemenet tilos!« —
 Majd újra jöttek malterrel, kalánnal,
 téglával és szekérrel: ástak, raktak,
 fából nagy állványokat eszkábáltak,
 léces hágókat, deszkaemelettel,
 azon dongott sark, csoszogott papucs,
 nyikorgott a talyiga kereke;
 görrent a csigás téглаemelógép

s párosan hordta piros útasát. —
 Majd szűnt a munka; nyult a téglamű
 csokrot s fedélt nyert; eltisztult az állvány,
 leszállt a hágók kettős emeletje,
 —deszkánként hordta hosszú tengely el —
 és meztelen maradt egy friss uj háznak
 még szűziesen fehér homloka.
 Száradt a ház. A lakók beköltöztek,
 uj számozást kapott az utcator
 s a mélyedést mindenki elfeledte.

Csak a házmesterné, ha reggelente
 seprő s lapáttal végigjárt hatalmas
 szemektől elrejtettebb szögein
 — míg nyelve is lapátként hánya piszkot —
 vagy a cseléd, mikor kiszórta a
 frissen tört váza drága cserepét
 — ügyetlensége kárát palástolni —
 ama hosszúkás keskeny ablak résén
 vagy, eleinte, még az asszony is,
 ha gyertya nélkül, mert a gyertya drága,
 kamrában néha szerte rakosgatván
 levert a polcra hébért, köcsögöt,
 s boszankodék a szomszéd új falára
 mely árnyékával kis tárát betölté —
 csak ők emlékeztek hálásan olykor
 e csöp szögletnek létezésire
 s nevezték német szóval, mely be sem megy
 versembe: Világosság Udvarának.

Lucus a non lucendo — mert valóban
 a világosság nem hatott ide
 s mélyét nem érte soha napsugár,
 csak oly kevéssé mint a kútak mélyét,
 csak peremén vetett rövid szegélyt
 napszak szerint, felváltva, más falára.

Mélyén tojáshéj, váza cserepe,
csont, konyharongy, üvegnyak, toll, szemét
és ujságfoslány, széttépett levél
— ki tudja kinek az írása rajta? —
szüz összevisszaság között hever
szemtől bizonytalan időre rejtve,
Mert bárha néha, lakomák után
egy kábult fej és felkavart gyomor
émelygésében frissebb légre vágyva
kinyitná rése homályüvegét,
tekintete idáig el nem érne,
sötétben veszne el e szurdokalj.

S így míg a nagy ház hármass emeletjén
folyton folyik az élet üzleti
s tenyérnyi hely sincs hol lakó ne nyüzsgjön
a földszint boltjától a tűzhelyig,
melynél unottan gubbad a család,
az első emelet úrilakáig
és a poloskás ágyakig, melyekben
nyomor nyög avagy céda gyönyör izzad:
addig van a háznak egy szöglete
— mint régi kastély titkos rejteki —
hová láb, fény és mozgás el nem ér,
mely némán gyűjti egy jövendő napra
folyton növekvő pizska halmazát;
egy kis hely az élet zajától mentve,
még jobban mentve, mint a temető.

Miért mondám el ezt? Nem is tudom,
csak gyakran oly nyomasztóan jut eszembe,
ha járok a bérházak folyosóin
s kinézek holmi keskeny ablakon, —
s nem tehetém, hogy egyszer el ne mondjam —
Mi van benne? Mi bánt úgy engem benne?

EMLÉKSOROK EGY RÉGI PÉCSI USZODÁRA

Somno mollior unda.

Szenvedélyes szenvedély korcsolyája lelkem,
Nem kerülém el, ami elkerülhetetlen.
Szenvedély, ó szenvedély, könnyű heved oly vad:
hogyan kopik a korcsolya és a jég hogy olvad!

Vers, te másfelé röpj, menekülj a vésztől,
nyugodalmas képeket, régi kort igézz föl.
Légy te búm-feledtető, légy te nekem Léthe:
kinek éber gondja kín, dalban újul léte.

I

Áll-e a nagy uszoda, közepén a parknak,
melyet nyáron oly poros akácok takartak,
mely tavasszal poshadón, pocsolyával telten
kushadt túl kórházon és túl temetőkerten?
— Messze messze sík terül, hol a káplár sort hív,
messze fontos négy torony, minaret és boltív;
messze füstölgő Mecsek zöld teteje újít,
szemnek nyújtva legalább üde koszorúit.

Idele csak füledés, semmi hegyi érzet,
zöld hinár, por s némi bűz ködli az egészet.
Szivárványszínű hinár s füst, a gyárak füstje,
korhadó bűrű sík moha, pókháló ezüstje,
roncsos színjátkozó moha s gőz, a gázgyár gőze,
némi forró várospar a bűz, a bőrgyár büze.
A vasútról szénszag is, s füttye fájó hangja —
délbe közbe kondul a dóm komoly haragja.

Messze messze sík terül, oly unalmas, álmos —
s fuj, milyen nép jár ide, parkhoz és hinárhoz,

nappal ahol dong a dú, este zenél béka : —
 fuj, milyen nép jár ide, mindenfajta léha
 sok csavargó, naplopó, hasztalan és renyhe.
 Munkátalan munkásnak e hely ím az enyhe.
 Sok botor hajléktalan, sok iszákos vérarc,
 s nappal akit idehajt gyomorűr és bérhare.
 Itt veszekvés, esküvés, káromlás a káron
 s buta restség búj, unott napközötti álom,
 éh bendő fúr forrt füvet, feje tők-felejtve
 s szesznyomos pofák zsirült kalap alatt rejtve.
 Itt a pajkos utcamag, s nyúl a gumipuska :
 ostornyél-ij, zsinégöv, s tolltok övön puzdra.
 Itt sok izgató beszéd, tolvajcsere s osztály —
 s este ronda vágyakkal rohad ez a rossz táj.
 Színe kopott, embere s nyelve céda, tarka —
 nyom is csupa csupasz ujj s ferde cipő sarka.

2

D. e. 8—11. nőknek,
 11—12. férfiaknak.

Úgy — de nyári délelőtt, ha a nap tekinteti
 azt, mi máskor undok is, kedvesen kellemteti,
 s halavány diákot és karcsú iskolásleányt
 pár porülte zöld levél bájol erdőség gyanánt
 s serdülő szíven, melyet már egy új bú lágyogat,
 költ a durván buja táj fínoman-rossz vágyakat :
 ekkor e ligetben is más nyom hajtja a gyomot
 ekkor kap szegény liget néha mégis más nyomot :
 könnyű kis cipő nyomát, melyen télen korcsolya,
 kis cipőét, mely nem lát tegnapi sárt, port soha.

S lám : a kényes úrleány és az álmosléptű bonne
 kezüket cserélik a könnyű fürdőkalapon,
 lanyha lánykacsót, amely nem tud gépet hajtani
 s egy *fínom* tenniszverőt lusta *nyugton* tartani.

S lábuk szinte támolyog, míg a kusza gondolat,
 melyet nyár költ és növés, isten tudja hol mulat,
 ó ha szappan, mint biborpattanásos arcokon,
 tisztasággal győzne e léha elmeharcokon,
 melyeket e buja hely boldog lanyhaságba nyújt!

Belül a medence már kosztümöktől kivirult
 s zaj, sikoly, habloccsanás, hallik a faház mögül.
 S ó, a drága ifjúság! sok suhanc körébe gyűl:
 úri, disztíngvált suhanc, akin már kemény a gallér,
 kis fiú, de nagy betyár, eldédelgetett gavallér.
 Mindjárt ők fürödnek itt, addig órájukra várnak,
 s míg a hölgyek végeznek, mit csinálnak? Kukuesálnak.
 Ó, a korhadó faház s ezer áldott hasadéka!
 ó, a reteszkes kabin! ó, az ifjú vér játéka!
 ó, az áruló kabin s alkalom, a vágynak atyja!
 ó, a titkos formales ezer édes új adatja!
 ó, a tilos formales! báj, amely enyész a nyárral!
 ó, e benyomástavasz, bő virággal, tele sárral!
 mennyi harc csírája kél, tavasz gyűjt avart a télnek
 s szenvedélyes szenvedély korcsolyája lesz a lélek.

3

Vers, te másfelé repülj, menekülj a vésztől,
 enyhe percet, hús habot, lágy vizet igézz föl.
 Mert habár e langyos ár tele közsereggel,
 s jönni mikor senki sincs, lusta valék reggel;
 s mert habár e népes ár nyüzsg a profán zajtól,
 fejest ugrik a vitéz, gyáva gyerek gajdól,
 pattog ezer bugyborék, reng az ugródeszka:
 itt hol alig oszla a női testek pizska,
 hol pajzán kislány, ha nem figyelé a bonne öt,
 fröccsel imént heccese sok *derék* zsidónőt,
 itt hol most is jár a hecc, lárma, locspocs, szennyhab:
 mégis e világi zaj énreám itt nem hat,

mégis e hely énnekem nyugalomra költő
 puha dunna, béles ágy, s hinta bizony, böleső.
 Mert te vagy jelen, te, víz, leghívebb barátom,
 tiszta mégha piszkos is, elemem, világom.
 Bár csinált tó, csent anyag, kicsike is tónak,
 kéjjel fekszem rád hanyatt s evezek mint csónak.
 Otthon érzem magamat, mint a hal, és tisztán.
 Égbe látok egyenest, szinte égben úszván.
 Aldott márvány, enyhe víz, mindig csillapító,
 pázsitodra fekszem és azt kiáltom : Itt-jó!
 (ennyi csöcselékhadat hogy ki nem vet hátad!)
 édes vizem, hadd ölel leghívebb barátod!
 Puha tömött fodrodon egyengetem arcom :
 (tisztasággal győz a hab minden léha harcra)
 s mellettemtől szívemnek messze kanyarg álma
 (álomnál puhább a hab, nyári hűvös párna).

VÉRIVÓ LEÁNYOK

A sápadt, vérivó leányok
 keringenek szívem körül ;
 zsineget fonnak zabolának —
 hajrá! a Sátán úgy örül!

Zsineget fonnak zabolának
 vacogó fogaim közé —
 a legderekabb fiu lesz ma
 az ördögé! az ördögé!
 És megnyergelnek, megnyargalnak —
 milyen gyönyörűség nekem! —
 Puha combjuk hideg nyomását
 borzongó háttal élvezem.

Borzong a hátam, ing a vékonyam,
 hol mélyebb ágyékuk tüzell :
 jaj mért vagyok velük magamra?
 mért hagyta! engem, szent Szüz, el?

Egednek kék legét ha színám
s emléked lelkesítne még,
keresztet kennék szemeimre,
s buzgón kiáltanám: «Elég!»

«Elég ti léetlen boszorkányok!
vad semmi! vampir-elmerajz!
Lelkem tinektek zárva; nálam
a titkos kulcs; az égi pajzs.»

Mária, elefántcsontbástya,
szívet erősítő kehely,
Mária, győzhetetlen zászló,
mért hagytaél, szent Szűz, engem el?

SUGÁR

Hogy bomlanak, hogy hullanak
a fésűk és gyűrűs csatok:
ha büszkén a tükör előtt
bontod villanyos hajzatod!
Úgy nyúlik karcsú két karod
a válladtól a fürtödиг,
mint antik kancsó két füle
ha könnyed ívben fölszökik.

Ó kancsók kincse! drága kincs!
Kincsek kancsója! Csókedény!
Hozzád hasonló semmi sincs,
szent vággyal nézlek téged én!
Eleven kancsó! életé,
kiben a nagy elixir áll,
amelytől élő lesz a holt
s a koldus több lesz, mint király.

Hogyan dicsérjem termeted?

A pálmafák, a cédrusok,
 az árboc és a lilium —
 az mind nem él, az nem mozog...
 De benned minden izom él,
 idegek, izmok és inak,
 titkon mint rejtelmes habok
 szélcsöndben is hullámlanak.

Amerre jársz, a levegő
 megkéjesül, megfinomul,
 s miként dicsfény a szent köré
 testedhez fényköddel borul.
 Kályhában fellobog a láng,
 falon az óra elakad,
 ha büszkén a tükör előtt
 kibontod élő derekad.

HÜNYT SZEMMEL...

*Hünyt szemmel bérceken futunk
 s mindig csodára vágy szívünk:
 a legjobb, amit nem tudunk,
 a legszebb, amit nem hiszünk:*

*Az álmok síkos gyöngyeit
 szorítsd, ki únod a valót:
 hímezz belőlük
 fázó lelkedre gyöngyös takarót.*

FEKETE ORSZÁG

Fekete országot álmodtam én,
 ahol minden fekete volt,
 minden fekete, de nem csak kívül:
 csontig, velőig fekete,

fekete, fekete, fekete.

Fekete ég és fekete tenger,

fekete fák és fekete ház,

fekete állat, fekete ember,

fekete öröm, fekete gyász,

fekete érc és fekete kő és

fekete föld és fekete fák,

fekete férfi, fekete nő és

fekete, fekete, fekete világ.

Áshatod íme, vágthatod egyre

az anyagot, mely lusta, tömör,

fekete földbe, fekete hegybe

csak csak a csákyád, fúr be furód :

s mélyre merítsd bár tintapatakját

még feketében árad, ömöl

nézd a fű magját, nézd a fa makkját,

gerle tojását, csíragolyót,

fekete, fekete, fekete,

fekete kelme s fekete elme,

fekete arc és fekete gond,

fekete ér és fekete vér és

fekete velő és fekete csont.

Más szín a napfény vendég-máza,

a nap a színek piktora mind :

fekete *bellül* a földnek váza,

nem a fény festi a fekete színt

karcsu sugárecsetével

nem :

fekete az anyag rejtett lelke,

jaj,

fekete, fekete, fekete.

A HALÁL AUTOMOBILON

— EGY KÉPHEZ

Teréza szól:

«Fekete éjszaka, hajnal előtt
gépkocsi áll meg a házunk előtt.
Benn a szobában légy nesze se hallszik
— anyám is alszik, a hugom is alszik —
Fekete éjszaka, hajnal előtt.

De hallom a gépkocsist, hallom én Őt.
Űl visszadőlve az emberek Réme,
nagy símaszörös a bundája préme,
szemvédő alól hiányzik a szem —
(hol lehet hidegebb, künn-e vagy benn?)

Fekete szemvédő, rémes az arca —
Dérlepett rónákon kereke karca
— földi hideg villám — szerte cikáz
s villanyos borzalom kit nem igaz?
Dérlepett rónákon kereke karca.

S mindig kijár neki iszonyú sarca,
télben is, dériben is, mindig kijár:
maga a Törvény ő, ő a Király.
Nem szól: csak foga van, nincs neki szája —
messze az éjbe ki villog kaszája.

Nem alszik, nem is hall, nincs füle sem,
szemvédő mögül hiányzik a szem.
Nem is kormányoz ő, utat se lát ő,
gondtalan gurul a síkokon át ő:
nem alszik, nem is hall, nincs füle sem.

Hol lehet hidegebb, künn-e vagy benn?
 Rejts el, én vánkosom, paplanom, arca!
 Déren künn titong a kereke rajza,
 dereng a holdvilág, téjszin a köd :
 ő maga sötét e puszta fölött.

Tudom, miért ide, s tudom, kiért jött :
 háziurunk fia halódik, vért köp —
 ő, az a mélaszemű fiatal,
 jó fiú, szép fiú, mégis meghal.
 Tudom, a rém kiért, s tudom miért jött.

Ó én már vénülök, mindent megérték :
 meg kell ma halnia, mert sokat élt,
 mert sokat szeretett, keveset félt.
 Fullad a melle most — reszket a szája —
 Künn már a gépkocsi. S villog kaszája.

Gépkocsi állt meg a házunk előtt.
 Vad kocsi! hiába viszed el őt!
 Lám fejemben milyen gondolat forgott :
 meg kell ma halnia, mégis ő boldog :
 vad kocsi, hiába viszed el őt!

Fojtsad a mellet és száríts velőt —
 mi baj, ha kereked érettekért jár?
 Nyugodtan halhat meg az, aki élt már —
 virágnak váza, galynak kandaló :
 teljesült ifjúság tűzre való : —

Galy s virág — borzadok! — hideg van — tél van.
 Zörren az ablak is : odakinn szél van.
 Reccsen a gépkocsi, kuccan az eb ;
 álmatlan éjnél nincs keservesebb. —
 Mi az ott? — óra üt — mennyit üt? — éj van.

Fehér madár az ott, barna taréjban!
 lebben és rebben és párjára tör.
 (— Vén leány! — — —) éles gyö... éles gyönyör!
 Komikus vén leány, fonnyad az orcád:
 Dérlepett rónákon kergeti karcát,

kereke karcát a fekete rém —
 Jó fiú, szép fiú, mit állsz élém?
 Porzója bogárülten, magja kirázva:
 ó boldogan hal meg az, aki virágza:
 átkozott csak ki nem élt sohasem: én,

álmodó, únt leány, komikus, vén. —
 Hogy ketyeg! — borzadok! — recsegés hallszik,
 Anyám is alszik, a húgom is alszik;
 fekete éjszaka, hajnal előtt
 gépkocsi vág tova házunk előtt.»

AZ ÖRÖK FOLYÓSÓ

A véghetetlen portikusznak
 egyhangu oldalívei
 rejtett forrásu fényben úsznak.

Mi haszna széttekinteni?
 A síma égnek semmi ránc,
 s szemed a földet nem leli.

S tán e nagy ívek néma lánca
 a végtelenbe fűzve nyúl:
 holt oszlopoknak méla tánca

húzódva, *mozdulatlanul*
 légtengelyén az üres ürnék,
 s a külső sötétig vonul,

hol a Pokol lakói fülnek,
 Mindegy! ásít az út elém!
 Ó boldogok, kik nyugton ülnek.

De engem üztön üz a Rém,
 kire nincs szem, mely visszaneézzen,
 s előre, bármí les felém,

futok gyáván, futok merészen,
 habár előre jól tudom,
 nem érhetem végét egészen.

s bárhol bukom, felén bukom
 s e súlyos álmok összezúznak
 s maradok majd a féluton,

míg a végetlen portikusznak
 egyhangu oldalívei
 rejtett forrasú fényben úsznak.

(S megínt előlről.)

A TEMPLOM! RÖPÜL!

Kimentél a holdvilágra
 üzni gondot s bánatot,
 lelkedre a hold világa
 tejszínú ruhát adott.
 Holdfehéren holtfehéren
 nézted a nagy templomot,
 mely sötéten nyúlt a téren,
 nézted a vén templomot.

S gondolád: «Milyen kegyetlen!
 milyen zárt és mily nyomott!
 milyen erős és mily ügyetlen,
 bírna bár sok ostromot.
 Nyujtózik, mint súlyos állat,
 hosszú nyakkal égbe néz,
 mint nagy állat, mikor fáradt
 s nyujtott nyakkal égbe néz.

Rég nem szállt és ránőtt szárnya —
 furcsa madár, meghiszem,
 s mintha döglött lelket zárna
 a lehúnyt rozetta-szem.
 Látod bő kapúja mellett
 körmös két nagy oszlopát?
 Látod-é csúf szügye mellett
 csontos-körmös oszlopát?»

S addig nézted, míg előrébb
 tornya görbült eleven
 s rézsút nagy keresztcs csőrét
 légbe fúrta hirtelen,
 ércetöje tollrafoszlott
 s meglebbent a barna szárny,
 földről felszökött az oszlop
 s fölrebbent a barna szárny.

Iszonyún zúgott a léghen,
 köfelhőnek óriás.
 Lenn a földön, törmelékben,
 nyoma négyszög, semmi más.
 Te kit kőporral behintett,
 bámultál rá mint bolond,
 mint ki új rémet tekintett,
 mint egy holdruhás bolond.

A LIRIKUS EPILOGJA

*Csak én bírok versemnek hőse lenni,
első s utolsó mindenik dalomban:
a mindenséget vágyom versbe venni,
de még tovább magamnál nem jutottam.*

*S már azt hiszem: nincs rajtam kívül semmi,
de hogyha van is, Isten tudja hogy' van?
Vak dióként dióban zárva lenni
S törésre várni beh megundorodtam.*

*Büvös körömből nincsen mód kitörni,
Csak nyílám szökhet rajta át: a vágy —
de jól tudom, vágyam sejtése csalja.*

*Én maradok: magam számára börtön,
mert én vagyok az alany és a tárgy,
jaj én vagyok az ómega s az alfa.*

A LIRIKUS EPIHÓLA

Csak én bírok perszemnek látni
és a utolsó méteredek dalomban,
a mindentől régebbi versekben,
és még tovább megmondani nem tudtam,
sőt még tovább tudtam.

S már azt hiszem: nincs rajtam kívül senki,
de hogyha van is, letart tudni hogy, hogy
Vak döntést értem, és nem tudtam
S törzse kért, de megmondhatom,
a

Bár a körömből, hiszen még látom,
Csak nyílom széket rajta át: a régebbi
de jól tudom, régebbi széket, enyésztem.

Én szeretlek: nagyon ezekben börtön,
mert én vagyok az alap és a tárgy,
raj én vagyok az anyag és az alja,
sőt még tovább tudtam,
sőt még tovább tudtam,
sőt még tovább tudtam,

Országok Székhelyi Könyvtár

a meglebbent a barna szék,
földről felváltott az ország,
a földrebbent a barna szék.

Iszonytú zúgott a légtér,
köfihőnek óriás.

Lenni a földön, történelkben,
nyoma négyesség, semmi más.

Te kit köpörrel behintett,
bámultál rá mint holand,

mint ki új remek rakított,
mint egy holand, holand.

BALLADA IRISZ FÁTYOLARÓL

Megjött a tavasz tarkasága,
lehér pöttycök és piros pontok,
virágos fák, tavaszi gondok,
tavaszi színek, tavaszi ének.

HERCEG, HÁTHA MEGJÖN A TÉL IS!

nyíró
zöld lombok

1909—1911

S megjött a nyárak tarkasága,
piros lilák, százaz porondok,
a kertkerékben piros gombok,
ezüst zápor piros rúzsokra,
piros pipász hullós virága,
nőnden virág jébull, ha nyílik,
hajós roza érik a kaszákra,
mikor
meleg szemétkingítja Irisz.

S megjön az őszegek tarkasága,
aranyos lombok, piros lombok,
gyümölcsös berkek, bangos dombok,
sápadt levelek orla-ága,
avatók zörgő pusztasága.

HERCEG,
MERT A NŐLEM A TŐL IS!

1909—1911

Országos Széchényi Könyvtár

BALLADA IRISZ FÁTYOLÁRÓL

Megjön a tavasz tarkasága :
 fehér pöttyök és piros pontok,
 virágos fák, tavaszi gondok,
 tavaszi sírok ciprusága,
 fehér virág hull barna sárba,
 szelet mond az alkonyi pír is ;
 halálvágý száll a bús muzsákba,
 mikor
 zöld köntösét cifrázza Irisz.

S megjön a nyárnak tarkasága ;
 poros utak, száraz porondok,
 a kertkarókon piros gombok,
 ezüst zápor piros rózsákra,
 piros pipacs hullós virága ;
 minden virág lehull, ha nyíl is ;
 hajlós rozs érik a kaszákra,
 mikor
 meleg szemét kinyitja Irisz.

S megjön az ősznek tarkasága :
 aranyos lombok, piros lombok,
 gyümölcsös berkek, hangos dombok,
 sápadt levelek ordas ága,
 avarok zörgő pusztasága ;

a kósza szél kacag is, sír is :
 az estnek rögös ege sárga,
 mikor
 felhős fátyolát tépi Irisz.

Herceg! hátha megjön a tél is?
 Lesz fehérsége, barnasága,
 lesz jégvirágos tarkasága,
 mikor
 fehér gyászát felölti Irisz.

ARANY KISÉRTETEK

Be szép virágok a jégvirágok,
 be gyönyörű fény a lámpafény :
 dicsérd te a tavaszi bús világot —
 a telet, a víg telet áldom én.
 Tudod, tavasszal járnak a vágyak
 látatlan, törös törpe manók
 dongó darazsak (leked füle bágyad)
 fulánkosak, csak ölve halók.

Minden tavasz tele szellemekkel
 arany kísértet a napsugár
 Phoebus nyilaz égi fényidegekkel
 s a légben látlan száz nyila száll :
 minden rossz ettől jó a világra
 bűn bűja, betegség, gyötirelem
 ettől a hervadás a virágra
 és az életre a szerelem.

Láttam a delfineket cicázni,
 láttam az édes Adriát,
 villámokat éjjel szerte cikázni,
 havast, romokat, rónát, mumiát:

s szép és szomorú : ma mind barátom
szép és szomorú : szívembe száll.
Csak egy félelmem a nagy világon,
egy ellenségem : a napsugár.

VASÁRNAP

Zord hét után fáradt szívemre
eljön a méla, szent vasárnap
csend a fülnek, ünnep a szemre,
ünnepe csendnek és sugárnak.

Az emberek templomba járnak.

Hajrá lelkem! zárva a boltok :
ki egyedül van, az ma boldog.

Az emberek kocsmákba járnak.

Kocsmák előtt csizmád az ünnep,
köpött járdáját kopva rója :
remete vére van tebenned
vasárnapok bús álmodója.

Kocsmák előtt csizmád a város

köpött járdáját rója kopva

s a lélek, mint a csizma sáros ;

mért nem térsz haza bús lakodba?

mért nem ülsz otthon búslakodva?

Ó nézz körül : zárva a boltok :

ki egyedül van, az ma boldog,

boldog, otthon, bár búslakodva.

Bár búslakodva, boldog, otthon.

Remetelakban nincsen óra :

ilyen lak néked boldog otthon

vasárnapok bús álmodója.

Remetelakban óra nincsen

s boldog a lak, hol nincsen óra

s nincs idegen kéz a kilincsen

s nincs idegen látogatója.

Odakünn fáj a toronyóra,
fájnak, bár zárva most, a boltok :
ki egyedül van, az ma boldog.
Eredj haza, hol nincsen óra,
hol fájó fejed megpihenhet
s ütemes csönd lesz ringatója :
remete vére van tebened,
vasárnapok bús álmodója.

ESTI KÉRDÉS

Midőn az est, e lágyan takaró
fekete, síma bársonytakaró,
melyet terít egy óriási dajka,
a féltett földet lassan eltakarja
s oly óvatossan, hogy minden fűszál
lágy leple alatt egyenessen áll
és nem kap a virágok szirma ráncot
s a hímes lepke kényes, dupla szárnyán
nem veszi a szivárványos zománcot
és úgy pihennek e epelnek árnyán,
e könnyü, síma, bársonyos lepelnek,
hogy nem is érzik e lepelt tehernek :
olyankor bárhol járj a nagyvilágban,
vagy otthon ülhetsz barna, bús szobádban,
vagy kávéházban bámészan vigyázd,
hogy gyujtják sorban a napfényü gázt ;
vagy fáradtan, domb oldalán, ebekkel
nézzed a lombon át a lusta holdat ;
vagy országúton, melyet por lepelt el,
álmos kocsisod bóbiskolva hajthat ;
vagy a hajónak ingó padlatán
szédülj, vagy a vonatnak pamlagán ;
vagy idegen várost bolygván keresztül
állj meg a sarkokon csodálni restül

a távol utcák hosszú fonalát,
 az utcalángok kettős vonalát ;
 vagy épp a vízi városban, a Riván
 hol lángot apróz matt opáltükör,
 merengj a messze multba viasszaríván,
 melynek emléke édesen gyötör,
 elmúlt korodba, mely miként a bűvös
 lámpának képe van is már, de nincs is,
 melynek emléke sohse lehet hűvös,
 melynek emléke teher is, de kincs is :
 ott emlékektől terhes fejedet
 a márványföldnek elcsüggesztheted :
 csupa szépség közt és gyönyörben járván
 mégis csak arra fogsz gondolni gyáván :
 ez a sok szépség mind mire való ?
 mégis arra fogsz gondolni árván :
 minek a selymes víz, a tarka márvány ?
 minek az est, e szárnyas takaró ?
 miért a dombok és miért a lombok
 s a tenger, melybe nem vet magvető ?
 minek az árok, minek az apályok
 s a felhők, e bús Danaida-lányok
 s a nap, ez égő szizifuszi kő ?
 miért az emlékek, miért a multak ?
 miért a lámpák és miért a holdak ?
 miért a végét nem lelő idő ?
 vagy vedd példának a piciny fűszálat :
 miért nő a fű, hogyha majd leszárad ?
 miért szárad le, hogyha újra nő ?

AZ ŐSZI TŰCSÖKHÖZ

Ki átható, egyhangu dalakkal
 betöltöd a nyugalmas éjszakát,
 milyen lehet tenéked a világ ?

Csend van ; a hangok alusznak az éjben.

A te zenéd van ébren egyedül,
mint láthatatlan, éles hegedű.

A te zenéd a csöndnek része immár
és mint a szférák, titkon muzsikál :
Az hallja csak, aki magába száll.

Csendnek és éjszakának hegedűje,
milyen lehet tenéked a világ?
Érzed-e a csöndet s az éjszakát?

Zenéd olyan, mint a lelkem zenéje
s talán a fájó unalom dala :
Egyforma volt tegnap s egyforma ma.

Bokrod alatt, ah, kétségbeesetten
érezed a csöndet és az éjszakát
s szegény vak lélek, sírsz az éjen át.

ŐSZ, KRIPTA, CIPRUS, SZÜRET, TÁNC, KOBOLD

A szürke ég ma roppant kriptabolt
s a remény zöldje : síron cipruság —
ki vagy, te titkos, suttogó kobold,
kinek a lába tört vállamra hág?
ki vagy te láthatatlan uj kobold,
kinek a lába vállamon tipor
a gondok lába gyakran ott tiport,
de te könnyü vagy, mint a könnyü bor.

»Bár életed — így suttogsz ó kobold —
rossz álom s benne láz az ifjuság
s a szürke ég egy roppant kriptabolt
s a remény zöldje : síron cipruság ;

s mint álmos ólom ez a kriptabolt,
oly álmos álom élted és a kor:
felejtve mindent — semmi! — idd a bort
a lelki bort, amely számodra forr.»

»Van szüret minden őszben! Idd a bort,
sajtold a szőlő véradó husát
és táncos lábbal könnyedén tipord,
mert minden lázban van még ifjúság.
Szüretre hívlak! fogd fel a csuport,
fogd fel a mustot, mely a kádba forr!«
Igy súgsz és táncolsz bennem ó kobold,
oly könnyü lábbal, mint a könnyü bor.

ALKONYI PROLÓGUS

Itt van az alkony, jó takaró
a hegyek ormán lilul a hó
itt van az alkony, csittul a zaj:
elhallgat a fény és fölvillog a dal.

Villanj csodavillany, villanj csodanóta
ki fájsz a szívemben ki tudja mióta?
Mióta daloltam, amióta lettem:
mert fájni születtem, ki dalra születtem
s még messzire zenghetsz majd mostoha dal,
megéri, megéri, aki fiatal.

A nappal, a lárma üzött a magányba,
hol senkise hallott, a puszta homályba:
most itt van az alkony, most jer elő,
mint éji merénylő, titkos szerető:
mert kedves az alkony annak, aki lázad
és kedves az alkony annak, ki szeret:
elhagyni ilyenkor, kicsábul, a házat
s nem tűrni az égnél lentebb födelet.

Az ég is ilyenkor kitakarózik
és emberi szemnek kirakja a kincsét;
a lélek az égbe fölakarózik,
mozgatja a szárnyát és rázza bilincset;
Dal, éji merénylő, titkos szerető,
dal, mostoha lélek, most jer elő:
másnak csupa fátyol, neked csupa látás,
itt van az alkonyat, itt van az áldás.

NÉVJEGYEMRE

A név, mely áll e kis papíron,
kimondva szó, mely száll tova.
Lehellet és üres jel annak,
ki nem hallotta még soha!

S e rövid név, értelme tárva,
tudjátok mégis, mit jelent?
Egész világot, önkörében,
mely zártan, szuverén kereng.

S nem kisebb, mint a ti világtok,
mely földből s csillagokból áll:
két vége van minden világnak
a születés meg a halál.

Nem kisebb, semmit, sőt az ég s föld
között valókkal még nagyobb;
s mindenképp más a tieteknél;
én nektek idegen vagyok.

S világom tág, de idegennek
belé a bemenet tilos:
jaj, mért egy örök idegennek
jelzé nevét e papiros?

EHSZOMJ

Mint anyja emlejétől elvált,
gyermek az ős tej drága kincsét,
szomjazom én, világtól elzárt,
az eleven világot ismét.

Mert szép a világ, úgy találom
s a rút csupán a szépnek árnya ;
mert szép a világ, mint egy álom,
mint egy istennek hajnalálma.

Mint a lázarok szeme lakzin
ha zúg az élet körülöttem
tárgul a szemem héja kapzsin
s érzem, hogy nem régen születtem.

Csontom ős csont, de vérem új nedv,
az tanít sírni és nevetni,
s kedv támad bennem, érzem, új kedv
verseket írni, lányt szeretni.

Betelni mindenféle borral,
letépni minden szép virágot
és szájjal, szemmel, füllel, orral
fölfalni az egész világot.

MINDENEK SZERELME

Ó, nézd, az idő csodaszép,
gyere ki a mezőre,
a napsugár, a szabad ég
várnak az élvezőre.

Kelyhet a virág tágra nyit,
friss szirma nesztelen nő,
kacéran bontja bájait,
akár egy meztelen nő.

Fenn hattyukeblü fellegek
elnyúlnak lusta kéjjel,
omló márványként élveteg,
mint asszonytestek éjjel.

Zöld könnyűszoknyás karcsu fák —
megannyi ballerina,
félábon áll, libeg-lobog,
minthogyha táncre hína.

Bogárpárok egymás megett
kerengenek a fűben,
szerelemtől kerengenek
az illatos sűrűben.

Énnékem minden szerelem,
az ég, a föld, a felleg
és örök kéjjel szenvedem
ez örökös szerelmet.

Mert nincsen kéjes állapot,
mit csak a lélek érez,
nincs kéj, mely nem formál jogot
a szerelem névéhez.

Énnekem minden szeretőm,
ami gyönyör szememben,
és testem romlik szenvedőn
e sok-sok szerelemben.

Az édes-forró napsugár
lázra csókolja arcóm,
s ha hold süt át a függönyön,
a gyönyörtől nem alszom.

Ezer szeretőm van nekem
és én szeretem mindet
és mindenik tekintetem
mind szerelmi tekintet.

A föld szerelmét élvezem
s pusztolok élvezőben,
istenekkel szeretkezem
magamban a mezőben.

A KÖLTŐ SZÓL

Ha néha behúnyom a szememet,
szárnycsattogás üti meg fülemet,
mire szemem megint kinyitom,
milyen madár volt, már nem tudom.

Ha sötét szögletbe nézek én,
rebbenni valamit érzek én,
szele, hangja, megcsap hasztalan :
mire látnám, már csak hült helye van

Szellemcsapat üldöz engemet,
titkon megcsípkedi étkemet,
megrántja kabátom szárnyait :
mire hátranézek, eltűnik.

csak egyet tudnék elfogni már
boldogabb lennék, mint a király :
kalitba zárnám a kicsikét,
hallgatni örökre énekét.

ESTI DAL

Ma szép a nap, gyönyörű szép :
ily napon volna haln' szép.

Csillog a fák mögött a tó :
haljunk meg együtt, jer Kató.

Derűs az est, színes az ég :
minden szép, hogyha vége szép

Minden jó, hogyha vége jó :
haljunk meg együtt, jer Kató.

A nap az tűz, a nap az ég :
az este hűs, az este szép.

Haljunk meg együtt, jer Kató :
csillog a fákon át a tó.

ÉJI DAL

A téjszín léget elkeverte
fekete borával az éj :
lelkem ma, vágyak büszke lelke,
megúnt szavakkal ne beszélj,
húnyd be az ajkad, nyisd ki szárnyad,
szabad szemeddel szerte nézz :
ma messze szállnod
nem nehéz.

Mámorosan az éj borától
szárnycsattogás legyen dalod :
ki éjt iszik, a kéjre bátor,
tenéked ez volt italod.

Sokáig ittad, részegülhetsz,
 azért vagy mostan oly szabad :
 repülhetsz
 magad.

IMA

A legészrombolóbb, vadabb kéjt add ma nekem,
 s a legfájóbb, ölöbb kínt add melléje még,
 amely csak földeden halandó szívben ég ;
 legyen legtöbb enyém, a dicsőség, a szégyen ;

és adj, mi izgatót találhatsz földön, égen,
 s mit angyalid kara ki tud gondolni még :
 sohasem, sohasem mondom reá : elég!
 örökké, újra más és több kell újra nekem.

Szegény vagy, Isten, bár tiéd a mennynek boltja
 és százezer világ lesi szemöldököd :
 addig játszol velük, míg egyszer eltöröd —
 de az én szomjamat tengered el nem oltja —
 szegény vagy, Isten! mert mivel szívem betelnék
 meg nem teremtheti erőd és örök elméd.

SZIMBÓLUMOK

(STANZÁK)

1. Ne mondj le semmiről.

Ne mondj le semmiről. Minden lemondás
 egy kis halál. Ne mondj le semmiről.
 Minden halál gyilkosság (lélekontás) :
 Meghalni bűn, ne mondj le semmiről,
 Isten művét rongálja bármi rontás,
 meghalni bűn, ne mondj le semmiről :
 minden vágyad az Isten szava benned
 mutatva, hogy merre rendelte menned.

2. Szimbolum a holdvilágról.

Fenn sötét vízben arany csónak úszik
lenn arany vízben úszik barna csónak.
A menny párkányán amaz lengve kúszik
ez rengve csúszik tetején a tónak.

Amaz ében egébe felbúcsuzik
(mint multba emlék) meg sem áll a szónak,
mégis a vizet mind aranyba fösti,
mely lenn sötét csónakunkat fűrösztli.

3. Másik szimbolum.

(ÚJ MAGYAR KÖLTÉSZET)

Én csöpp hazám! be messze vagy, **be rejtett**,
fény nélkül és magadban kushadó
a sors nagy árja féluton elejtett
s állsz mozdulatlan mint a lusta tó
lusta tó, melyet Isten is felejtett
nyúlsz Adriákig, bágyadt poshadó:
holt tükrödön, színjátészó síma márvány,
vigaszul villog sok beteg szívárvány.

4. Nunquam revertar.

Nunquam revertar — mondta Dante hajdan
nunquam revertar — mondanám bár én is
nunquam revertar — harci zivatarban
nunquam revertar — tömlöc éjjelén is
nunquam — legyen az Isten átka rajtam
revertar — bárha beledögleném is
üvölteném én is az ő helyébe'
nunquam revertar — századok fülébe!

5. Sárga lobogó.

Szálljon a lelkem sárga lobogóval
messze kerüljön minden gyáva bárka
szálljon a lelkem sárga lobogóval

s gyáva ha lát, legyen az arca sárga
szálljon a lelkem sárga lobogóval
feléd új kórok, új veszélyek árka,
szabad, magányos, bús, beteg hajóval
szálljon a lelkem sárga lobogóval.

PAYSAGES INTIMES

1. Olvadás.

Tegnap ércujju fagy csipkedte a fülecskét,
ma langyos olvadás csordíftja az ereszt,
tegnap harapni még éreztem a telecskét
s ősz szakállára ma piszkos könyűt ereszt.

Tegnap a sík jegen, melyet ma sár fereszt,
víg kedv kergette még a lányt meg a menyecskét,
ma öntudatlanul új méla vágý eseszt,
mint tavasszal, mikor várjuk bohón a fecskét.

Csepp csepp csepp csepp csepp csepp, ez nem a fecskénóta
csepp csepp csepp csepp csepp csepp, az olvadás zenél itt
nagy vízi óramű egyhangú mélabúja.

Ezer tisztátalan tükörrel annyi tócsa
mocskolja a határt, hogy benne visszafénylik
az alkonyra hasadt felleg aranykapúja.

2. Tavasz előtt.

A fák az égre nyujtják mezítlén karjukat,
«Ruházatok fel minket!» kérik a mennyeket.
«Adjatok bő ruhának lobogó lombokat,
húzzatok ujjainkra zöld selyem kesztyűket.»

A domb görbítve hátát sűtkérez a napon
és szól: «Tavaszi tarka ruhámat megkapom,

zöld bársony lesz a vállam, tollas a kalapom
virágos fák tollával tollas a kalapom.»

A fázós öreg föld is új ruhájára vár,
s fázón röpül az űrben, mint egy vedlett madár,
szívesen napanyjához közelebb szállni már
s meleg ölébe bújni, mint egy vedlett madár.

3. Alkony.

Az erdő hallgatag,
nyugosznak a vadak,
lankadt állal hevernek
ágyán a hús avarnak,
mit a szelek levernek
majd újra felkavarnak.

De most eláll a szél,
De most a csönd beszél.

De most jönnek a villik.

Ó most a lomb se hullik :
alkonyvirág kinyílik,
alkonyszalag kinyúlik.

Az alkony nyúlik ott
s von vékonyabb csíkot :
azon egy égi ajtó.

Ki tudja, mit nem rejtő?

S ó völgy, te mély szakajtó!

S titkok teknője, erdő!

4. Őszi csengő.

A drótcsengő a parkban
megszólal lágyan, halkán,
mert rázza az őszi szél ;
zöld fönny a kapubálvány,

de sárgul, hulldogálván
fáról a gyenge levél.

A drótcseggő a szélbe

oly szomorún zenél be
s a szívnek bánata kel.

Fenn zöld a kapu rácsa,

de zörg az év harácsa

a földön : őszi levél.

S a csengő csengve mindég

mert rázza durva vendég,

hivatlan északi szél,

bejő a zárt kapún át,

s hordozva hosszú gúnyát

söpörget, sárga levél.

5. Luna.

Szerte feketén

lapul a gyom

a fűz a kút fölött

búsul nagyon.

Gyászol a felhő

fehér ruhában :

a hold, a szemtelen,

hízik javában.

Gyom alól szól a
tücsökzene.

Este szép igazán

a jegenye,

nyujtózik égnek

de csak hiában

a hold, a szemtelen,

nevet magában.

6. *Mennyei színjáték.*

Láttad?

Piros kis fellegek fedték imént a fél eget
mint egy eltépett mennyei nagy rózsza hulló szirmai.

De jött a hamvas szürkület, s mindegyik bús lett, szürke
lett,

mint óriási lőtt madár tolla, ha hullva szerte száll.

És most lejött a csendes éj, s fehér lett újra mind, fehér.
Szerettem rajtuk ezt a színt.

De jött egy szél s elvitte mind.

Láttad?

7. *Találka előtt.*

Megtépte köntösét a felhő,
gyászolva a halott királyt.

Ó, eljön! én hiszem, hogy eljő,
hiszem — ma este legkivált!
(Az est sötét, az ég zilált.)

Megtépte köntösét a felhő,
gyászolva a halott királyt.

PICTOR IGNOTUS

Nagy képtárakban hogyha járok
megakad olykor a szemem
aranyozott, régi képeken ;
fakult a szín, tördelt a vászon,
fátyolt kapott a régi arc,
s csak annál izgatóbb a rajz,
minthogyha három-négy évszázon
által egy mély szem nézne rám.
Nézem : ennyi meg ennyi szám...

Ki álmodhatta ezt az arcot?
 mert minden festés álmodás —
 hiába : nincs ott írva más :

Pictor Ignotus.

Szép hercegnőket ismeretlen
 hagyott Leonardo sokat,
 titkos mosolyban arcokat,
 tájakat titkos fényű ködben ;
 és bársonyok és bársonyég,
 ember és tenger van elég
 Carpaccio sok dús színű vásznán ;
 sok ifjú barna angyalok
 láz lángu szeme andalog
 Botticellinél vágyparáznán ;
 de nálad mindnél végtelen
 mélyebbet sejt a méla szem,

Pictor Ignotus!

Mi volt kincsed? öröm-e, bú-e?
 Sok büszke régi álmodók
 Mózesről Michel-Agnolók
 és Sybillákról álmodoztak ;
 Pinturicchióé dús világ
 mesemadár és mesefák ;
 Mantegna Rómát visszahozta ;
 Crivelli elmerengni hív
 s arannyal hímez primitív ;
 izgat a régi Cimabue
 mint egy bizanti ős talány ;
 de izgatóbb vagy te talán,

Pictor Ignotus!

Mi volt kincsed? öröm-e, bú-e?
 Örömből, búból drága kincs
 jele e kép és társa nincs.
 Izgat a régi Cimabue

mert neve maradt, műve nem
 neked műved van, névtelen.
 Mi az a név? Csupán lehellet
 s embernek mégis mindene :
 alkot, hogy fennlegyen neve
 ősei büszke neve mellett ;
 te alkottál s néved ma sincs
 és vagy, szegény, mint aki nincs,
 Pictor Ignotus.

Rokonok vagyunk, régi testvér :
 miként te cellád rejtekén,
 rajzolatok magamban én
 s csak folytatom, amit te kezdél.
 Mi vagy te már? Régi földi rög :
 de akit rajzoltál, örök.
 Ha én így, mielőtt elesnék,
 emléket arról hagyhatok,
 amit meglátnom adatott,
 hogy mások is lássák s szeressék,
 nyugodtan húnym el szemem,
 s leszek örökre névtelen
 Pictor Ignotus.

CSIPKERÓZSA

Nagy tornyos nyoszolyában
 fekete nyoszolyában
 fehér rózsák között,
 úgy alszik Csipkerózsa
 rózsák között a rózsza
 álomba rejtözött.

Minden virág egy álom
 álmok között az álom

rózsákba hullatag
 fejét lehajtva mélyen
 mint rózsza töve télen
 rejtőzik fullatag.

Fullasztó mély az álma
 fullasztó mély a párna,
 fullasztó fekete,
 rózsza nyílik a párnán
 és fehér mint a márvány
 ez ágynak betege.

Kárpítja mint az ében
 fehér a feketében
 csiklándva ragyog át;
 s aranyos súllyal omlik
 aranyzsinórja, bojtig
 skófiom és brokát.

Fekete gyászu kárpit
 fehérrel kivirágzik
 s nagy rózsákat susog
 s súllyal mint néma vétek
 hull bársonya fölétek,
 fullatag vánkosok.

Az ólmos álmu bársony
 csiklándó ragyogáson
 leszunnyad feketén:
 fullasztó mély az álma
 s lidércként nyúl a párna
 az ágynak betegén.

Az éjek arra szállnak,
 az évek arra járnak

a lusta századok :
 fekete gyászu kárpit
 fehérrel kivirágzik
 s nagy rózsákat zokog.

KÚTBAN

Gondoljátok-e, mi van a kútban,
 kút fenekén és kút közepén :
 tudnám bár, mint egykor tudtam,
 elmesélhetném.

Törpék, azt hiszem, élnek a mélyén,
 csupa Hüvelyk Matyi, törpe nép :
 apró szemük áthatol éjén,
 vékony lábuk a vízre lép.

Vékony lábuk a vízre lép, mint
 csámpás csápu, kaszás bogaré,
 férfiak rút és hölgyük szép, mint
 megannyi picinyke vízi királyné.

Kemény nekik a víz, áthatolatlan
 fekete fényű gyémántpadló,
 rajta királyukat árnyfogatban,
 könnyü fogatban húzza hat ló.

Magas nekik egük, a fekete ég.
 Apró szakadékok, hulló kövi réteg.
 Tudósaik azt rég kiméricselék,
 hogy meddig a víz, a gyémántsima rétek.

Mert vízbe helyenként betorkol a föld és
 ottvan a vég, mélyrejtélyü határ
 a kaputlan fal s alagutlan töltés
 végnélküli vak akadály.

Végnélküli vak akadály, mint
 minekünk az üres levegő
 (bár szállni kívánnánk, mint a madár, mint
 a fecske, a fönt lebegő).

Fal, fal, csupa fal, csupa fal, csupa fal...

(A világnak lehet-e vége?)

Így él a sötétben vén és fiatal
 a sötétség picike népe.

Jön néha a kútvdör — ó csupa rémség!

Reng a víz attól, loccsan az ár;

inti is az unokákat a vénség:

«Amerre a kútvdör, arra ne járj!»

Így élnek a vízen, légpalotákban,

míg össze nem omlik a kút

és minden e törpe világban

még nagyobb sötétbe jut.

A földfalak akkor egymásra omlanak,

a nyílás helyére a csorda lép

s eltűnik, mintha nem is lett volna

az emberi szem nem látta nép.

HALÁLTÁNC

Ha a pusztán zug a tél

és kopogva hull a dér,

fázó farkas éhen ordít,

a hideg fogat csikordít,

köddel rémes a határ

s száll a téli vad madár:

mikor megfagy mind a vágy

s meleg vacok édes ágy

s künn a köd fehér tejébe
 aranytojást ver a hold :
 akkor ébred régi rémem,
 mint a sírból kel a holt.

Lepedősen és fehéren. —
 Jöjj csak, régi, régi holt,
 úgyse félek tőled,
 ved le lepedődet! —
 Úgyis lelke puszta táj,
 hol jó lélek egy se jár,
 nem, még a madár se jár.
 Úgyis szívem temető,
 lidércfényel fényes,
 ahol még a fű se nő
 s hantja kénnel kénes.

Úgyis lelke puszta táj,
 hol jó lélek egy se jár,
 élve trónol a halál,
 jöjj csak, jöjj el, rossz madár,
 ved le lepedődet,
 ved le bőröd, husodat,
 hadd szorítom csontodat,
 meztelen csípődet!
 Jár a tánc és zörg a csont :
 így se félek tőled ;
 jöjj, öleld meg, régi csont,
 régi szeretődöt.

Fagy ölelget, csont a lánc :
 borzalomban, kéjjel —
 jár a csont és zörg a tánc —
 hadd fürödjünk éjjel.

Honnan tudom, hogy te jössz ?
 megtelefonáltad.

Lelkemen át utadat
 régen megcsináltad.

Felriasztott éjeken
 telefonod hangja :
 balfülemben élesen
 csendült rémharangja : *Halló! Halál!*
 jöjj csak, jöjj el, régi csont,
 úgyse félek tőled,
 jöjj, öleld meg, régi csont,
 régi szeretődet :
 Vesd le lepedődöt. —

O LYRIC LOVE

Terólad száll a dal, zivatarverte líra,
 lantverte zivatar, lírai szerelem!
 feletted ég az ég, alattad messze nyílván
 a pokol, ingatag jársz ingatag helyen.

Örök parázsmező égeti földi lábad
 s az égő fájdalom táncolni megtanít :
 ütemes sántaság, mint aki tűzbe hágott
 s kit kígyó esíp bokán, kapkodja talpait.
 Kiáltanál, tudom, de zene lesz a jajból
 mert egy ajk hangszerül hangolta ajkadat
 egy szép zenés ajak, mely dalt fakaszt a dalból,
 mint hangvillát ha ütsz, másik is hangot ad.

Ó hóbillentyűs ajk zenés, meleg csodája
 hogy gyengéd hangjaid betöltik a leget
 s mint rezgést rabul ejt a zongorák pedálja
 ha elhallgatsz, a szív zenéje emleget.

Ó kedvesem, ki vagy? Előtted messze nyílván
 az ég, sugárosan jársz sugaras helyen
 utánad dús pokol, zivatarverte líra,
 lantverte zivatar, lírai szerelem.

ÖRÖK DOLGOK KÖZÉ LEGYEN HIRED BESZÓTT

Új diszharmoniót vakítson rád a lelkem,
 hogy Egyiptom rovott kockáin lássalak
 szárnyas griffek között, Nilus-öntözze telken
 állj félig meztelen, nagy tiarás alak.

Hieroglif rovás és szfinksz maga az asszony,
 fehér kövek között olajos barna bőr,
 de villog a foga, hogy húrokat szakasszon
 ivor plektrum gyanánt költők szíveiből.

Ajkadra s kebleid halmainak csucsára
 drága rubint a vér rejtek futása fest
 s előmlik testeden az ékszerek sugára :
 ó meddig ékszer és ó meddig női test?

Hideg kövek között, hideg kövekkel ékes
 ott állasz melegen, dobogva szerteszét.
 A nap rabnője vagy : hogy égés nélkül égess,
 a nap letette rád forró arany kezét.

Ezt Nyugat küszöbén álmodta egy poéta,
 hatezer év után, az üstökös előtt,
 hogy amíg ég a nap s visszajár a kométa,
 örök dolgok közé legyen híred beszótt.

ÓDA A SZÉPSÉGRŐL

Zenét Madonna! mily titkos zenét
 hallhatsz a lomha földi légen át,
 hogy minden rebbenésed ütemét
 annak kövesse s néma dallamát?

Mert kisujjodnak kisebb izromát
 sem mozgatod, ha nem csodás ütemre
 s lépésed úgy, mint táncod és imád
 ünnepi lengés, muzsika a szemre
 mely nagy harmóniát hangol húros szivemre!

Szférák zenéje ez! Világzene,
 mely szép testedben hangszerre talált
 vagy e természet minden kelleme,
 mely ezelőtt az űrben szerteszállt,
 csillagok közt e drága testre várt,
 hogy egybegyűjtse, mint a drága lencse
 magába gyűjti mind a napsugárt
 s a bámuló világ elébe öntse :
 tevéled élni és csak látni is szerencse.

S vajjon e drága test ha sírba omlik
 s e drága lencse egyszer eltörik
 (ó gyászolj Múza! minden porbaromlik
 minden eljut a végső gödörig
 s az ért gyümölcsöt csúf telek verik) ;
 de ami szép volt, a szépség sugára,
 a fénysugár kiszáll a légűrig
 s bár emberszem nem láthatá sokára :
 a sugár megmarad, tán istenek javára.

Tán más csillagban boldogabb halandók
 felfogják majd utazó zenefényét
 évezrek multán újra olvasandók
 bűbájos tested örök költeményét.
 Ó hadd reméljem más egek reményét,
 hová csak *akkor* ér a fénysugár,
 mely most hagyván el tested szent edényét
 már csillagokról csillagokra jár,
 mint drága pára, mely szent edényből kiszáll.

A földön képed, szobrod összeomlik,
 eltörnek s majd a föld is eltörik :
 ó gyászolj Múza! minden porbaromlik,
 minden eljut a végső gödörig ;
 de a sugár kiszáll a légűrüg.
 Test s lélek meghal : néki nincs halála.
 Nagy távolok új kincsükül nyerik
 és csillagokról csillagokra járva
 a végtelenbe száll — tán istenek javára.

EGY SZEGÉNY MAGÁRA MARADOTT

I.

Szívem magába szívott
 ezer illatot,
 ezerjő illat engem
 hogy elkábitott!
 Szívem most illatzacskö,
 lelkem illatház :
 ez a sok illat engem
 hogy megbabonáz.
 Virágok illatával
 tele bús fejem
 virágok illatáról
 rád emlékezem,
 gyönyöröm aki voltál,
 most vagy bánatom,
 hogy tested vánkosára
 le nem nyughatom.

II.

Hervad a kertem violákkal —
 Szegény violák!
 Akár a ma, akár a holnap,
 akár a világ.

Napos napot napok napolnak —
 hol a türelem?
 Életpapok csapat papolnak, —
 Ó zord szerelem.

Sok hosszú hosszú éjszakákon,
 megint egyedül
 szegény, szegény zúgó fülemben
 a Csönd hegedül:
 komisz, keserves egy cigány ez
 s ezer dala van:
 kegyetlen, ő örök vonóját
 nyüvi nyomtalan.

VONATON

Utaztam lomha vonaton
 egyhangú mély rónákon át
 s emlékeim unt rónáiban
 kerestem kedvesem nyomát.
 Bús volt a róna, sivatag
 s a volt oáz oly messze már
 s a fáradt lélek rest tevé,
 ki a homokban meg-megáll.
 Mert messze menni csökönyös,
 mert messze már a volt oáz.
 Ó veszve vagy hát régi kincs?
 lehetsz feledve régi láz?
 »Nem nem! kincseskamrámba még
 meg kell lennem áldott nyomát« —
 tűnődtem lomha vonaton
 utazva holt rónákon át.
 Bús útitársnő volt velem,
 álmoszemű, kissé pufók,

csobogva arany homlokán
 bomlottak lanyha hajcsomók.
 Áldom e fürtöt, homlokot
 s az idegent, a halaványt,
 ki elvivé emlékimet
 óázra, lomha karavánt.

Áldott az idegen leány
 — aranyos homlok, lanyha fürt —
 a jó vezér, a néma jel,
 kitől ma kincsem megkerült.
 Fogózz e fürtbe lelkem és
 e tömkelegből multba húz
 mint hajdan Ariadne font
 selymét követte Thézeusz.

BELOVED, O BELOVED

Szerelmem, ó szerelem! nincs oly álom
 több mint te vagy és nincs olyan valóság:
 márványdarázként zsongasz méla nyáron
 szivemben s karcsún nyílsz, mint sárga rózsák

Dús nagy kelyhekkal nyílsz karcsu száron,
 kelyhekkal és keblekkel, mint a rózsák,
 ó életem (szerelmem!), ó halálom,
 valósult álom, álmodott valóság.

Mint drága macska holdhajlásu nyakkal
 selyem karmokkal és ivor fogakkal
 tép és cirógat, és cirógat és tép,

zenére téped szivem vérverését,
 szerelmem, új szerelmem, ős varázsom,
 dús mézkirálynőm, mérgezett darázsom.

FESTETT CÉL, PUSZTA SEMMI

Nem tudok kavarogni s nagyra menni,
mint a vidám dúshomlokú fiúk :
érzem, hogy festett céljuk puszta semmi
s a nagy dicsőség álmai hiúk.

Érzem, hogy legjobb resten elpihenni
s nincsen tovább már törekedni út :
rosszkor születünk s nincs mód újralenni,
nekünk csupán az élet esontja jut.

És mégis egyre futok, egyre vágyom
s valamit keresek még e világon,
mit nem fogok megelni sohasem.

A régi vágyat, régi ifjuságot,
a régesrégén elhervadt virágot
s leszüretelt gyümölcsöt keresem.

SZONETTEK

Ezek hideg szonettek. Mind ügyesség
és szenttelen, csak virtuóztatás.
Bár munkában manapság nincs nemesség,
ez csupa munka, csupa faragás.

Ha költő, ki lázát árulja : tessék!
itt állok cédán, levetközvé! láss! :
ez nem költészet ; de aranyművesség!
s bár nem őszinte, nem komédiás.

Minden szonett egy miniatűr oltár,
ki vérigéket, pongyolán, szeret,
az versemet ezentúl ne olvaassa.

Ki hajdan annyi szívek kulcsa voltál,
Szonett, aranykulcs, zárd el szívemet,
erősen, hogy csak rokonom nyithassa.

ARANY JÁNOSHOZ

(Egy megzavart verselő a XX. században)

Hunytt mesterünk! tehozzád száll az ének :
ládd léha gáncsok lantom elborítják
s mint gyermek hogyha idegenbe szidják
édes apjához panaszkodni tér meg :

úgy hozzád én. E nemzedék szemének
gyenge e láng, bár új olajak szitják :
éintányérral mulatnak már a szittyák
s rejtett kincset sejteni rá nem érnek.

S kiáltanak : Nincs benne tűz, sem érzés!
nem takart seb kell, inkább festett vérzés!
és jönnek az új lantosok sereggel,

sebes szavakkal és hangos sebekkel :
egy sem tudja mit mond, de szóra bátor,
magát mutatni hősi gladiátor.

HÉPHAISZTOSZ

Anyám az égből ledobott, az ebszem,
mert csúf valék és szegényére sánta :
teljes egész nap, teljes éjjel estem
mint hullócsillag, a nagy Óceánba.

Ott meddő habtól ázott csonka testem
Eurynomé, az óceáni lányka

s Thetisz, az ezüzlábú asszonyisten
bevitték a zöld, márványos karámba,

ahol Próteusz őrzi néma nyáját,
s hol a zöld éjben lángom lett a lámpa,
ott készítettem kezem sok csodáját,

gyöngyvirág-függőt s csattot, görbe láncre,
míg nagy halak suhantak el köröttem,
s zúgott az örök óceán fölöttem.

HOMÉROSZ

(XX. SZÁZAD.)

Ó könyv, amelybe ezrek álma révedt!
Dús serleg, melyet Héphaisztosz gyártott
s amelybe ajkat hajdan annyi mártott,
hogy száz király százíze beleévedt.

Téged miként a jó bort lassu évek
minden század külön zamattal áldott.
Kit új korokba küldtek régi révek,
aranyhajó! rozsdá neked nem ártott.

Im új korlát nyilt ős pályánk előtt
s Prométheusz fiának szárnya nőtt,
leget hadarva gúnyol agg vitorlát :

de téged, Kor hajósa, a gonosz
horgaselméjű ősz király Kronosz
legebb tengerben visz, hol semmi korlát.

PROTESILAOS.

Tudtad jól, hogy aki lába legelőbb érinti meg
Trója földjét, Trója földjén, trójai harcban veszni fog :
mégis amint trójai partra ért el görbe csónaktok,
legelsőnek ugrottál ki trójai partra, hős görög.

Bután bámult vad hajós és döbbsent az elszánt sereg
köszoborra válva, míg te trójai parton, mint egy isten
néztél vakmerőn a vészes trójai földre. — Mint egy isten
vágynék én is vészes partra első lépve halni meg.

Nincsen engem aki aztán várna három szép órára
akiért az alvilágból újra halni visszajárnék
(kit e földön megszerettek, mindörökre visszajár ;)

Nem lesz nékem Láodamejám, nem vár engem senki már
mégis ha elért az újdun partokon első szent halála,
újra küzdeni, bár mint árnyék, trójai földre visszaszállnék.

A SORSHOZ

KÉT ZÓVER

*Klasszikus álmok az én lelkem bús álmai: fáradt
gondolatom szeret öltetni hosszuredőzetű tógát.
Régi redőjű ruhában jöttök most is előmbe
halvány gondolatok, mint régi szüzek, kosarakkal
menve az istennő szentélye felé. Koszorútok
nedvtelen árva babér; s a peplosz drága szegélye
visszajára mutatja színét, mint lázbeteg álma:
nem csoda, régi babér és több évezredes öltöny.
Mit hoztok ma szegények, a sárga fonott kosarakban?
Bort, tejet és mézet, hogy lenne áldozat abból,
áldozat az istennőnek, kit örökre imádtok,
halvány gondolatok, beteg, őrült, régi rajongók!
Ámde az istennő veletek nem gondol. Örökké
benn ül ezüst trónján és temploma drága hűsében
nézi az áthaladó nagy időket, nézi az ember
koldus-áldozatát s oltára busillatu füstjét.
Búbos, vaksi sisakja alól kiragyognak opállal
illesztett szemei — de a kéz és arc elefántcsont,
régi merev faragás, és öltönye vertarany öltöny.
Néma nyugodtsággal néz így és isteni arcán
régi mosoly, milyet kiidéztek régi művészek
régi nemes kőből, vagy az ájtatos egykori festők
láttak a vászonra — titkos, bús, régi mosolygás.
Így ül ezüst trónján és temploma drága hűsében
nézi az áthaladó nagy időket, nézi az ember
koldus-áldozatát s oltára busillatu füstjét
s meg sem rezzen a Győzelem ércmezű szobra kezében.*

KÉT NŐVÉR

Két nővér megy, ó Lélek, örökkön, az egyik előtted, a másik utánad :

az egyik a fekete Bánat, a másik a vérszinü Vágy.

S szól néha könyezve a Vágy : «Én vagyok a Bánat.»

S szól néha nevetve a Bánat : «Én vagyok a Vágy.»

Két komoly árvaleány, termetre meg arcra hasonlók,
tekintetük üldöz, nyugtot sohse hágy :

a holt Szerelem leányai ők, galambszinü hollók,
és kínál borral a Bánat, és kínál vérrel a Vágy.

A zord Szerelem leányai, hajdan lakodalmadnak koszorús
nyoszolói

vezettek a méccsel a szoba felé, hol vetve meny-
asszonyi ágy

Anyagyilkos lányok majdan, a holt Szerelem gyilkosai és
ugyanők bosszulói

Százvágyu Bánat, százbánatu Vágy.

Egymást szeretik, soha el nem válnak, összefogódnak,
a Vágy foga éles, a Bánat ajaka lágy.

Egymást szeretik testvériesen és véreden osztozódnak
és csókol a Bánat és harap a Vágy.

Fekete hunyorból van koszorújuk, nagy árnyakat ingat
a mécsük utánad

s jön egyre mögötted a fekete Bánat, előtted a vér-
szinü Vágy.

S szól néha könyezve a Vágy : »Én vagyok a Bánat.«

S szól néha nevetve a Bánat : »Én vagyok a Vágy.«

A SORSHOZ

A sorshoz szóltam s zúgolódtam hangosan:

— Vak isten!

vakon szövöd az élet tarka szőnyegét

és nem nézed, hol van visszája, hol színe?

Villogó éles tüdre tűzve szívemet

fonákul szőtted szőnyegedbe.

Ki égi nedvek rossszívű csaplára vagy

ki szomjazónak sós vizet mérsz, égő szívnek olajat,

a kéjek és kinok szeszét szeszélyesen töltöd nekünk,

hogy melyikből iszunk, már azt se tudjuk.

De megrészegszünk italodtól és te nézed pajkosan,

hogy örült bakháns-módra mint ugrándoznak fejetlenül

vagy mint a mérgezett patkányok össze-vissza futkosunk

s te nézed.

Vak isten!

vakon szövöd az évek tarka szőnyegét

és nem nézed, hol van visszája, hol színe,

de nézed,

hogy örült bakháns-módra mint ugrándoznak fejetlenül

vagy mint a mérgezett patkányok össze-vissza futkosunk.

Te Caesar!

a nap talán csak egy mesés karbunkulus, amelyen át.

küzdelveinknek véres színjátékait

te nézed,

és mi halálra született, vergődő gladiátorok,

mint hízlalt állatok, kiket csak ölni, halni, hullni csak

bocsátanak ki ketrecünkből a teres homok fölé,

üdvözlünk, Caesar, a homokról.

Vak isten!

vakon szövöd az évek tarka szőnyegét

és nem nézed, hol van visszája, hol színe;

villogó, éles tüdre tűzve szívemet

fonákul szőtted szőnyegedbe.

BAKHÁNSLÁRMA

Lelkemben bakhánslárma tombol
és mint a bakháns-asszonyok
lihegnek szenvedélyeim

hova?

tova!

elől a tigrisbőrös Isten

öntözi vérpiros borát,

megereszti a zabolát,

hova?

tova!

lobogó hajjal száll utána

röpködve mint a cinege

az éji nők vad serege,

hova?

tova!

kereplő kerepel a dombon,

szélben hajlong a borfüzér,

pihenni nem hagy a vezér,

hova?

tova!

megszólal a hétesövü nád

gyötrelmes, kéjes szerenád:

jaj! sujt a thyrus, hajt az ostor,

hova?

tova!

Az út végén vár egy kolostor.

THAMYRIS

Már béna vagyok, már néma vagyok,
naponta felejtem a dalt:

látod Thamyris, látod Thamyris,

mi hozta fejedre a bajt.

Hol Dórion állt, ős pylosi vár,

odajöttél Oichaliából

múzsák mezején, mézes mezején
lábad a dús fübe lábolt.

Előtted az ég vulkántüze égett
hajnal kapuján benyitottál,
hát ím a kilenc, az égi kilenc
— ruhája rózsaszín — ott állt.

Ekkor fuvolád, átkos fuvolád
lobbant, mint síkon a tüzek
és mind szabadabban, egyre vadabban
hajnal futni riadtak a szüzek.

Hol Dóron állt, hajnal tovaszállt.
Igézve, magadra, bénán,
látod Thamyris, látod Thamyris,
ezért maradsz vala némán.

A DANAIDÁK

Lenn a csendes alvilágban, szellőtlen, bús alvilágban,
asphodelosok között, hol asphodelos meg se moccan,
gyászfa nem bókol galyával, mákvirág szirmát nem
ejti, mert a szél ott mélyen alszik, alszik asphodelos
ágyban, mélyen alszik, nem beszél.

hol a tók acéltükörként mozdulatlan elterülnek, pillák
könnyen szenderülnek, mert a pillák legyezője, hab-
szövetnek fodrozója sohase jár ott, a szél;

óriási amphorákba, alabastrom amphorákba ötven asz-
szony, bűnös asszony karcú vázát megmerítve, majd
merítve, majd ürítve kárhozott bús ötven asszony
mindörökre töltöget,

ötven kárhozott bús asszony óriási alabastrom amphi-
orákba mindhiába töltögeti drága nedvét, drága Léthé-
ből merített sohasem elég vizet.

Óriási karsu gyászfák ágait sohasem rázzák : [minden águk egy-egy lélek, öngyilkos bús régi lélek, mely most néma fán tenyész ;

érez, mégis öntudatlan nyújtja lombját mozdulatlan, mozdulatlan és sötéten, át a réten,

át a réten, hol a Léthe (mert e rét a Léthe réte) száz belémosott bünöktől szennyes vízzel, elfelejtett ős bünöktől szennyes vízzel körbe folyva nem enyész,

nem enyész, nem ér tengerbe, hanem hétszer körbe-körbe, vissza önmagába] : ottan ötven asszony kárhozottan ötven órjás amphorába mindhiába, mindhiába tölti könnyét és vizét,

majd merítve, majd ürítve, mindhiába, mert az ötven bűvös edény tölthetetlen, mint a tenger önmagától megapad és elhúzódik és az ötven bűnös asszony Léthe vizét alabastrom amphorákba mindörökre csak hiába tölti szét.

Ötven asszony, alabastrom testtel, ébenszínű hajjal érez, mégis öntudatlan öntögetve szakadatlan félig értett dalra kel,

ötven kárhozott bús asszony felvilágból lehozott és lelkeikbe visszajáró félig értett félelmeket fojtott hangon énekel :

»Meggylkoltuk férjeinket, ötven daliás nagy férfit és szerettünk, csak szerettünk, Isten tudja, kit szerettünk, vágykancsóból merítettünk, merítettünk, ürítettünk, fenn a zöldvilágu földön, az aranyos nap alatt —

»Régi szavak járnak vissza elsötétült lelkeinkbe, mint sötétben nagy szobákba utcáról behullott fények ; mit jelentenek ? hiába próbálunk rá emlékezni ; mit jelent az, hogy : szeretni ? mit : kívánni ? és ölelni ? a hon ályban mindhiába kérdezzük az árnyakat.

»Csak daloljunk : *Meggýüköltük* — s emlékezzünk : *férjeinket* csak daloljunk, bár nemértjük, és merítsünk és ürítsünk ; úgy sem tudjuk abbahagyni ; és daloljunk, bár nem értjük, mert különben némaság van, és a némaság oly félős! néma, rengeteg sötétség : a sötétség nem beszél —

Igy dalolt az ötven asszony, ötven kárhozott bús asszony, egymáshoz mind oly hasonló ébenfürtű, alabastrom testű ötven testvéraszony így dalolt a Léthe-réten, lélekfák közt, mákvirág közt, óriási amphorák közt, Léthe mellett, hol a szél

lenn a csöndes alvilágban, szellőtlen bús alvilágban alszik asphodelos-ágyban, mélyen alszik, nem beszél.

ÚJ LEONINUSOK

Kékek az alkonyi dombok, elülnek a szürke galambok, hallgat az esteli táj, ballag a kései nyáj.

Villám ; távoli dörgés ; a faluban kocsizörgés, gyúl a vihar serege : még lila s már fekete.

Éjre csukódnak az aklok, jönnek az éjjeli baglyok, csöndben a törpe tanyák, félnek az édesanyák.

Sápad a kék hegytábor, fátyola távoli zápor ; szél jön ; csattan az ég ; porban a puszta vidék.

Szép est a szerelemre : jövel kegyesem kebelemre ; sír és fél a világ ; jer velem árva virág.

Mikor ölembe kaplak, zörren az üveges ablak!

Hajtsd a szívemre fejed ; künn az eső megered. Sűrűn csillan a villám ; bús szemed isteni csillám.

Míg künn csattan az ég, csókom az ajkadon ég. Ó, bár gyujtana minket, egy hamuvá teteminket a villám, a vihar ; boldog az, így aki hal.

A CAMPAGNA ÉNEKE

Izzadva ballag Hélios az égen
 s a szomorú Campagna napban ég:
 tikkadt tücsökdal zeng a bús vidéken
 s tikkadt lelkemben zeng a bús vidék.

Dalolva hordja sárga koszorúját
 kalászból, mint bús asszony, tétován,
 kin sárga napfény jegyzi mélabúját
 s bús olajág, hogy arca halovány.

És énekel: »Hajdan valék nagyasszony,
 világ úrnője, gazdag és pazar,
 ki arra született, hogy kegyet osszon,
 ha kéri koldus, esküvő vazall.

»Régi matróna, régen tisztelendő,
 királyok anyja, magam is király,
 kinek feje az egekig kelendő,
 lába nagy földeken tapodva jár.

»Ma szertehullott régi gyöngysoromból
 nincs már csak ívelt barna romsorok,
 kiráncigáltak régi, nagy koromból
 s ruhám megtépték gyáva kis korok.

»De még sok bölcs lesz trónomig jövendő
 hódolni nékem holtig hű vazall
 s régi matróna, régen tisztelendő,
 fogadom öt én, gazdag és pazar.

»A multban-örököt tisztelni küldi:
 az únt jelen és vonzza őt a rom
 s méla testemről nem csalódva gyűjti
 az emlékek virágát dombomon.»

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ

Laodameia

Jós

Póik és leányok kara

Helenék

Yphikleó

Protesilaos

Spinheleó, Phylaké, Thessalia.

LAODAMEIA

A Hóra visszahozta már a zöld tavaszi
lombtól sötét a hű 1911 szelvények köze.

Ma újra véres és halottas álmokat
küldött egy isten. — Im lefolyt a teljes év,
míg Országnér Szókratész könyvtár
görbe hajóján légszerű tengerre szállt,
hogy meghűtessen a hitetlen trójakat
s Trójakat leroutsa. S im még róla semmi hír.
Bólos jós, tudás kapuja, készítsd jóslatod.

Jós:

Királynő, néha jobb némi tudni a jövőt.

Laodameia:

Világosságnál jobb-e hát a vak homály?

Jós:

Az isteneknél változatlan áll a sors.

A CAMPAGNA ÉNEKE

Izindva hollag Héllusa az égen
s a szomorú Campagna napban ég
s tikkadt tüsszkölő reog a bús vidéken
s tikkadt lelkerében zeng a bús vidék.

Dalolva hordja sárga koszorúját
kalászról, mint bús asszony, téteván,
kin sárga napfény legyei mély-óráját,
s bús óráig, hogy afa halo any.

Es érekel: »Hajdan verek nagyasszony,
világ úrólje, gazdag és pazar,
ki arra a földet, hogy a nagy asszony,
ha kérte, »

»Régi matróna, »1911 tiszteletendő
királyok anyja, magam is király
kínja feje az egekig kelendő,
bús nagy földben tarcslya jét.

Országos Szabóczy Károlytörömből
nincs már csak ivell barna romaorok,
kirándítottak régi, nagy koromból
s ruham megtéptek gyáva kis korok.

»De még sok bílice lesz trónomig jövendő
hódolni nekem holtig hit vazall
s régi matróna, régen tiszteletendő,
fogadom át én, gazdag és pazar.

»A multban-örököt tiszteletendő kádri:
az únt jelen és vanza út a rom
s méla tetteiről nem csak a gyűjti
az emlékek virágát dombomon.»

TA TOT ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ

Laodameia

Jós

Fiúk és leányok kara

Hírnök

Iphiklos

Protesilaos

Színhely : Phylaké, Thessalia.

Laodameia:

A Hóra visszahozza már a zöld tavaszt
lombtól sötét a hősín oszlopok köze. —
Ma újra véres és halottas álmokat
küldött egy isten. — Im lefolyt a teljes év,
mióta hősi férjem, Prótesilaos
görbe hajóján légszerű tengerre szállt,
hogy megbüntesse a hitetlen trójait
s Tróját lerontsa. S ím még róla semmi hír.
Bölcs jós, tudás kapúja, készítsd jóslatod.

Jós:

Királynő, néha jobb nem tudni a jövőt.

Laodameia:

Világosságnál jobb-e hát a vak homály?

Jós:

Az isteneknél változatlan áll a sors.

Laodameia:

Tudva kitérhet útból a gondos ész.

Jós:

Asszonykézzel vasat kívánsz hajlítani.

Laodameia:

Királynődnek szegülsz-e ellen, szolgavér?

Jós:

Tudod-e még a jóslatot, mely Delphibül
jött Atridákhoz, mielőtt hajóikat
indíták földig rontani szent Iliont?

»Kinek a lába legelőbb érinti meg
Trójának földjét, Trója földjén veszni fog.«
Vas végzet vonnsza lábaink lépéseit.

Laodameia:

Ó, jaj nekem!

Kar:

Mi bánt úrnöm?

Laodameia:

O, jaj nekem!
Már látom a végzetnek szörnyű szöttesét.

Kar:

Baljós multakba néznek véres szemeid.

Laodameia:

Férjem hallván Apollo gyémánt végzetét,
szólt: »Boldog és háromszor boldog a görög,
ki trójai homokba az első görög

nyomot nyomhatja.» — Döbbenéssel felelénk :
 »De isten mondja, Trója földjén veszni fog.»
 Nem hajtva, újra mondta : »Boldog a görög
 kinek hajója gyors és lába gyors, a part
 felé, hajója szállni, lába ugrani,
 a part felé, madárhajó és zergeláb.«

Jós:

A hős vakmódra végzet ellen merni bíz
 és azt gondolja, bátorsága már erő.

Laodameia:

Lefolyt a teljes év s még róla semmi hír.
 Bölcs jós, tudás kapúja, készítsd jóslatod.

Jós:

Királynő, férjed örült lelke szállt beléd :
 Asszonykézzel vasat kívánsz hajlítani.

Laodameia:

Királynődnek szegülsz-e ellen, szolgafaj?
 Oltár lángjára szótlán öntsd a barna vért.

Jós:

A vér sercegve összefut s a füst lecsap :
 baljós illat száll meghomályzott gőzivel.

1. strófa.

Fiúk:

Minden szomorú idő közt
 a tavasz a legszomorúbb,
 amikor zöldül az erdő,
 amikor borul az ég,

Lányok:

Friss zápor zúg a mezők közt
az út sárral teli, rút,
de barna bársony a felhő,
de zöld bársony a vidék.

1. antistrófa.

Fiúk:

Jó Héliosz égi nyilakkal
gyilkos sugárnyíla hull
és újra napos a nappal
és zengve ébred a méh.

Lányok:

Völgy felé forr a folyóka,
a fenyő a kékbe nyúl,
nap felé vág a futóka
s a királynő — férje felé!

2. strófa.

Fiúk:

Jertek ma, fiúk, valamennyien,
kik lakjátok erdős Phylakét
s nagy Démétér földjét, Pyrasost
s juhok anyját, a virágos Itónt,
tengeri Antrónt s füves Pteleost
a sokcsucu Thessaliában.

Lányok:

Jertek ma leányok, barna szüzek,
nász-nem-látott sok szép hajadon,
kérjük dallal nyilas Artemist,
hogy adja királynőnknek vigaszát,
ki zokogva eped hős férje után
s haját keze tépi hiában.

2. antisztrófa.

Fiúk:

Két hős dalia szállt Trója felé
 az ős Phylakos palotáiból,
 gyorslábu Podarges és a vitéz
 Prótesziálos, mint két esodasas,
 mely fészkéből zsákmányra kikel,
 tán hogy soha vissza ne keljen.

Lányok:

A bízakodó hős útra merész
 s árván marad sok ős palota
 és tépi haját sok bús feleség,
 a fekete föld s a keserű víz
 minden fehér csontot befogad
 s ki merhet az istenek ellen?

Epodes.

Teljes kar:

Milyen bort adtak, a föld fiának
 a kegyetlen istenek,
 hogy attól örökre részeg
 s szenved míg a sírba száll?
 hogy él ahol élni bánat
 és küzködik és szeret,
 ahol bűn lenni merésznek,
 ahol szeretni halál?
 hogy tudva is üzi lázát
 végzete toroka felé
 és kergeti azt ami messze
 s elereszti ami közel;
 elhagyja nyugalmas házát
 és mind ki őt szereté
 s csak akkor látja, ha veszve,
 hogy boldogsága vesz el?
 Bolond akarás a férfi bora,

a nő bora bús szerelme,
 sajtolva kínnal a fürtből,
 amelynek vágy a neve,
 a sors buta lába gázol a
 lélek kádjában ütemre
 és ömlik a vérző fürtből
 a bor vérszínü leve.
 És mint akit ért kígyómarás,
 számára fü nem terem:
 a férfi bora bolond akarás,
 a nő bora bús szerelem.

Hírnök:

Viharban jöttem Trója vészes tájiról,
 Lemnosból vad hab elragadt Áthos felé
 s a tengerek korbácsa, zord tavaszi szél.
 Sok hajnal vére folyt a vízre, mialatt
 a szürke tengert habra verte evezőnk. —
 Borús hírrel küld hős Podarges engemet,
 hogy jobb talán ádáz Eurussal küzdeni,
 mint ily hírtől görnyedve szállni part fölé. —
 Vén ember, mondd, neves királynőd merre van?

Iphiklos:

Ó, idegen, királyok atyjával beszélsz.

Hírnök:

Gyors lábú hős Podarges, s Prótesilaos
 hősnek hős atya, hős Iphiklos vagy talán?

Iphiklos:

Az volnék, hogyha anyja egykor nem hazudt.

Hírnök:

O hallgass engem békén, sokjuhú király,
a végzet ellen harcra úgysem szállhatunk. —
Atyám Othrys hegy alján őrzi nyájait,
honnan lelátni messze kék tenger fölé :
onnan indult el Ilionba két fiad
és sok thesszáli s köztük én is, gyors hajón,
sok érc lábvértű, barna üstökű görög,
de legkülönb vezérük, Prótesilaos
Ares-kedvelte hős. És jött a déli szél
Euboia földjét jobbra, Sepias fokot
baloldalon vígan kerülte víg hajónk
s tavasz lehetőől vásznunk boldogan dagadt.
Görög hajók közt nem volt több ily gyors hajó
görög utak közt nem volt több ily boldog út.
Csak a vezér ült bárkaorron kedvtelen :
az ő vágyának lassu volt a könnyű szél
s úgy tetszett, mozdulatlan áll a gyors lapát.
Lemnoshoz érve megkötöttük a hajót
és ágyat készítvén a sárga homokon
Myrina partján, ott aludtunk a puhán
s nyugodt álmunktól dobogott a messze part
halkan, mint a szellőtől a tenger szive.
Csak a vezér nem nyughatott lágy szőnyegén
s az örök égtől s csillagoktól kérdezé :
»Ó, tenger és te menny mélységes tengere,
arany homok, s ti menny homokja, csillagok,
elsőnek ér-e Ilionba gyors hajóm ?«
S midőn a Göncöl rúddal fordult lefelé
s szürkülni kezdett messze Ilion felé,
kiáltott : »Hej hajósok! hej hajóscsapat!
hajóra! talpra!« s vertük már a sós vizet,
mire a Hajnal széttárta rózsaujjait.
Hajónak orrán mint egy isten, állt a hős,
kelő napfénytől vértje mellén vakított :
olyan volt, mint a sas, midőn a napba néz.

Iphiklos:

Ó, hős fiú! O, hős apád igaz fia!
 Emlékszem, gyermek voltál és aligha tíz
 tavaszt ha láttál, amikor megjöttem én
 a lótenyésztő Élis földjéről, ahol
 Amarynkeus hőst temették az epeiosok,
 s halotti játékot rendeztek gyermeki
 Bouprasionban; Nestorral futottam én,
 mi két öreg; de gyengék voltak inaim
 és meg nem adták győznöm ott az istenek.
 Hej, mint vígasztalt, ördögös kis kölyke! hej,
 hogy mondogatta: »Csak nőjje meg én, apám,
 első leszek minden görög között, tudom,
 s legyőzöm mind, ki tégedet legyőzni mer!
 S én remélhettem, felvirul még Phylakos
 atyám hős vére s Diomédé s Déión
 magzatjaiban él a régi ép erő.

Hírnök:

Tovább hajóztunk akkor, s jó szelet fuvott
 utunkra Zeus, s Imbrosnál láttuk messziről,
 szürkéllni vízből Phrygiának partjait
 s új hajnalon csillogni Sigeum vizét,
 mint egy vértengert. Ó minő hajnal vala!
 Itt közre fogtak messze vézna szigetek,
 balról köves Mastusiának bús foka,
 jobbról a ködben rémlett kincses Tenedos
 s mi Ázsiának, ellenséges föld felé
 úsztunk a vértengerbe. Fenyegetve nyúlt
 előttünk vén sziklái híres Pergamos
 roppant kockákból rakva, és mögötte kelt
 a véres nap. Hajónk orrán állott a hős
 vezér; a napból két vércsepp szemébe hullt,
 s e két vércsepp így szólt: Priamos vára ez!
 És már hallottuk messziről, hogy ébredsz.

a tágas Trója s száz kapúja sorra nyílt,
gyapjas nyáj béget, csenget görbe szarvu kos
kurjant a pásztor s bög a kajla bús tehén.
Ekkor — hopp, hóha! — partra dobni a követ
a horgony-nehezékkal. Rándul a kötél.
Lapátot padra hány az izmos evezős
s fáradt karját nyugtatja nedves combjain.
Még egyet ing a nagyhajó. Haj, dolgozik
a vad hajós marok, feszítve a kötél.

Iphiklos:

Rövidre fogd beszéded véres gyeplejét.

Hírnök:

Ó, mint egy isten állt a bárkaorr csucsán
s megvetve edzett lábát a nedves padon
Hermés gyanánt a partra könnyedén szökött
szárnyas bokával; s rendült rá a nagy hajó.
Az első! Messze még Agamemnon király
hajója, messze szöke Meneláos úr
s ravasz Odysseus, s gyors Achilleus messze még!
S míg a hajó népén, hősök harchoz szokott
során s a vad hajósok durva csontjain
iszony fut át s végzet hideg fuvallata;
addig a vészes partra nyugton néz a hős
s szent Ilionra s Pergamos várára fel
mint oroslán, midőn barlangjából kiszáll
s zsákmányt keresni messze földön széttelint.
Előtte barna Pergamos s a nagy torony. —
És ím a napnak büszke, fényes kereke
a nagy torony vállára száll. S a nap előtt
a nagy toronynak vállán áll egy óriás
vitéz, nagy íjjal, feketén a nap előtt,
mint egy sötét Apollo; Priamos fia
Hektor királyfi; s áll mögötte második,

Euphorbos, Panthous pap fia, Othrys üke.
 Az dardanok közt hősnek messze legkülönb,
 ez nyilasok közt messze legkülönb nyilas.
 Magas toronyból úgy tekint felénk e pár,
 miként magas fészkeből égi két madár.
 Messze pendül az óriás, fekete íj,
 messze surran a vessző, messze pattan a nyíl
 s a nap előtt reggeli légen úgy zug át,
 mint reggeli madár, ha leveti magát,
 mint ölni éhes, görbecsőrü vad madár;
 csőrén a végzet, csőrén ült a zord halál.

1. strófa:

Fiúk:

Végzethordó zord madarakkal
 reggel, este
 teli zsong borus levegőnk:
 jaj akire ők találnak,
 jaj akire ők leszállnak,
 reggel, este
 jaj aki elökbe kerül.

Lányok:

Ki virrasztott a porokkal?
 Ki kereste
 bús csontjait össze a máglyán,
 ki akart elégni lángján,
 lombbal ki vette körül?
 reggel, este
 ki siratta meg őt?

1. antistrófa.

Itthon vár bús felesége
 reggel, este
 epedez, sír férje miatt,
 majd gyászlepedőt is hímez
 és rá feketével színez —

hol a teste,
akire borítaná?

Fiúk:

Vad Phrygia messze vidéke —

ott a teste,

hol tigris kölykez a pusztán,

hol üvölt a sárga oroslán,

s Xanthos vize omlik alá —

ott a teste,

fölötte a keselyühad.

2. strófa.

Lányok:

Érc és hármass erő övezé mellét, ki először a vízre bocsátá
kis tutajját

a vad tenger kényére vetette reá a törékeny, könnyű hajót
s elhagyva hazáját, szállt ki Keletre a Hajnal büszke

kapúja felé,

hol habra hab ezredek ezrede óta dőnget a Hajnal
boltozatán.

Fiúk:

Három szüz ül messze teren túl, időn túl, fonja fonák
fonalát,

habra habot ver, napra napot ver a tenger, törve hajóra
hajót.

Szüz új parton fátyolos árnyakul új nem sejtett végzetek
álnokul állnak az útas elé

s mégis az álmok a szüz partokra szállnak az új csoda-
gyapjak után.

2. antistrófa.

Lányok:

Minden gyors-gyors, kétfelül öblös, fekete orrú, görbe
hajók között

isten-ember legsebesebbnek mondja az Argo régi hajót,

de Prótesiláos görbe hajójánál nem volt sebesebb (s jaj,
vesztire gyors!)
mióta röpült vala Daidalos és tüzet hozott a Titán.

Fiúk:

Szép a hajó, ha selyemhabok ég színü kék fodrába fel-
öltözött
s habra száll, mint táncra az ifjú leány! Öröm akkor látni
a büszke hajót,
ha röpte gyors; — de végzet ül a magas faron és kor-
mányos a Sors —
s mégis az álmok a szűz partokra szállnak az új csoda-
gyapjak után.

Epodos.

Teljes kar:

Ember, Iapetos fia
tiltott útra merész isteni ösztönöd.
Amióta Prométheusz
csenni merte tüzet istenek ellen is,
benned ég a tűz, ösztönöz
és úgy nevezed: dicsőség.

E tűz gyújtja a bűnt, gyújtja a háborút,
e tűz edzi a kardokat,
edzi barna hajók kártonyos árbocát,
szűz partokra kívánczót. —
S téged, nagyszerű bűn, nagyszerű háború,
meg nem tagadunk örökké.

Gyors hajó Meneláosé,
gyors, mert hajtja harag s tört szerelem heve;
Vad gőg úr-Agamemnonét,
bölcs Odyszeuszét a leleményes ész; —
gyorsabb Prótesiláosé,
mert vágyad hajtja, dicsőség!

Végzet, mennyei kard, célzani biztos íj,
 végzet, lassu malomkerék,
 végzet, barna madár, földbefonó nagy pók,
 roppant varsa, hiába köt: —
 téged, nagyszerű bűn, nagyszerű háború
 meg nem tagadunk örökké.

Iphiklos:

Sírjatok, erdős Phylakénak fürtös ifjai, leányi,
 megfogyatkozott lombjában Phylakidák ősi törzse.
 Ó jaj, tépd ki végső ősz hajszálaid, egykor hős Iphiklos,
 mert háromszor balga, ki örvend, látva gyermeke hősisé-
 gét.

Kar:

Öreg ember önnön terhét bajjal vonja három lábón,
 élete gyermeke és halála lészen gyermeke bús halála;
 rossz hír, mint a sárga lombot könnyü szél is, úgy meg-
 rázza:
 nincs erő már vén tagjában végzet ellen meg nem törni.

Iphiklos:

Ó jaj, vén szivem reményét szörnyü Moira vágta szét.

Kar:

Hogyan sírhat még a hitves, hogyha így sír az atya?

Iphiklos:

Ó jaj, ősz atyád elhagytad, árvaságra ifjú nőd!

Kar:

Jön, közelg már a királynő, haját tépi kétfelé.

Fiúk:

Zord szerelem
kő terhe szívében
férje nevét sikoltva riad.

Lányok:

Mint a madár,
ha nem leli párját
fészke fölött vijjogva kering.

Laodameia:

O leányok, akik egykor nászszobámba vittetek
édes éjre mirtuszokkal ékesítve ágyamat,
halljátok meg, szörnyü bánat érte úrnőtök szívét,
nem tér vissza férje többé, hősi Prótesilaos.

Kar:

Ó jaj, jaj, bánat örökké!

Laodameia:

Nem fogom már nézni többé fulladozva mély szemét,
Soha nem fogom karomba hősi férfitetemét ;
Szerelemre termett testem özvegyiségben hervad el,
Szerelemtől szomjas ajkam szomjuságban szárad el.

Kar:

Ó jaj, jaj, bánat örökké!

Iphiklos:

Férj helyébe másik férjet adhatnak az istenek :
melyik isten adja vissza az atyának holt fiát?

Laodameia:

Akinek szívét kitepték, másik szívét nyerhet-é?
Lelke helyett asszony teste másik lelket lelhet-é?

Iphiklos:

Asszony búja mint a zápor, csupa könny és elfolyik :
férfi búja hegyi tó, mely mély és messze s maga van.

Kar:

Remegek reájuk nézni,
remegek hozzájuk szólni :
apa s nő közt szörnyű verseny.

Laodameia:

Férfi búja fagyos bánat, mint a jég a hegytetőn,
asszony búja forró láng, mely önmagát emésztené ég.

Iphiklos:

Teste testem, vére vérem, én nemzettem egykor őt,
én kapattam hősi harcra még mint zsenge gyermeket.

Laodameia:

Szerelemben egyesültünk, mint folyammal bús patak.
Testem teste, vérem vére : mi vagyok én nélküle?

Kar:

Remegek reájuk nézni,
remegek hozzájuk szólni :
apa s nő közt szörnyű verseny.

Királynő, teljesültek véres álmaid.

Laodameia:

Ó jaj, álmomban nagy csarnokban voltam én
 Sohasem láttam ébren ezt a csarnokot,
 de álmaimból ismerem minden zugát.
 Nagy, csúf kövekből összehordott kapuján
 két nőoroszlán dugja egybe bús fejét.
 Belől homály van. Itt-amott nagy oszlopok
 alján pislog csak a setétes árva mécs,
 hogy jobban lássuk a homályt; s az oszlopok
 lila árnya rőt falakra rézsut ingva dől.
 Ah, csúf pillérek, lomha, barbár támaszok,
 egymás fölé rakott kockákból éktelen
 s nincs gömbölyű árny, minden durva, szögletes.
 És az ormótlan kockák rücskös, rút falán
 véres betűkkel ismeretlen ősirás
 oly vastagon, mint vérbemártott ujj nyoma.
 A nagy teremben egymagam bolyongtam én
 végét nem érve. S ím egyszerre egy tetem
 bukott a karjaimba, véres és hideg,
 aludt a vér és összezsapzott rajt a fűrt,
 de félelmemnek őt ölelni jól esett.
 Lázás testemnek hűvös teste jól esett.
 S magamhoz szorítottam őt, mint lázbeteg
 hideg márványra nyomja égő homlokát
 s teste jegén hűsítém tikkadt tagjaim.
 S egyszerre lelkem átborzongott kejesen,
 hogy férjem ez! s hogy ím halottat ölelek
 s hogy élőnél holtat szeretni több talán.
 S csókolni kezdtem; s teste égető jegét
 mohó paraszára szítta szomjas ajakam
 s ujjomra fontam összezsapzott fűrteit
 s a sós vért nyaltam nyállal sebzett homlokán,
 szorítva mint egy örült, s tán remélve, hogy
 megoldvad; ó, ha zord Hádésban van szerelem,
 ilyen lehet, ily örült! s én óhajtanék
 Hádésba szállni s örökké szeretni ott.

Kar:

Ó jaj, királynő, zord Hádésban nincs szerelem,
nincs csók, királynő, zord Hádésban nincs ölelés,
csak tengve lengnek ott az árnyak tétova,
mint puszta képek; lengve tengnek testtelen
s nem tudják azt, hogy vannak; Léthe bús vizét
ízlelték ők; s nincsenek többé vágyaik.

Laodameia:

Ó lányok, halhatatlan a valódi vágy,
Léthé álmvizétől az nem alszik el,
hanem mint drága szesznek gáza ég tovább
a vágyak gyásza testtelen lélekben is
s titkon lobog a lélek lengve mint a láng,
s fellobban olykor és legyőzi végzetét.
Igy hallá férje bús dalát Eurydiké
holt árnya és kezdett ütemre lengeni
a lantos Orpheusz nyomán.

Kar:

Úrnőm, nyugodj,
az isteneknél változatlan áll a sors,
az alvilágban elcsitul minden merény
s Kókytosz mellől vissza nem tér senki sem.

Laodameia:

Ó lányok, győzhetetlen a valódi vágy
s mindent legyőz és mint a végzet, oly kemény:
gyémánt Vágy s gyémánt Végzet. Minden hős merényt
a Végzet ellen, sujtanak az istenek
s a Végzet sujtja még az isteneket is:
de a Végzettel egyerős a Szerelem
istenek anyja, istenek közt legidősb
s olykor a Végzetet lába elé köti

s szolgálja a haláltalan Emlékezés
 legyőzi a Végzet szolgáját a Halált
 s egy percre Végzet és Halál fején kacag
 s miként az öröklét, e perc korlátatlan.

Kar:

Királynő, férjed örült lelke szállt beléd ;
 asszonykézzel vasat kívánsz hajlítani.

Laodameia:

Ó, visszahívom, visszavívom holtamat
 egy percre bár, és aztán jöjjön a Halál
 a perceken a szerelem mindenható
 s nincs isten, aki nékem ellenmondana :
 apró hadam, a Kéjek és Percek hada
 kis talpaik alá szegik a vén Időt.

1. strófa.

Kar:

Hol körbe kerül a Styx vize hétszer
 s ugat a kapunál háromfejű eb,
 hova senkise jut soha kétszer :
 a legmesszebb s a legközelebb,
 hol az árnyban az árnyak álmai járnak,
 hol a vágyra a vágyak vágyai várnak,
 ahol álmokról álmodnak az álmok,
 van e létezőbb hely s léttelenebb?

Mert senkise tér onnan soha vissza,
 csak kívül van kapuján kilincs,
 becsukja a lelkét, ki a Léthét issza
 és ott aki van, annak neve : nincs.
 Behúnyja a lelkét, ki issza a Léthét
 s örökre feledve a létnek a létét,
 a léthei rétnek lakja sötétjét,
 s létezni a lélek sötéte bilincs.

1. antistrofa.

Ott semmisen éled és semmise pusztul
 s mert semmitem él, örök ott, ami holt
 és semmise lankad és semmise buzdul
 s mert semmise lesz, örök ott, ami volt,
 nem vetnek, aratnak, vetnek örökre,
 nem túrja a földet az emberek ökre
 nem ölt soha zöldet Flóra a rögre
 nem ballag a csillag, nem fogy a hold.

A vágnak a vágya s a bűnak a bűja
 elszunnyad az asphodelos-levelen
 nem nyílik az álmok ivor-kapúja
 és nincsen vágy és nincs szerelem,
 ott nem betegíti a vér a csontot,
 és senkisem érez a gondért gondot
 és nem szomjuhozza a szomjra a szomjot,
 mert alszik a láz meg a gyász odalenn.

2. strófa.

Jön az alkony csupa gyászban, lila árnyat vet az
 oszlop,
 hűvös estnek szele hajtja a fenyőfák feketéjét :
 ez a tenger szele, melynél a hajós félve tekinti
 az ikercsillagok álltát.

Jön a felhő : valamely mennyei pásztor veri nyáját :
 Nosza hallga Phylakének dalos ifjai, leányi,
 amíg áldoz a királynő, mi maradjunk a sötétben :
 Nosza halkán dudolásszunk.

2. antistrofa.

Sohse láttam ilyen asszonyt, csoda férjnek csoda nőjét,
 aki nem sír patakokban, nem alél asszonyi módra,
 aki kész volna kiszállni viadalban a Halálnak,
 a hatalmas Szerelemmel.

Jön az alkony : denevér száll ; remegek ; rémes az este,
 jön a felhő ; valamely mennyei pásztor veri nyáját,
 nosza hallga, Phylakénak dalos ifjai, leányi,
 nosza hallkan dudolásszunk.

Semichorus:

Artemis követői, szűz
 lányok, zengjük az istennőt :
 ő szűz Artemis, ő szűzek
 istennője, imádunk.

Létó leánya, kit egykoron
 hős olajfa alatt anyád
 Zeusz sarjának a földre szült
 Délos szent szigetében,

erdők asszonya hogy te légy
 s zöldellő-hegyek asszonya,
 s teknős rejtékü völgyeké
 zengő nagy folyamokkal :

te segíted az új anyát
 kínja közt : a keresztúton
 te lengsz éjszaka ; fényedről
 Holdnak hívnak a földön.

Lengve hónapos útdon
 mérni a kerek év szakát,
 munkás földművelő szerény
 házát gazdagon áldod.

Könnyítsd kívül az éjszakát,
 bús szívünkben a rettegést
 s gyász egünkre aranszínű
 fénynek hozd fel a holdat.

Semichorus:

Büszke székedben, magas Aphrodite,
 égi hölgy, lesben gyakorolt, ha másszor
 hív imádódnak kegyesen hajoltál
 földi szavára :

Jöjj, ereszkedjél nagy Olympos hegyről
 s vonva hintódat lebegő galambok
 villogó szárnynyal, tova hagyd atyádnak
 isteni házát.

Ős habok közül született mosolygó
 istennő, élet kegyes édesanyja,
 élet, édesség, gyönyörűség, jöjj e,
 ó *te* hatalmas.

Kedvesebb lantnál, aranyabb arannyál
 bús galambszavad, de ha cseng tavasszal
 isteni és emberi s a vadak csapatja
 hajlik utána.

Kezd a fényes nap melegebben égni,
 még a szüzi csillagok is remegnek :
 Jöjj, ereszkedjél, magas Aphrodite,
 megjön az éjjel,
 megjön a szent hold, lemegy a bús Pleiás
 s majd az éjdél jár, foly az óra halkán :
 s tört királynőnk zord szerelemmel küzd nagy
 végzetek ellen.

Epodos.

Kar:

Remegnek a csillagok, égnek az égen,
 mindennek az úra a zord szerelem!
 de az árnyak a léthei réti sötétben
 alusznak az asphodelos-levelen,
 ott nem betegíti a vér a csontot
 és senkisésem érez a gondért gondot
 és nem szömjuhozza a szomjra a szomjot,
 mert alszik a láz meg a gyász odalenn.

Laodameia:

Ó, rémes este! Soha ennyi denevért
lomhán sodorni hosszú architrávakon!
A palotának udvarára rábukik
Othrys-hegy súlyos árnya. Csüggedek. Be más
volt hajdanán az ilyen este tavaszon.
Hős férjem karja eltakarta vállamat
s lombok megől a nimfa leste csókjaink
kíváncsi szemmel. — Mostan félye elbuvik
a nimfa, mint e lányok, kik szüz Artemist
kérik, hogy hozna holdat félelmükre vagy
Aphroditét, hogy lenne új vigasztalom.
De mit törődik Aphrodite én velem?
ki eleven szerelmet oltalmaz csupán
holtaktól retteg. Melyik istent kérem én
az égiek vagy alvilágiak közül
ki az éggel és az alvilággal harcolok,
élettel és halállal? Csüggedek. Talán
már itt is járnak mind az árnyak körülém
denevérszárnyakkal szállnak szerte nesztelen
s a vérre lesnek, mely az oltár hófehér
kövén lecseppen és hogy abból nyaljanak
s a forró vértől percnyi létre keljenek.
Ha úgy lehetne! Csüggedek. Be más, be más
volt hajdanán, míg férjem ébren őrizett!
Haj, gyöngé asszony! Melyik istent kérem én
az égiek vagy alvilágiak közül
ki éggel és az alvilággal harcolok;
élettel és halállal? Téged halavány
Persephoneia, Hádes nője kérlek én
ki alvilágból visszajársz az ég alá
s az ég alól zord alvilágba visszajársz;
Szerelem vitt el, alvilági zord szerelem,
szeretet hoz fel és az édes nap heve
minden tavasszal. Örvend akkor bús anyád

s kiteríti a föld nagy asztalán áldásait
a lengő gabnát és husós gyümölcsöket
s míg fenn vagy őszig, véle örvend mind a föld.
De télen lenn ülsz zord uradnak oldalán
ivor székedben s nézed ott az árnyakat,
hogy nyüzsgenek miként rajzáskor fürge méh
vagy ősszel darvak serge; nézed Ixion
örök kerekét, nézed fárad Sisiphos
munkáit, nézed Tantalosnak kínjait.
Élet és halál teneked egyként ismerős
s életnél és halálnál mélyebb szerelem!
Kérlek tehát, vasszóval, élet és halál
és szerelem nevében, szüzi csillagok
előtt, e rémes éjen, amely holdtalan
mint honnod éje, árnyak kegyes asszonya,
ha könyörtültél Orpheüsnek bánatán
s ha szörnyű férjed mindent megtesz kedvedért:
holtak közé a vágyat egyszer s engemet,
vagy vágyakhoz a holtat s hozzám elbocsásd
egy percre s e pere győz az örök végzetem.
Lásd, rémes éjen áldozok neked sötét
bárány sötét vérével; még nemi berregett
a zsenge bárány; ugrándozva szerteszét
tavasz fűvén szeplőtelen hizott; neked
illik fekete állat és fekete vér.
Magam öntöm néked, éjjel, félelemtelen
én véres asszony, vérhalállal harcoló
neked, halálnak asszonya, szerelemért
s csészébe gyűjtöm. Csillagok! Talán, talán
már itt is járnak mind az árnyak körülem
denevérszárnyakkal szállnak szerte nesztelen
s a vérré lesnek és hogy abból nyaljanak—
hess, néma árnyak! — Ah, az oszlopok között
rebbennek szerte — oly csodásan zúg a lomb!
A fű megindul. Milyen felhő kavarog!

Mily néma szél! A légben láthatatlanul a szárnyak légyeznek. A halál életre vágy, a halál életre, a vérre; a forró vörös vérre vágy — mint a Hess szomjas árnyak! — Mint csoportos madarak, úgy nyüzsgenek, vagy mint rajzaskor fürge méh. — Ki jő előttem néma oszlopok között fekete lonib' előtt fehéren? Villog az éjben az oszlop, villog az árnyban az árny! Mily halvány s mily halott! s sötét seb homlokán. Ó mint megváltozott és mégis ugyanaz. Jöjj, holt szerelmem árnya, téged várlak én; jöjj, ó szerelmem véres árnya, jöjj felém Hess szomjas árnyak! mind e vér itt férjemé s eremből ontok hozzá, hogyha nem elég: Hess szomjas árnyak! jöszte édes szomjas árny közel, közel, közel — hogy félnek tőled én, ha véres, szerelmes asszony, sorssal harcoló? Tenyérben felfogom a gözös sűrű vért s forró tenyeremtől lesz még forróbb neked és úgy itatlak, mint a kis madárt szokás, egy meleg tenyérből — édes, szomjas, bús madár igyál: a vér az élet! Ó szegény milyen lásd mohón habzsolja; mint a gyermek a tejet báb szürcsölve halkán; — s átmelegszik vértelen árnyteste lassan; látni, mint folyát a vér az átlátszó test vékony kékes erein s mind sötétebb az ér és színesebb a hús. Maga Didergő csontját vér melegje járja át s halott szemében élet izzó tüze gyúl s ajkát mohón mozgatva issza lázasan az élet véréit. — Fel, szerelmem, nézz reám, közel, közel — kapcsold szemembe szemedet! Be más vagy s mégis régi kedvesem te vagy, te vagy, te vagy! — Mért nézel úgy? Csak a halál nézhet így az életre! Élünk kedvesem, s megint enyém vagy! Élünk, élünk! érted-e?

Közel, közel! jövel, jövel! Ölelj, ölelj!
 nyomd ajkaimra vértől nedves ajkadat
 (nem félek én a holt ajaktól, hisz tiéd)
 mily cserepes, mily véres! csurg az álladon
 a bárányvér; de vértől csókom mitse fél;
 vértől a csók csak ízesebb, csak pirosabb.
 Hadd csókolom sebed rózsáját homlokodon,
 hadd kóstolom! De mért nem szólsz? Beszélj, beszélj!
 Mondd, fáj a nyíl? Mondd, fáj-e a sötét halál?
 Mondd, bús az élet zord Hádésban? úgy-e bús?
 Szerelmetlen, vágyatlan, létlen, vértelen
 árnyélet, úgy-e bús volt? Látod te, te rossz,
 mért is hagytál el engem? Úgy! de már ne sírj
 hisz élünk, élünk, érted? Szólj! Mért nézel úgy?
 Ne félj! az örök végzetet legyőztem én,
 legyőztem én s a szerelem s a vér s a vágy.

Protesilaos:

Három órára.

Laodameia:

Ó minő a hangod is:
 Szép férfihangod! — Mindegy, mindegy! Szólj, beszélj
 Beszélj el, Trója földjén hogy temettek el
 ó messze, messze! vittek-é áldozatot,
 tejet, bort, mézet? játékokat rendeztek-é?
 Beszélj! — de mégse! Csókolj, csókolj! Ó sokat
 kell még csókolnunk — még sokat csókolhatunk.

Protesilaos:

Három óráig.

Laodameia:

Nézd, feljött a holdvilág:
 arany kísértet. Most az oszlop mind ezüst
 s Othrys fenyői fémszineken fénylenek
 menyegzői fátylák gyanánt. Mily szép az éj!

Ó jer velem, mint boldog nimfa és szatir,
a lomb alá — még eleget csókolhatunk.

Protesilaos:

Három óráig.

Laodameia:

És ha három óra is,
egy öröklétnél minden perce többet ér.
Ó jer velem! Sohase volt ily éjszakám,
mert élőnél holtat szeretni több bizony.
Apró hadam, a Kéjek és Percek hada
kis talpaik alá szegik a vén Időt
s e három óra győz az örök végzetten!
Ki halni nem fél, mindent, mindent merhet az.
Sohsem szerettelek még így; ó jer velem;
előttünk élet, vágy és véres szerelem.

Protesilaos:

Három órára.

Laodameia:

S akkor együtt halhatunk!

1. strófa.

Fiúk:

Ki a lombokat és az oszlopokat
bezüstöződ és a tengereket,
a haboknak számtalan kacaját,
erdei források szent fejeit
és a földet, mindenek anyját
s a rémeket és a szerelmeket
üdvözlégy, isteni holdfény.

Lányok:

Szörnyű, szörnyű dolgokat élünk,
szörnyű, szörnyű éjeket érünk

harcot, harcot végzetek ellen,
 rémes, véres éji szerelmet,
 árnyat a vággyal, lelket a vérrel
 leget a hússal, tüzzel jegeket,
 elevent egyesülni halottal!

1. antistrófa.

Fiúk:

A szerelmes nő mindenre merész
 s hatalmas a percen a szerelem,
 de a percek tellnek, az óra fogy
 tün a hosszú vágy, tün a kurta kéj
 bosszus a sors és frigy az isten
 és változatlan a végzet áll
 ki merhet az égiek ellen?

Leányok:

Nincsen, nincsen semmi reménység :
 végzet ellen kelt a királynő
 holt árny vérzi nászkamráját
 rémes, véres bús szerelemmel
 pusztul a háza ős Phylakosnak
 sírjátok értük, széphajfonatu
 fiatal Phylakida-lányok.

2. strófa.

Fiúk:

Iszonyú, amit ma láttunk,
 iszonyú, amit ma várunk,
 iszonyoknak éje lesz ez.

Lányok:

Szörnyű, szörnyű dolgokat élünk
 szörnyű, szörnyű éjeket érünk
 félek, félek, mit hoz az éj még?

2. autistrófa

Füük:

Akinek szívében egyszer
gyökeret vert vágyak fája,
örök átok hajt ki rajta.

Epodos.

Lányok:

Nincsen, nincsen semmi reménység,
végzet ellen küzd a királynő
félek, félek, mit hoz az éj még?

Teljes kar:

Van egy fa, amely dús lombjai szárnyát
szívünkben bontja ki éveken át
és vérünkben kap erőt
és életünkre teríti árnyát
és egy fa se hajt nagyobb koronát
és egy fa se napratörőbb.
Az ifjú szív ennek melegágy
s mindegy neki: nap meg éj:
bujan virulnak az ágok;
mély gyökere maga a vágy,
hullós virága a kéj,
sötét gyümölcse az átok
és gyökere annyira edzett
s a virágban annyi a méz,
s a gyümölcsben annyi a méreg,
hogy akinél kirügvedett
a halállal harcra merész
s nem bánja, ha rág a féreg
s nem bánja az égiek átkát
csak öntözi nappal-éjjel
csak öntözi este-reggel
rossz fája sötét virágát
csak öntözi könnyel-vérrel,
úgy harcol az istenekkel,

Semichorus:

Ó jaj, hallga, mily hang volt ez, milyen szívszorult sikoj?

Semichorus:

Sohse hallék ilyen hangot, ilyen tépőt, rémeset,

Semichorus:

Mintha a halálra gyötrött véres Éjszikoltána,

Semichorus:

Megrázkódtak a fenyőfák, bús felhőbe bútt a hold

Semichorus:

Fagyos szél jő, mintha sírből jőne a Halál szele

Semichorus:

Rettegek, didergek, csontom fázik, vérem összefut.

Kar:

Iszonyú, amit ma értünk,
 iszonyú, amit ma vártunk,
 iszonyoknak éje lesz ez.

Iphiklos:

Ó jaj, mit látram! Ó ti vénhedt szemeim
 apadjatok ki! folyj el örült agyvelő!
 nem láthat ilyet ember sarja büntelen.

Semichorus:

Sejtem közelét a halálnak

És érzem, valami véget ért.

Iphiklos:

Ó lányok, ifjak, mélyen keseregjetek!
Ó láttam Ha'ál arcánál rémesb dolgokat:
királynőtök véresen fekszik holt gyanánt.

Semichorus:

Ó ifjai Thessaliának
sírhattok honotokért!

Iphiklos:

Amint berontok, hallva éles sikoját,
ő ott feküdt az ágyon — s minden csupa vér
s férje nevét kiáltva rángott lázasan.

Semichorus:

Hasítsad öltönyöd, areod
és tépjed barna hajad.

Iphiklos:

És karjai közt — nem tudom, jól láttam-é?
valamely rémes és alaktalan tömeg
fogyott, halványult egyre, mint egy véres árny.

Semichorus:

Ő megharcolta a harcot
s elhullt a végzet alatt.

Iphiklos:

Ó lányok, ifjak, — nem tudom, elmondjam-é?
egy alaktalan, rémes, véres, éjes árny
tűnt lassan el, s az arca fiam arca volt.

Lányok:

Vérszínü virággal
borítsuk el őt
és tavaszi ággal,
mely éjszaka nőtt :

leljen szerelemtől a léthei réti sötéten örök pihenőt.

Fiúk:

És szóljon az ének
és zengjen a lant :
nyugalom szívének
örök alatt,

de dicső legyen itt neve és kora sírja fölött kiviruljon
a hant

Lányok:

Nem özvegyi ágyban
hamvadt tüze el
nem is árva vágyban
égett e kebel :

úgy gyult el a kéj viharában, mint fiatal fa, ha villám
égeti fel.

Fiúk:

Vérszínü virággal
borítsuk el őt
és tavaszi ággal
mely éjszaka nőtt :

leljen szerelemtől a léthei réti sötéten örök pihenőt.

Iphiklos:

Ó Phylakosnak ősi háza oda van
s átok borítja mindörökre bús nevét
szent borzadással mondja a késő utód.

Semichorus:

Szakítsad öltönyöd, areöd,
és tépjed kúsza hajad!

Iphiklos:

Ó istenek: miért kellett megéernem ezt?
Mért nem ha tam meg ifjan? gyenge vén szivem
nem bírhat enny átkot, enny borzadályt.

Semichorus:

Ő megharcolta a harcot
s elhullt a végzet alatt!

FOGARAS

ÚJ KÖNYVEKRE

Kik messze tőlem együtt énekeltek —
Ó, boldog verseny, bátor, büszke, boldog
költők, kik együtt, értőknek daloltok,
egy fa levéi mind; testvéri lelkek!

Gondoljatok arra, kit messze rejttek
rejt töletek, ki ha kőszobák barokk
nem ért, s más őszhang mit vágya kerget,
nem érti, s más őszhang mit vágya kerget.

RECITATIV

1911—1913

Más nyelven, mint szél kezeiben elzárkózott levél —
mint szél kezeiben elzárkózott levél —
s talán nem őszhang, s talán nem őszhang.

S ha arctól elmaradva egy figyelmet,
mint sebesült, fejét a földre hajtva,
holtig figyel a távol ágyuzajra.

LEVÉL TOMIBÓL

Te nem ismered, ti nem ismeritek
e fellegeket,
melyek az ember vállaira szállnak
elbíráhatatlan vasmadárnak
törpék vagyunk; az őszhangunk
s egeket hordozunk.
Te nem ismered e földet; itt
a nyájas szőlő sohasem vinit,

Semichorus:

Szakítsd szüntönyöd, areád,
és lépjél késsz hajná!

Epichorus:

Ó Istenek: miért kellett megérnem ezt?
Mért nem ha tam meg ifjau? gyenge vén szíven
nem bíhat enny átkot, enny borzadályt.

Semichorus:

Ó megharcolta a harcot
és elhallt a végzet alatt!

RECITATIV
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

FOGARAS ÚJ KÖNYVEKRE

Kik messze tőlem együtt énekeltek —
Ó, boldog verseny, bátor, büszke, boldog
költők, kik együtt, értőknek daloltok,
egy fa levéli mind, testvéri lelkek!

Gondoljatok arra, kit messze rejttek
rejt töletek, ki ha kóstolja bortok
nem érzi már ízét sem; és ha szóltok
nem érti, s más összhang mit vágya kerget.

Más nyelven és magának énekelget,
mint szél kezében elszakadt levél:
s talán nem ő, hanem a szél zenél.

S ha arctól elmaradva úgy figyelget,
mint sebesült, fejét a földre hajtva,
holtig figyel a távol ágyuzajra.

LEVÉL TOMIBÓL

Te nem ismered, ti nem ismeritek
e fellegeket,
melyek az ember vállaira szállnak
elbírhatatlan vasmadárnak:
törpék vagyunk
s egeket hordozunk.

Te nem ismered e földeket itt
a nyájas szülő sohasem virít,

a bársony barack nem mosolyog :
itt élni s halni mindegy dolog.

Egy nagy átok ül Fogarason,
mint úrnő ül a várfalakon,
mint Tizifoné Orkusz falain ;
gyakran látom lobogni haját
(épigy lobogott ez árkokon át,
mikor Mayláthot a három oláh
árulva fogta a tornyok alá,

Apafi vörösén ivott-evett,
robogott Bánfiert szemfedős követ,
börtönben zsoltárizott Béldi Pál
s apjáért könyörgött Cserai Mihály)

ó, mennyi átok, ó, mennyi kín!
ki e szörnyü nő a vár falain?

Magyarul nevének semmi szó :
latin neve : Desolatio.

Ő böngész végig e földeken,
s hol sarcos sarlaja megjelen,
meg nem marad egy csenevész kalász :
halász elől halat kihalász
és hálójába vet köveket,
melyek kitépik a szövetet,
tífusszal mérgezi a kutakat
és láthatatlan ösztökével
a rút, fekete,
fekete, sanda
bivalyokat ölni dühíti

Ó!
Desolatio!
Nekem e föld halni jó,
ezek a felhők —
(nekem ilyen szemfedők; kellenek)
ezek a havasok —

(nekem ilyen... sírkövek... kellenek)
 melyeket az ördög tolt föl
 bábeli tornyokul:
 az ördögök ostromtornyai
 melyek a... mennyeket... ostro... molják.

BOLYAI

„Semmiből egy új, más világot terem'eltem.”
Bolyai János levele atyjához.

Isten elménket bezárta a térbe,
 Szegény elménk e térben rab maradt :
 a kapzsi villámölyv, a gondolat,
 gyémántkorlátját még csak el sem érte.

Én boldogolván azt a madarat,
 ki kalitjából legalább *kilátott*,
 a semmiből alkottam új világot,
 mint pókhálóból sző kötél a rab.

Új törvényekkel, túl a szűk egen,
 új végtelent nyitottam én eszemnek ;
 király gyanánt, túl minden képzeten

kirabolván kincsét a képtelennek
 nevetlek, mint Istennel osztozó,
 vén Euklides, rab törvényhozó.

CIGÁNYDAL

Zörg az ág és zug a szél,
 cigányasszony útrakél
 feje piros keszkenős
 zsír haján a rossz kenőcs
 lepedőbe köti bugyrát
 úgy viszi a pereputtvát
 csipőn kötve csücske kettő

nyakán lóg a másik kettő.

Háti jószág, pereputty:

pici rajkó, jól aludj!

Mezők jönnek, erdőségek

jó vidékek, rossz vidékek

szép hazák,

zöld hazák:

jár a szél és zörg az ág.

Bús szederfa álldogál

pici rajkó sírdogál

bús szederfa naptól szárad,

cigányasszony ina fárad

fára köti lepedőjét

úgy ringatja csecsemőjét.

Bölcsőt tartja: bölcs a fa,

Szedret adja: jó a fa,

Ad tüzet is száraz ág:

mindenütt csak hajt az ág

hogya tűz van: a tűz ég is

kerül hozzá kis fazék is

kis fazék

nagy fazék

mindenütt csak jó az ég

Ágra köti lepedőjét

úgy ringatja csecsemőjét:

«Agi jószág, pereputty

pici rajkó, jól aludj.

Mezők jönnek, erdőségek

jó vidékek, rossz vidékek:

teneked mind jó vidék:

mindenütt csak kék az ég.

Ne felejtse, hogy ágrul lettél

szederfa alatt születted

s mint a röpke majd az ágrul,

úgy leszakadsz majd anyádrul
 se apád,
 se anyád,
 se országod, se tanyád.»

Mesél neki rémeket,
 dalol neki éneket :

«Ági jószág, picí lélek
 milyen jó neked az élet :
 hogyha jön a csunya szél,
 picí rajkó picit fél.
 ad tüzet a száraz ág :
 kivárod a tavaszát.

Hogyha ég a nap sugára
 a gazdának nagy a kára :
 neked semmi, kis bolond :
 mindenütt csak hús a lomb :
 Cse'bogár,
 Cse'bogár,
 a gazdának csupa kár.»

«Mezők jönnek, erdőségek,
 jó vidékek, rossz vidékek
 teneked mind jó vidék :
 mindenütt csak kék az ég.
 Erdőn hogyha zsidót látsz,
 meg se nézed, neki látsz.
 Mezőn hogyha lányra lelsz,
 meg se kérded, úgy ölelsz.
 Nem hiába ágrul lettél
 szederfa alatt születél
 s mint a röpke mag az ágrul,
 úgy szakadsz le majd anyádrul
 se apád,
 se anyád,
 se országod, se tanyád.»

SPLEEN

Lakásom tétlenség szigetje
szeszély sétáló palotám
munkám az ördög kerevetje.

Ami valóság volna tán
úgy tekintem mint a felhőket
és járok a semmik után.

Ó jaj! megúntam a mezőket
s a várost már előbb megúntam
megúntam völgyet és tetőket.

Próbáltam élni léha gúnyban,
Próbáltam élni szeretetben
és próbáltam élni magamban.

Egy sem volt élet s észrevettem
hogy éltem csak akkor lesz élet
amikor már messze mögöttem.

Amikor régen semmivé lett
életté válik a halálban
de a jelenben nincsen lélek.

Bolond gazda szolgája, lábam
ténfergve tétován topog
és érzi hogy minden hiában.

EGY TÉLI DAL

melyben a költő magát és társait bányászokhoz hasonlítja.

Esik a hó, a dal ma megered
 esik a hó
 a kályha szíve halkán dobbanó
 a dal ma szép lesz, mély lesz és enyém
 szimbólumokkal teljes költemény.

Mondom nektek, hogy bányászok vagyunk
 mondom bizony,
 bár elfog gyakran a mélységiszony
 s mint aki szédül tornyok ormain,
 émelygünk ormos akna kormain.

A bánya mély, az akna piszkos ám
 a bánya mély,
 az akna piszkos, mint a szenvedély:
 forró sötétben fénylő kincseket
 keresünk míg valami eltemet.

S talán a víz temet bennünket el,
 talán a víz,
 talán a tűz, talán a viheder,
 talán a föld, a kő; talán a jég,
 talán a forró, fojtó bányalég.

Nő- s férfié, egyforma köntösünk
 nő- s férfié,
 mi nem kérdezzük, hogy melyik kié;
 meleg űrben mezítlén dolgozunk
 s tán drágakő lesz, amit felhozunk.

Tán drágakő lesz, amit felhozunk,
 tán drágakő,
 tán gyémánt, koronába illhető,
 tán áldott szén; tán átkozott arany;
 mi dolgozunk tovább, vigasztalan!

EGY RÖVID VERS

melyben a költő saját lelkét szólítja meg és nagyon kegyetlen dolgokat mond neki.

Ó lélek, lélek, mivé kelle válnod!
 Idétlen fényre szülted, ezer álmod.
 Utolsót holtan hordozod magaddal,
 mint holt gyermek lelkét viszi az angyal.

De néha éjjel, éjes éjszakákon
 mikor magad vagy az egész világon
 s az egész világ egymagadba mélyed
 minthogyha megmozdulna néma méhed.

Mert ami meghalt, nincsen eltemetve,
 mit megtagadtál, nincsen elfeledve
 s a megölt gyermek, mint fájdalmas árnyék
 kísértetes méhedbe visszajár még.

EGY SZOMORÚ VERS

melyben a költő azon panaszkodik, hogy nincsen barátja.

Nekem nem volt barátom,
 tőlem mindenki fut,
 társaim elkerültek
 mint idegen fiut,
 idegent, megvetettet,
 ki mindég mostoha,
 kit senki sem szerethet,
 nem is szeret soha.
 Magányosnak születtem,
 barátatlan vagyok,
 így lettem, ami lettem,
 mindentől elhagyott,
 mindég a szenvedésre
 vitézül víni kész:

magányosság vitéze,
 magam ellen vitéz,
 barangoló borongó,
 ki bamba bűn borong,
 borzongó bús bolyongó,
 baráttalan bolond!
 Nekem nem volt barátom,
 nem is lehet soha,
 örökre már belátom,
 maradtam mostoha
 nincs szem, amely szememben
 a lelket lelje meg,
 szív, mely setét szívemben
 lakozni nem remeg,
 lelkekkel lelkesülni
 lelkem hiába vágy
 lelkeknek egyesülni
 nincsen menyasszonyág.

NAIV BALLADA

melyben a költő elbeszéli, hogy egyszer nagy sereg lányokat látott, akik liliommal lelket ölteni tudnak és hogy félt tőlük és hogy kérte őket, hogy ne bántsák a lelket, mert a költők lelke c világnak kincse.

Láttam nagy sereg lányokat
 sereg lányokat liliommal. —
 Akkor a lelkem fájdalommal
 küzködött sok nehéz orommal
 és láttam mérgezett szírommal
 gyilkoló kába liliommal
 jönni nagy sereg lányokat
 és mondtam nékik: «Lányok,
 koldus vagyok én:
 de ha meghalok, mégis
 e világ lesz szegény!»

Nevettek s mondtam akkor én :
 «Király voltam, vittem a gályát,
 térdeltem a tenger dagályát,
 valamint Mithras ősi bikáját
 reávetvén hajómigáját.»

Ó Király voltam, vittem a gályát.»

Nevettek s mondtam akkor én :

«Talán király se voltam,

csak matróz, siheder :

de ha meghalok, mégis

tenger süllyed el.»

«Szerettem mindent, ami új,

szerettem mindent, ami ódon :

úsztam kanyar, gonosz folyókon

táncoltam a részeg hajókon,

némán poshadtam lusta tókon,

szerettem mindent, ami ódon

szerettem mindent, ami új :

bús zene volt a lelkem,

éltem ütemét :

ha meghalok, az Isten

béhunyja egy szemét.»

EGY DAL

amelyet a franciák chansonnak neveznek.

Mikor még gyermek voltam

szomorú és szerény

egy nagy könyvesszobába

kerültem egyszer én

s kiálték vágyra kelten :

Elmém hajóra hág!

Mily szomju véges lelkem

rád, végtelen világ!

S bejártam így a multat
 bejártam a jelent
 s mit bölcséink tanultak
 jól tudtam, mit jelent
 de célt seholse leltem
 és vágyam egyre rág:
 mily végtelen a lelkem
 s mily véges a világ!

S szóltam: Könyvek mit érnek?
 Mit ér a képzelet?

Választalan had éljek
 vidám világ, veled!
 s tán elmém vággyal telten
 megnyugszik majd ha lát!
 mily szomju véges lelkem
 rád, végtelen világ!

És a jelent bejártam
 s bejártam a jövőt
 francia selymet láttam
 angol gyapjúszővőt
 új farmót messze telken
 vad Ausztráliát —
 mily végtelen a lelkem
 s mily véges a világ!

S szóltam: Minden hiúság
 csak egy való: a csók.
 Szomitó selyem ajkak
 és bársonybőr kacsók
 kéj, melyet irigyelten
 takarnak habcihák —
 mily szomju véges lelkem
 rád, végtelen világ!

De tengert, olyat hol láss,
 hogy a mélyére hass?
 és hol van olyan forrás
 hogy eleget ihass?
 Azt hittem, rég beteltem
 s ma vágyam újra rág:
 mily végtelen a lelkem
 s mily véges vagy, világ!

SZERENÁD

*melyben a költő kedvese szépségét dicséri és a saját szomorú
 bujdosásait és egyéb bánatait igen keserüli.*

Zeng a nád a tó fölött
 zeng a szél a nádon —
 édes, álmaid között
 halld a szerenádom:
 ima rád e szerenád,
 tested titkos templomát
 dallal így imádom.

Elefántcsont palota
 boltozatos melled
 kettős márványoszlopa
 nyugszik egymás mellett
 fejed fenn a vánkoson
 tornya, melyen átoson
 lágy tömjénlehellet.

Érted, édes, messziről
 jöttem a vasúton
 hó közül és bérc mögül
 sáron, havas úton,
 nyáron át és télen át
 nádon át és éren át,
 szálltam a vasúton.

Cirpel most az őszike
 szeles őszidőben
 feljeds az őzike
 távol az erdőben,
 béka zenél, zug a sás,
 hosszú volt a bújdosás
 teljes esztendőben.

Béka zenél, zug a sás
 szél kel az erdőn át
 szomorú a bújdosás
 ezer esztendőn át,
 ezer évig élek én
 s mindig, mindig sírok én
 az egész időn át.

BABONA, VARÁZS

Nem szánom én az ostobát,
 kinek üres a mennyek boltja ;
 ki méltó látni a csodát
 az a csodát magában hordja.

Az este a kertek alatt
 jártam és elborult az élet :
 az Este varázspoharat
 borított a földre, hogy éj lett.

Hirtelen, árva éjszaka
 (szomorú, mégis szép varázs volt) ;
 és a fák alatt egymaga
 lassan feljött az óriás hold.

Lám, mondtam, egy arany gyümölcs!
 Égő gyümölcs az ében ágon!
 Ó melyik napkeleti bölcs
 varázsol ilyet Indiákon?

Ó nagy varázsló, titkos Est
ki elborítod e világot.

Kinek nedves ecsetje fest
zajtalan éjjel száz virágot:

varázköpnöyeget terít
kezed és elnyomja a későt. —

Szüzeknek alvó testeit
érni mintázza néma vésőd:

Te mintáztad öt is, te böles
sok régi lányos éjszakáján,
hogy érve majd arany gyümölcs
legyen életem ében fáján;

mert te vagy a nagy Érelő. —
Ekkor a hold feljött a fáról
fursán mozogva jött fel ő-
regélve még Amerikáról.

Felhők kapkodtak szerteszét
hideg sejtelmek szele támadt,
s hallottam ideges nesztét
a rángatózó ijedt fának.

ARANYFÜRDŐ, ARANYESŐ, DANAÉ

Napsugárt csipkéz a lomb és mondja: »Napsugár!
Minden aranyod a földre lehullatni kár:
lásd, mi mily örömmel isszuk égi italod!
Kár a holt földre hullatni minden aranyod.«

És a vastag fény a lombon végighömpölyög
és a levelek szélén a földre lepörög;
vagy levélről más levélre — csordultás pohár —
mint a sok-medencés kútban, kézről kézre száll

Minden levél tartja néki pici tenyerét ;
 mindenik kap, mindenik ad, hiszen van elég ;
 meg se nyomja gyenge markát ez a drága súly
 zöld széléről halkán piros napernyődre hull.

Ó te kedves, mért nem vagy most tiszta meztelen,
 hogy napernyőd napos árnyát élném testeden,
 s szomjas hússal innád ezt az égi aranyat
 mint Danaé teste hajdan görög ég alatt!

VÁGYAK ÉS SOHA

Gyermek kívánnék lenni, tiszta gyermek
 kit nem zavarnak semmi bús szerelmek
 s amilyen talán nem valék soha.

A nő szeme, étellel égve telten
 rejtett mocsokkal undorítja lelkem ;
 az élet tiszta nem lehet soha.

Az élet piszkos, csak a semmi tiszta,
 az élet mélyén ég a vágyak piszka
 s a semmit nem kívánhatom soha.

Ó ezek az emésztő pincelángok,
 hogy mint a mécses, lángban egyre rángok
 s tán ellobbanni nem tudok soha.

Hogy vágyamat születve már utálom
 s utálva vágyom ; és ha lesz halálom,
 vágyam halálát nem hiszem soha.

Immár a végtelen vágyára vágyom
 s bár végtelen sok, véges mind a vágyam
 s végesből nem lesz végtelen soha.

Gyermek kívánnék lenni, tiszta gyermek,
 kit nem zavarnak semmi bús szerelmek
 s amilyen talán nem valék soha.

HISZEKEGY

Nem hiszek én egy istenben, mert bárhova nézek,
 istent látok, ezért, s nem szomorú a világ.
 Egyike gyilkos, a másika áldott, másika részeg,
 egyike zengő ég, másika néma virág.
 Mind hatalom, de nem egyenlők az erőre ; ha egy int
 gyakran a másik fut ; gyakran a másika fél.
 Egyike fényes, a másika vak ; hogy lenne ez egy mind ?
 Semmi az ami csak egy ; semmi sem egy, ami él.
 Nem hiszem én az egy istent ; hiszem az ezer istent :
 azt aki adja a fényt ; azt aki adja a dalt ;
 azt kivel a kin is édes, azt kivel a mocsok is szent ;
 Kronost az öreget s Bacchost a fiatait ;
 az arany Aphroditét s minden derüs égi mosolygót ;
 holdnak szüz erejét, Artemisz enyhe nyilát ;
 Zeüiszt a komor dörgőt s Próteüiszt a tengeri bolygót
 és a nyilas napot is, mely a világra kilát.
 Gabnaadó bus anyát s lányát, a vidám hazajárót ;
 erdei lyányokat is s a fura furtfülű Pánt ;
 látom amint a Moira köröttem fonja a hálót
 s olykor az Eümenidák vércsepegős szeme bánt.
 Élnek az istenek és még érzi hatalmukat egyre
 bárha nem is hisz már bennük a léha világ ;
 egy isten se szorult a hitre s az emberi kegyre,
 egyike zengő ég, másika néma virág.

DAL, RÉGIMÓDI

Hol voltál, irgalomtalan,
 míg én sínylődtem egymagam ?

Virágot árultak a fák,
 mint pettyes szoknyás kis kofák.

Ma nem látok virágokat :
minden virág te vagy magad.

Fű frissége elveszett :
te vagy ma friss a fű helyett.

Az ezüst felhőt pajkosul
hajadba tüzted fátyladul.

Megloptad a természetet,
hogyan lenne piperéd neked.

Kiraboltál tavaszt, nyarat :
énnékem semmi sem maradt.

INTERMEZZO

(SZEKSZÁRD)

VILE POTABIS

Szerény borral kínállak íme
nem Szekszárd régi lángbora :
ennek világosabb a színe
és szelídebb a mámora
de mégsem altató, butító
s nem durva főleg, s nem hamis
s vélném, baráti körben itt jó
olykornap ily olesőbb bor is.
Kertem bizony már járta féreg
pár tán még most is benne rág :
de rohadjon a régi kéreg :
adott új vesszőt — új világ!

új vesszőt, mely bár fája vérez
lombja rozsdátalan kihajt;
új vesszőt, amely meg sem érez
most semmi férget, semmi bajt!

Új vesszőt, melynek bár gyümölcse
savanyúbb a tavalyinál
elég hogy kádamat betöltse
és nektek enyhülést kínál,
ha szátok ízét ronda karcos
rontá vagy édeskés barack —
s nekem erőt új kapaharchoz
veletek, gyüvötény, tarack!

ÉDES AZ OTTHON

Mikor a szőlő leve huggyán
barnul a fanyar berkenye,
kalászt szentel a dülő utján
az Egyház, az Isten menyé,
nap arany sávot vet a falra
s a vidám iskolásfiúk
táskafület lóbáló rajja
a tanteremből rétre fut:
édés az otthon.

Mikor a zsaluk leeresztve,
mert félhomály kell, nem üveg,
Lord hús kövön, nyelvet eresztve
hemperg — és áll a légsüveg;
keresztútnál, hol tócsa poccsant
máskor, most por füstölg eléd:
izzadtan áll meg s levest loccsant
az ebédet vivő eseléd:
édés az otthon.

Mikor a nappal megin' enyhe,
 mikor az ember újra víg,
 mikor csupán a beteg renyhe,
 amikor a diót verik,
 mikor szellőztetik a pincét
 s a gazda a tanyán időz ;
 őrizni a hegyeknek kincsét
 fényes fokossal jár a csősz :
 édes az otthon.

S mikor a kályha tüze pattog,
 mikor a szoba jó meleg,
 halkán a régi óra kattog
 s jégcsapot olvaszt a gyerek :
 benn nyájas körtől víg az asztal
 s a meghitt lámpa gyúl korán,
 bár új hó ablaknál marasztal
 merengni lepkezáporán :
 édes az otthon.

GRETNA-GREEN

Kék az ég ma, zöld az ág, —
 milyen messze, más világ!
 mennyi rózsá, lám a pümköst —
 Ámor röpdös négy szemünk közt
 — s semmi harc és semmi kín :
 mindjárt itt lesz Gretna-Green
 szállunk, szállunk mind tovább
 tefeléd, szép délibáb!

Bájkocsim szemed sugára,
 csókos szók az ostorom
 Hopp! megszállunk éjszakára
 valamely monostoron

— e monostor nemcsak rím,
 e monostor Gretna Green
 vén kovács ott ősz apát,
 aki minket összeád.

Sorsom, borsom mit kívánsz?
 legszebb a mezalliánsz:
 légy hát, édes ellenségem,
 Hófehérke, feleségem

— mennyi illat, mennyi szín!
 s szép az útag, Gretna Green
 mennyi rózsa, mily tavasz
 báránnyfelhő ránk havaz.

Mennyi szín és mennyi kincs!
 szebb út nincs és jobb út sincs.
 Ez a rév itt Éva réve:
 rég ismérem, ezer éve.

— Kinn vagyunk már, hejh de kinn!
 Hol van, hol van Gretna Green?
 Meddig szálljunk még tovább
 érted ó szép délibáb?

Esteledik az idő,
 hűs az árny és zörg az ág —
 megaszalt a déli hő
 s esttől borzongsz, szép virág
 — aggadozva kérded ím:
 »Messze még a Gretna Green?»
 Jaj virágom, nem tudom
 megtévedtünk az uton.

Szökken a kocsim: világom
 köd borítja s légi nedv,
 lankad utazó virágom,
 bennem is a régi kedv

— mennyi harc és mennyi kín!
 Messze még a Gretna Green
 s szempillámat — ó de kár —
 álom-álom üli már.

JÁTSZOTTAM A KEZÉVEL

Még most is látom a kezét
 hogy ágazott az ujjá szét,
 oly szeliden, mint ágtól ág
 vagy halkán elvál öt barát,
 kik váltan is segítgetik
 egymást egy messze életig.

Még egyre látom csöpp kezét :
 úgy dolgozott mint csöppke gép
 a hímzőtüvel vánkosán :
 tündérfogócska — igazán —
 s hogy gyenge ujját meg ne szúrja,
 arany gyűszűt viselt az ujjá.

Ó álmodom már csöpp kezét
 kerek a halma, völgye szép :
 a völgye selyem, halma bársony :
 ó gyönyörű táj! ó csodás hon!
 Ott jártak szomjas ajkaim :
 arany homokon beduin!

Nem vágy, nem álom, hanem emlék :
 jaj milyen rég volt az a *nemrég!*
 Tíz gyenge ága nyult felém
 és én izenkint tördelém :
 ó arany ágnak arany íze,
 arany fa arany ízű méze!

Hát a köröm, a kis köröm!
 Mennyi szépség, mily öröm:
 üveges kép selyemkeretbe,
 melyre a hajnal van lefestve
 vagy piros ablak méla esten
 vagy rózsaszín egy gyenge testen.

Mert tündérttest a pici kéz
 mely rózsás-meztelen igéz
 s a hely hol összeömlik ága
 mint csöpp eső hajlása, drága
 vagy ujja láb és íze térd
 s akkor hogy arca hol? ne kérdd

mert tündérttest a kicsi kéz
 mely arca nélkül is egész.

Még egyre álmodom vele:

ó hogy oly messze közele
 s hogy minden e világon itt
 furcsa szirtekbe ütközik!

Csak egyszer lenne még enyém
 s kedvemre csókkal önteném
 szívesen halnék azután
 nagyobb örömmel ontanám
 kis ujjáért a csobogó vért,
 mint száz királyért, lőbögőért!

JULIUS

Mint az ölyv két bús madárra
 vigyázatlan gyenge párra
 úgy jött ránk e szerelem
 mint a zápor a határra
 mint a nyári zivatar
 oly borusan és hamar.

Most a felhők alatt állunk
 csillagokra nem találunk:
 minden csillag elaludt.
 Vigyázz! most az éjben járunk:
 sillanó síkos az út —
 ki tudhatja, hova jut?

Láttam amint szeme retten —
 ó a boldogság kegyetlen,
 nem valami víg dolog —
 láttam amint sír ijedten
 s mint veszélytől aki buj
 finom feje rám borul.

Hallottam hogy hangja csuklott
 láttam lelkében a poklot:
 szeme fényes ablakán
 félős lelke majd kiugrott
 óriási ablakán,
 amint fölvetette rám!

AUGUSZTUS

A falnak tornya karsú,
 körül karsú könnyű fák
 falu fölött vörös arcú,
 sárga bajszú holdvilág.

A vasúton szállok messze,
 messze, messze csöndesen,
 és tünődöm, enyém lesz-e,
 vagy már veszve, kedvesem?

Aki egyszer, egy szép estén,
 szép csöndeskén rám hajolt,
 enyém lesz-e még édeském,
 ki egy estén enyém volt?

Ilyen messze, halk zugolyba
véle volna jönni jó,
hol egymásnak válaszolva
tücsök szólna millió.

Lelkem is itt szertecicáz,
elmóricáz csöndesen,
s megpihen egy fehér cicás
kukoricás ereszen. —

Ó jaj, a vonat megindul,
lassan indul, tétováz
s eltűn a táj dombjain túl
zene, hold és állomás.

NINCSEN KISÉRTET

(1904.)

Nincsen kísértet! Sűrű meleg estén
járhatunk fürtös felhők alatt nyugton,
világos főnket rúdon lengő, sűton
száradó leplek immár nem ijesztvén.

Boszorkányt sem már, ösvenyek keresztjén
tündért se lesünk, mosdva régi kúton ;
s nagy hajló fák alatt, magányos úton
nem hányunk *jelt*, mint együgyű keresztyn.

Ha kincsre vágyunk, játszunk vagy lopunk :
nem hajtunk friss gödörnél ingó térdet,
s egy kuvikhangra ásót nem dobunk.

S elálmosodván, ketrecinkbe bújva,
— bátor csibék! nincs róka! — mécses fújva
nyugodtan alhatunk. Nincsen kísértet!

MIKÉNT SZÉLCESENBEN A HAJÓ

Miként szélceszében a hajó
 lelkem ma vesztég úgy lebeg
 vitorla nélkül! — Ah be jó,
 hogy most melletted ülhetek!
 Talán megállt a vén Idő
 s mi ketten élünk már csupán —
 ó milyen édes lanyha hő,
 mily édes lanyha délután.
 Most messze földön senki sincs,
 fénylik az ajtón a kilincs:
 ajtó előtt a macska ül,
 hátát gubbasztva gömbölyül.
 Kertben tüzel a tulipán
 fejét megadva csüggeteg:
 most minden édesen beteg.
 A tornácon az oszlopárny
 a napsütött fal oldalán
 ledől, mint tejben a kalán.
 Nincs a világon semmi vér,
 tejjel és mézzel foly az ér,
 a vékony ér a hús alatt:
 azért vagy, édes, oly fehér,
 s nézed a fehér bús falat.
 Elalszik minden — mily varázs!
 Már alig zümmög a darázs.
 Vállad vonala betegen
 omlik el kebled vánkosán
 s úgy csüggök fényes szemeden,
 mint hipnotizált, orvosán.
 Altass el, édes, engemet,
 s álom hajóján messze vigy
 ah ez az álom — eltemet —

és ah! maradna mindig így!
 maradna mindig így...
 így...
 mindig így...

ANYÁM NAGYBÁTYJA RÉGI PAP

Anyám nagybátyja, régi pap,
 lilaszín övvel, kanonok,
 sárgatag ujján nagy gyűrű,
 az arca sápadt és sovány,
 arany keretből feketén
 apró szemével kivigyáz
 a szép világos nagy falon.

(Nem mer csengetni rímmel, mert tudja jól dalom,
 hogy minden régi kép kísértet a falon.)

Ma már csak itt él e falon,
 de hajdan Rómában tanult,
 volt kispap ott, pirosruhás;
 ma már mellén aranykereszt,
 ma már lilával díszruhás,
 bölcsen vigyázni megtanult;
 ma már csak itt él e falon.

(Nem mer csengetni rímmel, mert tudja jól dalom,
 hogy minden régi kép kísértet a falon.)

Kisértet, nemcsak a falon,
 mert lelkemből is kivigyáz
 villogó szeme feketén
 (bölcs arca sápadt és sovány,
 sárgatag ujján nagy gyűrű)
 lelkem mélyén egy kanonok
 fülel, valami régi pap.

A KÖLTŐ ÉLETÉNEK PUSZTÁJÁRÓL

és arról, hogy a pusztában kedvesének teste oázis, szeméi enyhek, és a Reája való gondolat a Vágyak karavánjának vezetője :

Ha győzve reggel álmon, lelki csöndön
gondolatod, mint megtérő barát,
fölfénylik bennem : boldogan köszöntöm
mély elmém édes Dominátorát.

Ki vágyaim vezére — így köszöntöm —
vezette tikkadt Vágyaim sorát
kútfőig, melynek vízával leöntöm
éltemet, ezt az égő Szaharát!

Mert éltem csak egy égő puszta láza,
és lelkes tested benne dús oáza,
hol kettős kútra lelt a karaván.

S Gondolatod, hajtani hűs vizére,
lelkemnek nyáját, vágyaim vezére,
mely halkán kél. Mint nap a Szaharán.

AZ ÉGŐ PUSZTA

OLY SZOMORÚ, HOGY OLY NEHÉZ MEGÉLNI

Oly szomorú, hogy oly nehéz megélni
és hogy a szépből csak az álma jut,
és hogy a pénzből jó ha mára fut,
s minden erőmet érte kell cserélni.

Oly szomorú, hogy akit szeretek,
talpig nem öltöztethetem brokátba,
nem híhatom lakni aranyszobákba,
és hogy fillérért únva csüggedek.

Oly szomorú, hogy múzsám így kiáll
 árulni hulló kecsseit miattam :

oly szomorú, hogy perceim eladtam
 s időm bora idegen kádba száll.

Oly szomorú, hogy nem fektethetem
 gyáros fejem egy csöndes ölbe tétlen
 hosszú napok során, e gyöngye télben,
 tünődni a halálon, s életen.

A nargiléht és ottománt kesergem,
 ládámban és szivemben nincs arany,
 lelkem körül a munka mocska van :
 Nemes tétlenség, nemesíts meg engem !

E KOMOR JÚNIUS HAVON

E komor június havon
 mely mord akár a november,
 emléked mely tájakra vön,
 te mord novemberi ember ?
 Emlékszel, egykor, mint folyott
 pünkösd két napja vidáman,
 s az örömökre, miket ott
 alig vettél vála számon.

Keresd most őket együvé,
 mint gyöngyszemeket, ha szerte
 elhulltak, mert gyerek füzé,
 ki újra szerteseperte.
 A Sors a játékos gyerek,
 ki gyöngyszemeid zsinorját
 elvágta : s most pereg, pereg...
 Ki lelheti régi sorját ?

Szeretted mindig a jövőt :
 de most imádod a multat.
 Miből van, látod a jövőt :
 csupa multból, megtanultad!
 Nézz hát a multba, és a jót
 a multból éld a jövőbe :
 hányd-vesd a lelked, mint hajót
 hányja takács a szövöbe.

Kergesse multba és megint
 kergesse jövőbe lelked
 emléked motollája, mint
 hajót a takácsé kerget :
 így lesz oly szőnyeg életed,
 melyben a szálak, a színek
 összefonódnak élveteg,
 úgy mint versedben a rímek.

AZ ÉLETEMET ELHIBÁZTAM

Az életemet elhibáztam,
 rossz szöveget mértem falán,
 törölhetetlen drága vászنام
 terhes színekkel mázolóam :
 emlékből raktam össze rözsét,
 multból máglyát jövőm alá,
 s tegnap tűzére holnap hősét,
 magamat dobtam égni rá.

Ah, mennyi szépre, mennyi jóra
 lett volna bennem késve mersz!
 De hasztalan töpreng az óra,
 ha ihletet nem ad a perc.
 Az órák és évek kövéből
 nehéz kriptát emeltem én :
 az évek falának tövéből
 nem költ föl többet több remény.

Kriptámban hát nosza kinyújtom
rossz, multak-törte testemet
és máglyámat vigan kigyújtom,
melyről fölkelni nem lehet :
Lelkem! ha éltünk lángba lebben,
legalább szép legyen a láng :
minden bibornál fényesebben
adja palástját ölni ránk!

PALOTAI EST

Végre falun ér az estem
nincsen este Budapesten
s én az estét kedvelem
este az én reggelem
lelkem mint a rossz madár
nappal alszik, este száll
amikor te becsukod,
kinyitom az ablakot.
Álmosan borúl a nap
vörös arecal az égajra
mint a részeg az asztalra
és az árnyak hullanak
nyúlanak
és a fények szelidülnek
és a sarkok feketülnek
és a lángok gyullanak
gyullanak.

Minden ablakot kitárok
minden gondom elszivárogo
és egy palotára várok
melyet a csönd ujja rak.
És a csönd hangjára várok,
messziről képzelt bojtárok
néma nótát fujjanak.

Messziről csodára várok !
 tűnjön föl egy új alak!
 Messziről egy rémre várok,
 takarózzon be az árok,
 szerelemben ijedt párok
 paplan alá bujjanak.
 Messziről egy kéjre várok
 messziről egy fényre várok
 melytől meggyógyúl a vak
 és a látóra hull hályog.
 Messziről egy holdra várok
 melytől elvakúl a nap.

IMMORTALE JECUR

Férges aggály, kétely mótely,
 késő bánat : ebi gond
 kétségnél kínosb reménnyel
 mennyi ront és mennyi bont.

S nem száll nálam áldott múzsa,
 nem, a *bajt* enyhíteni, *báj* :
 napon únt munkában húzva
 kétszer fáj az, ami fáj.

Májam mint a Titán mája
 rágva újul, végtelen,
 s a remény paródiája
 viszkető sok kételyem.

Égék : olajjal ne öntözz,
 hagyj el, fárasztó remény !
 hűsben : hálóból varrt köntös!
 hőben : sósvizes edény!

FÁJÓ, FÁZÓ ÉNEK

Ó gondok, gondok, holnapok!
egy gondtalan mát hol kapok?

Szönyeg-puhába betegen
búni hiába szigetem :
szivem verését halk ölen
csak annál jobban hallom én.

S nem hágy e belül ágyuzó
nyugodni tikkadt ágyuszó.

Rég mélyről útott hangja bánt
előbb sülyedt harang gyanánt :

de zord kohóba sülyedett
és a harangból ágyu lett.

S tép, tép e belül ágyuzó
lelkembe tikkadt ágyuszó.

Kifelé csupa sánc, perem :
befelé lelkem meztelen.

Fájón meztelen, mint beteg
zománca-vesztett fogideg.

Úristen, ami itt hibás,
ki lesz eltönni Messiás?

Jámbor halászt, hiszem, lehet :
hanem ki vált meg engemet?

Adj Uram, kinek mit szeret :
az éhezőnek kenyeret,

a szomjazónak hús italt,
a fiatalnak fiatalat,

adj az öregnek szép időt :
hadd üldögéljen ház előtt,

adj, Uram, néki friss erőt —
de nékem adj már pihenőt!

A CSENGETYŰSFIŰ

Minden reggeli látomásból
szemem mögött dal erjed, érik
mint nyílt hordóban aromás bor.

Ázik az utca friss aranyban
reggeli csengő csengi végig :
ezüst hal az arany folyamban.

Ó, reggel, gyermek, gyönyörűség!
kertek falán át egy karaj lomb
tán a csengő szavára hajlong
ó, szent reggeli csengetyűség!
a kapu árnya aranyat vág.

Gyenge a nap, szelíd az árnyék
s a lombok zöldje halovány még
kacag a csengő tiszta zajjal
s nyíló kapukból friss leányok
csengetnek vissza víg kacajjal.
Nyíló kapukba mind kiállnak
sorfalat állva mint királynak
hónuk alatt egy kicsi teknő :
hódolni drága adományok
(drága nap aranyozza reggel)

s a csengő egyre közelebb jő
 a nagy csengő a kis gyerekekkel
 s mögötte súlyosan dörög
 a méltóságos nagy szekér
 rejtelmes szürke födelekkel
 a verőfényes távol utcán
 s megáll, ha egy kapúig ér.
 S az egyik leány közeleg,
 feszíti mellét, nyújtja karját ;
 s nyílnak az ajtós födelek,
 melyek a tág kocsit takarják.
 Úgy tartja, nyújtja válla, karja
 az adományt, a drága ládát
 mint antik urnát régi szobrok
 s amint a vak szekérbe önti
 ezüstből látsz fellengni fodrot
 a por gyémántját, füst ezüstjét,
 szent áldozatnak ritka füstjét
 nap felé szállni a szekérből.
 Ó, mit nekem hogy a szemétből!
 Isten szemében nincs szemét :
 fűrtödnek, melyből borod erjed,
 ne hányjad el rohadt szemét :
 attól édesebb lesz a bor.
 Inkább gyönyörködve figyeljed,
 hogy napban gyémánt lesz a por
 s hallgasd a szemetes-zenét
 amint utcádon csengve terjed.

ECETDAL

Gondoltad volna egyszer, erődben és szabadban,
 robogva tüskön által, mint kit a nap vakít,
 hogy lesz hogy fáj a szúrás, hogy este félsz magadban
 és milyen jól esik majd szeretni valakit?

Nem fogsz szeretni senkit, gondoltad, úgy-e, bátor,
csak lányok gyenge mellét, üdítő hús szemét,
friss fénybe fürdő fürtét, mely nyílt hajnali sátor
s a testükből szűrődött, lelkedbe szűrt zenét?

De ezt is nem becsülted — bezzeg ma visszarínád
lehetne, visszahínád elejtett perceid,
lenézett zsenge mustod tapadós ajkkal innád :
de ecet lett belőle, hogy elvont szájjal idd.

Forratlan zsenge mustod, hogy forrjon, hagyni vesztéd
s emlék-levendulából lett álmod ecetágy
borát is újra forrni erjesztéd és eresztéd
s ó jaj, mi jaj-izű lesz, ha kétszer forr a vágy!

Most temetőn dülöngesz eceted únt ízével,
készen már, régi részeg, hogy a vizet papold,
s izetlen nyugalomnak keverve hús vizével
hús szeretet borát idd, szesztelen enyhe bort.

De benned enyhe nedv is hamar forr égetővé,
szesztelen nem maradhat kádadban érzelem ;
így válik könnyü könnyed maróvá, étetővé
és cseppjeit sziszegve nyeled szegény... nyelem...

Szegény most, gyenge versem, menj árva kis pityergő
véremnek verse mégis és nekem drága vers,
ki vallod a világnak, hogy még erembe csergő
a régi furcsa taktus s helyettem sírni mersz.

HAZA A TELEPRE

Rég elmaradt a fény, a körut ;
a villanyos a sötétbe fut.

Ó, Istenem, megint egyedül :
az ég, a föld megint megürül.

A villanyos az éjbe szalad :
kék villanások a sín alatt.

Ó, távoli villany, száz régi est! —
rideg hátad mögött, Budapest!

Örömvölgy-utca, örömtelen :
szeszgyár, kis korcsma, köz-szerelem.

Kültelki házak udvarai,
hol nappal a kores kintorna rí,

s hol az éjben, kéjben, szenvedőn
nyögi párzó macska a háztetőn,

jaj, gyermekhangon, az Állati Lét
kítettje, iszonyu kényszerét.

Sívítva surran az éji sinpár
fölött a kocsink s fordulva himbál

a Ganz-gyár útott falainál
hirtelenebbül a nappalinál.

A gyár, a Ganz-gyár, ó Mária!
s a pesti lapos Kálvária!

A gyár tetején nagy éjjeli nap rak
tüzet vörös-izzón, nagy kerek ablak.

Leszállni, haza, az éjszakán —
ó, régi éjek! régi magány!

Ó, hol van a könyv, lekötni a lelkem?
Vagy hol van az álom, oldani engem?

Hol van a Múza, holt szeretőm?
 Félek egyedül már, mint temetőn,
 vagy mint aki egy halottal aludna —
 Ó, kocsira! vissza! fénybe! körutra!

KÉPEK ÉS JELENÉSEK

MERCERIA

Mindig gálában, mindig új divatban
 forog a drága hölgy a kirakatban.

Ninesen egy gombostűnyi hiba rajta :
 fehér a foga és piros az ajka.

Szabályos arca mindig mosolyog,
 mindig vidáman, egyformán forog.

Mindenfelé forog, jónevelésű :
 sohasem esik ki hajából a fésű.

Tartása egyenes, fejet nem ingat
 merev szemével sohasem kacsingat.

Körülcukrozza fénnel őt a villany
 s ő mosolya cukrával visszavillan.

Örök pompában úszik és csodálják
 a kirakatot érte körülállják.

De bármi szép kivágott melle, karja
 nem ér fel hozzá az óhajok alja.

Mert hol az angyal végződnék a nőben
 ottan végződik ez a nő : csipőben.

Oly tiszta, mint egy angyal s oly tudatlan
de mindig szép ruhában, új divatban

forog a drága hölgy a kirakatban

ŐSZI HARANGOZÓ

Az idén korán kilelt az ősz
széltől lúdbörzik saraink puhája :
siess harangozó! az alkony megelőz.

Morc pityergős már az ég orcája
mint gyermeké, ki méceset tör feléd,
mert elveszett aranyos labdája.

A durva szél a fáknak levelét
söpri, söpri, melankolikusan
mint holmi durcás, duzzogó cseléd.

Én nem tudom, hogy útam merre fussam
s a nagy vágytól lábam csak ténfereg :
mennyi rossz szem néz már rám gyánussan!

Nem merek s únom, hogy nem merek
daczból előttük levetkőzni pórn
s szemetektől megkopni, emberek!

Mint bakfislány éjjel letolja dőren
paplanát, ingét, hogy Isten szeme
koresolyázzon legalább síma bőrén ;

perverz lelkem épúgy tolja le
takaróit az utolsó szálig
mikor maga van (Isten látja-e ?)

más előtt nyakára húzza állig,
mint a szemérmes vénleány, a Föld,
fehér paplant von magára nyárig,

amint levedlik testéről a zöld, —

Máris messzebb járja a régi táncos
körül, a Nap körül a régi kört,

hogyan ne lássa, hogy a bőre ráncos

a sártól s szeme nemsokára holt
üveges lesz a fagytól, régi lángos

napbanező tekintete zord
(nem a napé már, hanem a halálé)

s fürte olyan egykettőre ősz

mint síralomházban bukott királyné.

Siess, harangozó! A halál megelőz.

OKTÓBERI AJTATOSSÁG

Távozzál el Uram én tőlem. — Jób könyve

A kórus padján, honnan a rácson át
látni a templom sok kicsi villanyát

mert az imát villany kíséri

s új tüze régi Urunk dicsérei:

a kórus padján egymagam ülök én,
mint egy kárvallott, elkésérült legény,

bárány-e, bárány-e vagy farkas?

Szól a litánia: lelkem, hallgass!

Uram, ki úr vagy száz seregek fölött,
teremtesz és ki ellened, eltöröd,

világokat vegyítesz, sujtasz,

s lelket a lomha rögökben nyújtasz,

te, kit magasztal a zenit és nadir
 a jármód édes és a csapásod ír :
 jármódba fogj be, csapj meg engem,
 mért nem örök diadalmad zengem ?

Mért zengem a csúf, kór kicsinyek hadát,
 a földi szégyent, béka-egércsatát,
 a halni születőknek éltét,
 únt bajok újszerű visszatértét ?

Tán azt hiszem, hogy sok kicsi sokra megy ?
 Pedig a soknál mennyire több az egy,
 az Egy, aki *Valaki*, mégis,
 akire hallgat a föld is, ég is.

Egész világunk mind csupa látomás,
 folytatott álom, lassú lidércnyomás,
 de legesodásabb látomásunk
 te vagy, Urunk, te vagy, égi másunk.

Te a nagy Álom, te vagy a fő Lidérc :
 a tested lélek, hanem a lelked érc,
 érclelkeddel lelkünkre fekszel,
 századok ülnek el és növekszel.

Kórus padjáról, halld, sűrű rácson át
 küldöm tehozzád, Isten, ez új imát :
 hatalmas vagy földön és égen :
 adj, magad ellen, erőt énnékem !

REGGELI ÉNEK

A reggelt éneklek, az enyhe szépet
 Ó, reggeleim !
 jó reggeleim !
 Testem mint egy eleven béke ébred
 Tejjel és mézzel folynak ereim.

Lelkem kilép az álom fürdejéből
 Megint üde már.
 oszlik köde már.
 Kilép az álmok sötét erdejéből
 s egy dombra száll, egy kedves dombra száll.
 És így néz széllyel hajnala hegyérül,
 mély multja fölé,
 mult mélye fölé
 s a tegnap és a tavaly köde gyérül
 lába alatt, amint néz lefelé.

Nézi, mint új ruhán foszolni fércet
 a táj köd-egét
 homályüvegét
 s a kukoricaszál, a lenge, délceg
 hogy hajlogatja tollas süvegét!

S a völgy fölött lassan mélyülve kékell
 a szerte határ,
 mit a menny kitar
 s egy messze vers ébredő ütemével
 kóvályg benne, mint hajnali madár.

ATLANTISZ

Egy világ, amely lemosdotta az életet!

Búvár leszek én, kaucsukból gyártva ruhám, süvegem
 úgy nézek a két kaucsukba szegett karikás üvegen
 bukdosva botor léptekkel a sűrű nehéz víz alatt
 és nézem a hajladozó suhanó sima kúsza halat
 a kicsit, a fürgét s a nagy halat, a kicsi néma vadászat
 virágszerű állatok áloméletű nyíladozását
 a piros koráll eleven hegyeit, virágszigetét
 a rettenetes fejlábú polyp Medúza-tekintetét

száz szép halavány színt kéken a víz remegő üvegén át és látok egy elsüllyedt várost, félig leomolva, némát, egy holt mesevárost kéken a víz remegő üvegén át.

Hintázik a habban nagy fala — mind csupa márvány. Csikosra, sikosra moházva bekente a vízi szivárvány.

Hab rongyaivá rezgése miatt szétpikkelyeződik a színe, kikorhadt rég minden kapuja. — Belépek egy helyen. Ime. Egy nagy terem — babylóniai. Még szobrok, oszlopok állnak

és függönyöknek arányrudai (holt kincs a gyenge buvárnak).

Márvány, meg arany, meg drágakövek (vagy élő vízi virágok?)

de bibort s ami volt más drága szövet, a víz sava rég kirágott.

Még aranyváza a trónnak áll, de már faulése kikorhadt. Csönd van, csak az ablakokon suhan be néma komor had mint nagy madarak, tányérhalak, az oszlopok erdejében olajos lomhán keringenek, szobrot kikerülve szépen.

S a szobor mögött lámpám besütöm a sötétlő néma zugolyba :

porló halom emberi csont van ott, ahová a víz sodorta. Halott világ! Csak a víz eleven és szerte rezgeti selymét

ruházva a halott köveket s a csontok kriptai termét.

Másutt a halál magára veszi a föld süket öltönyét itt áttetsző üngben mulatoz, követve a víz ütemét.

Játszik selyem kék fodraival és táncol ős ütemére szerpentin táncosnő gyanánt az óceáni zenére.

Azután lámpám a szoborra sütöm : hamit kinézhetek abból egy Aphrodité Anadüomené, amint kikel éppen a habból.

Azóta hej megint lemerült s nem látja ember a pörét halak dörölöznek combjai közt és víz simogatja a bőrét nedves haját fősülgeti még mint rég a régi mesében s örökre fördik meztelenül a zord Óceán vizében.

Csak én vagyok itt aki emberi még és lelke se, teste se
 márvány, nehéz a víz és nincs levegő, bukdosva fulladok árván.
 Csak nem szakadt el a gumicső? vagy a láncnak csiga-
 vonója?
 Hé emberek, ne hagyjatok itt! fel! a levegőre! hajóra!

VAKOK A HIDON

A csöndnek
 folyóján
 pár deszka-
 darab.
 Mi zajból van e csönd? Zubog zúg a hab.

Támolyogva
 tolongnak
 a hídon
 vakok
 kis görnyedt, japános, naiv alakok.

A lelkük
 a testből
 ki sem lát
 soha.
 A deszkát belepte iszamlós moha.

Se korlát Padlóig
 se hídrács derékban
 legörbülve letörpülve
 mind mind
 lenn útát magának kezével tapint
 üres szemgolyójuk faruk meg feltolva
 szanaszét tekint a zord égnek int.

Mind bukdos És olykor És olykor
 botorkál . kezével tört lécen
 gyámoltalanul a semmibe nyul hintázni tanul.

És néha És néha
 fülükbe szemükbe
 jön egy csap egy
 csobbanás : loccsanás :
 a Csöndbe taszítja le társát a társ.

S mi zajból
 van e Csönd?
 Zubognak a
 habok
 A Csöndnek kis hídján tolongnak a
 vakok.

Egy bús fűz hullatja ágak záporát.
 Széles hold kacagja, mint gúnyos barát
 szegény kis támolgyó vakoknak farát.

ISTEN KEZÉBEN

Keresztény makáma.

Mint a régi szentek száján írt szalag kilóg — úgy e
 versből e prológ.

Egy középkormélyi theológ — gondolhatta, gondo-
 lom — (nem skolasztikus talán, — ki üvegből fújja várát
 színtelenre — hanem kinek üveget fest lelke szennye —
 kinek minden régi szó egy régi kép, — testi misztikus
 talány, — mert az eszme hűs, átlátszó, tiszta, színtelen
 üveg — s csak a test a misztikus, vak, s szennye szín
 és bűne szép) — egy ily ős poéta-doktor : nagy palást,
 tanársüveg — bájos régi doktorom — gondolhatta, gon-
 dolom — úgy mint én diákkoromban — pécsi kis temp-

lomban, — volt török mecsetben, pillér rejtekén, —
zöldet látva, szédelegve illatsúlyos tömjénfüsttől, —
ideges gyerek, szegény, — nézve nagy bizonytalan,
hogy az oltár gyertyája füstöl, — láthatatlan száll a
füst, hön-olajzó gyertyapára : — látni mégis, mert mö-
götte... reszket az... aranyangyal... lábaszára...
— elcsavart barokk lábszára, sűrűn arannyal eresztett, —
mint hőforrás forró fürdejében gözringatva reszket —
meztelen. —

«Elhiszem, mert esztelen.» —
Kép a szó és test a kép és szó szerint a régi Irás, —
hogy az Úr saját alakját adta volna az ösagyagnak, —
istenképet az embernek, bár az Isten testtelen. — Test-
telen és képtelen — testtelen, mert végtelen — végtelen
és kezdtelen — — elhiszem, mert esztelen — (gondol-
hatta, gondolom) — esztelen, mert végtelen, mint maga
mélye az anyagnak. —

Igy : »Az Úr kezében élünk«... ez egy óriási Kéz —
szószerint, — *testi* kéz és végtelen tárt tenyerén mozgunk
mi aprók — (képzeld bájos doktorunkat kúszni tupri
méltósággal — a hüvelyk alatti bütykön... ilyen tán
már álmodtál... — vagy szép nőt kínál a Nagy Kéz :
ízes étket drága tál) — szószerint — test szerint — :
mind az Úr kezén mi aprók, szende szentek, ravasz
rablók, — én... te... mind... — (ez egy óriási Kéz)
— itt úgy mint Amerikában, mindenütt a tenyerén, mert
mindenütt van az egész — mindenütt van minden sejtje,
minden sejtje végtelen — (képzelem, mert képtelen) —
mindenütt épen tenyérrel emel e nagy égi Kéz. —

Néztél már kacsót nagyítón ? ujjá vastag, ránca mély,
pórusokkal árkos. — Képzeld most, hogy pórusa tágul,
ránca szétmegy, kék ere mállik — szerte híznak ujjai ;
s nagy nagyítód távolítva már a kéz egy sárga táj, —
nyúlt, alig hullámos, mind a láthatárig — és e sárga

tájon minden-minden rajta — egy-egy tornyos város, mint egy cifra torta — hegy... kazal... víz... nagy hajó — messze sínen éjhált waggon... szaladó masinataltos — itt úgy mint Amerikában... rajta fellegkarcoló — rajta jár, ki merre megy — mindenütt van: ezer-egy — minden alatt, mindenütt e sárga Kéz — térdem alatt pécsi kis templomban — (gondolám diákkoromban) — kóruson, földszinten, rajta térdel minden néki hódoló — szinte rémlik üvegárnya, füstbe, levegőbe, — hogy a szószéket, papostul, tartja lebegőbe — s talpa alatt a pillérnek rajza terped e tenyérnek — messze málló jósvonások nagy memento »M«-je vásog — minden alatt e nagy »M« láttalan és sejttelen — mérő szemeink elől a méretlenbe szétfolyó, — mert egy teljes végtelenség minden isten-sejt-elem — végtelenbe vastagodva Isten minden ujja szétáll, — olyan nagy, hogy meg se látod, mért csupán a határt látod s ez határ nélkül való. — E tenyérnek bőre színén mozog hát a féregember — nem mint egy kató bogár, mely ujjról-ujjra sétál; — még a szomszéd pórusicig sem álmodhatik sejteni. . .

Ó, ha egyszer ez a nagy Kéz le találna ejteni!

—Vagy leejt, ha meghalok? — (Szédülten diákkoromban — pécsi kis templomban — szédültem és reszkettek az aranylábú angyalok). —

Ó, nem ejt, hová is ejtene le, — ahol őrt nem állna tárt tenyere? — Hanem minket, akik itt, — kívül húsa végtelenjén, — végtelenje színe fennjén — kivirágzunk egy kicsit, — egyenkint e roppant — kéz a nagy sötét Maroknak tompa végtelenébe roppant — és szorít, szorít, szorít — úgy mint rég a bájos Doktort, a középkorit: — előbb szemét elborítá, — aztán lelkét kiszorítá, — aztán húsát szétporlítá — aztán-aztán mindmaig — örli-örli csontjait...

ILLUSZTRÁCIÓK MINDENFELE KÖNYVEKHEZ

1. *Világhistória.*

Egy római, kilépve Liviusból,
nagy, méltóságos, szónokló alak,
vas ércből látszik és nem lanya húsból
előttem lassú léptekkel halad.

Parancsot oszt; s a vértanúk a guzsból
jajgatnak, mint a téli madarak.
Én térdelek; s szól a pribék: »Ne guzsgolj!
S int kínom, pálmám és az égi lak.

De jaj! nem merek a kőpadra hágni
kész inkább Divus Augustust imádni
és eskümért már jön a botos augur.

Egy kört csinál: *Procul este profani!*
S míg morganak unalmas babonái
ó, holt Athén! neved szivembe jajdul.

2. *Detektívregény.*

Egy mozipark, egy pompás mozipark
fenyvek, veranda és az éji fény,
mely elsikamlík a lépcsők kövén;
egy rács, amelyet markol durva mark:

a betörőé; hág a durva sark
nyomát a fehér köre letevén;
egy rándulás — és feltűnik a vén
fej: szántott homlok, vad szem, göresös ajk...

Egy mozipark, egy pompás mozipark.
Benn a villában a kisasszony alszik
és szerteszéjjel szunnyad annyi rét:

Csodás nyugalma éjjel. És a halk,
sík vászonégen végig szinte hallszik
a tücsök, hogy bezengi a cserét.

3. Régi magyar irodalom.

Ihol ama híres gróf Listius László
írtam krónikámat, magyarokért gyászoló,
ritmusban a gaz tar vérpatakot gázló,
fegyver, hadieszköz, címerek és zászló.

Haj mit ér az fegyver? haj mit ér az virtus?
Plutó országában elhallgat az ritmus.
Egy igaz dicsőség, melyet szerze Krisztus
ragyog örökkétig, égi amethystus.

Későn ugyan bántam, ugyan megsirattam,
hogy a Krisztus igaz utait elhagytam.
Hóhér fene marka fenyeget most engem.

Hóhér bárdja küldi Isten elé lelkem :
az leszen bírāja, akinek adósa. —
Könyörögj érettem lybanoni rózsa!

4. Modern vázlat.

B. M. verskötetéhez.

Egy furcsa vidéken bolygok
és lengetem árva sarlóm
hol minden epedve boldog
s nagy nők hevernek a tarlón.
Ezek a nők nem is élnek,
e madarak sohse szállnak,
e szél csak szele a szélnek,
ez árny csak árnya az árnynak.

Egy furcsa vidéken élek,
 amelynek a hold a napja,
 amelynek teste a lélek
 és lege a semmi habja.
 Folyóvíze léghabáram,
 puha földje álompárna,
 amelynek élete álom,
 s maga a halál az álma.

Ezen a furcsa vidéken
 csöndnek hívják a szerelmet
 felhők hevernek az égen
 a mezőn nők, nők hevernek,
 lelked puha csókkal hintik
 testedbe halkan omolnak,
 mély, mély ölüik neve : mindig,
 sötét ajkuk neve : holnap.

5. Nyugalmas téli kép.

Életem margójáról.

Olyan csöndes előkelő utcák,
 annyi kedves, nemes villaház :
 itt a hintót még paripák húzzák
 itt a pénzes nyugalom tanyáz
 itt az úri elvonult családok
 bubusgatják gyermekeiket
 ha a várost tengernek mondjátok
 ez egy békés árnyas kis sziget.
 Tél van most. A hófehér falombok
 ciframintás stukkatur plafon
 udvarokban hófehér galambok
 ugrálnak a hófehér havon.
 Vaskapukon zuzmarával mintáz
 a finom fagy — efemér relif
 fenn az égen pelyhes dunnán hintáz

egy fehérbundájú friss, naiv tizenkétesztendő gyermekangyal dunna közül néha lekacsint (szeme huncut, félig húnyt és kancsal) s a csöppke kis leánynak leint kit az utcán, kapu előtt, gondos melegen felöltöztetve lát zsinoron vezetni egy bözontos hosszúszőrű nagy fehér kutyát.

6. *Ligeti részlet.*

Csavarogók csavarogva ketten a fákat nézik a ligetben.

S búsán az egyik mondja : »Pajtás, az én életem sárga hajtás.«

S a másik szól : »Hordtam a zsákok és minden zsák nyakamra hágott.«

Csavarogók csavarogva ketten hintókat látnak a ligetben.

S búsán az egyik mondja : »Pajtás az én életem lassu hajtás.«

S a másik szól : »Hordtam a zsákok ki könnyü volt, előmbe vágott.«

Csavarogók csavarogva ketten lányokat lesnek a ligetben.

S búsán az egyik mondja : »Pajtás az én életem rossz ohajtás.«

S a másik szól: »Hordtam a zsákokat
mért is szeretem e világot?»

7. Utolsó kép.

Nézd! All valami óriási bál
egy táncos örvény szíveket cibál.

Illatos felhők nyúlnak szerteszét!
bugyborgó zene, csiklandó beszéd.

A nagy zajtól hunyorgnak fényszemek,
sugarak pántlikái rengenek.

S a nagy fénytől mint ázott angyalok,
vakulnak és fakulnak a dalok.

Tenger a fény itt és a zene szél
s a vidám világ vihar és veszély.

KABALA

Egy

mennyi mindent próbáltam én — de minden egyre megy.

Kettő

az egyből kettő sohse lesz : magányos lelke meddő.

Három

rossz útra visztek, életem, szerelmem és halálom!

Négy

négylevelű nyil útagon — vakon mellette mégy.

Öt.

a sorsod öt kemény pecsét — ne hidd hogy föltöröd!

Hat

bár építnéd mézednek a szép hatszög mézfalat!

Hét

de te utazni kergeted a Göncöl szekerét.

Nyolc

a Nyolc a harapófogó, hogy égve fősikolts.
Kilenc
kilenc hónap, miért tevéd, hogy engem fölteremts?
Tíz
az egyhez még egy nulla kell: a léthez Léthe-víz.
Tizenhárom
Hiszen várom:
majd jön valami semmin út, valami vizen álom.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

HADJÁRAT ÉS SEMMIBE

Szöveg egy lepedt költésnyelvből.

1913

Ó, mind akit szerettem életemben
+ ki lelkemet szeretni még merész,
figyeljen most, talán megérthet engem
bár hangom szerzte tárult mélybe vész,

BÉKE ÉS HÁBORÚ KÖZT

ragadójába markolok kezemmel
+ mérni merem. 1913—1916

Ó, lelkek testek, mi folytatok el?
mért folytatok el? És te testek lelke, zám,
miért folyamatosan bennem dozzad
elmém hazája, régen, hűt hazám!
Mért osztanám mi nem való hogy osszak?
+ a mondhatatlant mért reául szám?
Jobb volna nyugton és szó nélkül élni,
csak élettal + szerelemmel beszélni.

De nem lehet. Már nekem ez az élet
Már nekem ez a legjobb szerelm,
Az én egyetlen mézőm erre szöved,
ez egy kapu van nyitva még nekem.
Ha ez bezárul, az már az életet,
melyet fejemre mérend kedvesem,
köt annyian epedtek örök asszony,
ki van, hogy ezeket dalig riksszon.

a Nyolc a harapófogó, hogy egyr' lőbékolt.
 Kilenc
 kilenc hónap, miért teved, hogy engem lölteremt?
 Tíz
 az egyhez még egy nulla kell; a léthes Léthe-víz.
 Tizenhárom
 Hiszen vártam:
 majd jön valami semmin út, valami vizen álom.

BÉKE ÉS HÁBORÚ KÖZT

1913—1918

Országos Széchényi Könyvtár

HADJÁRAT A SEMMIBE

Strófák egy képzelt kölleményből.

1913

Ó, mind akit szerettem életemben
s ki lelkemet szeretni még merész,
figyeljen most, talán megérthet engem,
bár hangom szerte tárult mélybe vész,
mint egy örök sodor halásza zengem,
amiről még álmolni is nehéz,
ragadójába markolok kezemmel
s merni merem, amit más nézni sem mer.

Ó, lelkek teste, élő folytonosság,
mért folysz el? És te testek lelke, szám,
miért folyamodom hiába hozzád,
elmém hazája, régen únt hazám?
Mért osztanám mi nem való hogy osszák?
s a mondhatatlant mért reméli szám?
Jobb volna nyugton és szó nélkül élni,
csak élettél s szerelemmel beszélni.

De nem lehet. Már nekem ez az élet.
Már nekem ez a legjobb szerelem.
Az én egyetlen mezőm erre széled,
ez egy kapú van nyitva még nekem.
Ha ez bezárul, az már az ítélet,
melyet fejemre mérend kedvesem,
kit annyian epedtek, örök asszony,
ki van, hogy ezeket dalig rikasson.

Ki van, hogy minden nemes őt imádja,
amikor mást már nincs imádnia.

Kinek vágyára a halálnak vágya
jöhet csupán : a Filozófia.

Szólj hát szerelmem, szólj halálnak bátyja,
élet öccse, csalódások fia,
szólj, énekeld az égi nőt, a drágát,
sirassad új szavakkal némaságát.

Mert néma ő s nem könnyezik soha
és így vesz tőlünk szót és könnyeket
s könnyre mosollyal, szóra mostoha
csönddel feelve csúfra hiteget.

És csöndje végtelen, mint mosolya.
Mosolya nem fogy, csöndje nem reked.
Csöndje mosolyog és mosolya hallgat,
mosollyal, csönddel, úgy mulat terajtad.

Glóbuson ül, mint hideg istenasszony,
ruhája köd, de sohasem mezítlen,
fagyával éget, hogy rabbá unasson
s titkolt testével álmodják a hitlen.

S nincs is tán teste. S minden érte-vad szomj
a semmi hús ablakát nyalja itt lenn,
míg fönna a Hölgy, testté hazudva lelkét
a fellegekből fon magának erkélyt.

S tán minden szellem titkon őt reméli,
érte feszül a moré tudós szerelme
és végtelenül végtelenbe méri
kis méterét a véges emberelme,
de az eget s e Hölgyet el nem éri,
bár köveiből Babel tornya kelne :
a Jákób létra végtelenbe vesz
s a nagy éposznak vége sohse lesz.

És mégis éposz és mégis dicső
 és mégis ezt az époszt írom én
 egy új tudósról. Mégis, mégis ő,
 akit hősmé biztat a remény,
 hogy vágyhatom még lenni én is : ő,
 aki enyém és aki mégsem : én
 vagy egy bús én, kit dörén elvetéltem
 s most lelkétől kísértetes a méhem.

Egy új tudósról fogok énekelni,
 ki Budapesten majdan élni fog,
 dicsőbb, mint hős koroknak fejedelmi
 s minden dicsekvő poétán kifog,
 aki meddő dalát hiába termi
 s facér fülekbe céltalan nyifog
 ah, hajdan hogy megejtett ily varázs is,
 de most már látom, olyan, mint a hásis.

»Ki nem röpülhet, mikor ér tetőre?»
 kérdeztem hajdan gyermek-ostobán, —
 »Lassan vet óvatos szemet előre
 földhöz ragadt nyomorult tudomány,
 csigaként tapad hűvös szürke köre
 s az únalom nyálkája nyúl nyomán,
 hitvány házat cipeli dőre súlyul —«
 de csigaképe most dicsőre újul.

Mert bárha nincs szivárványhídja, szárnya
 s szarvval nem érhet úszó csillagot,
 kis helyet jár, de biztosan bejárja,
 hagyván jelül ragyogó szallagot,
 hogy útja szűk bár, de valódi *pálya*,
 mert hódít s nem hiába ballag ott,
 míg Anteusként hullong a poéta
 s ő sem röpül, csak ugrál. Mint a béka.

Édes a valóságban megfogózni
 s vigyázva mérni életünk terét,
 a korlátok közt nemesen kigyózni,
 mint útjelzők közt, bízva, mindelébb,
 Szabott pályánkból félre nem lopózni,
 s nem tért meg, mint kimenős cseléd,
 kinek mámortól émelyg lomha teste,
 únt konyhájába tér vasárnap este.

A korlátokban bízni, hogy vezetnek
 s a végtelenben, hogy nagy öle cél,
 hogy érdemes nyujtózni a kezednek,
 ha tud szilárdan nyúlni, mint acél,
 hogy nem mind egyek útjai eszednek
 s nem a legbölesebb élet a facér,
 mert eszünk útján mozgunk okosok mi,
 s a valótlanban nem lehet mozogni.

Lássátok, a korlátokat dicsérem :
 a korlát a legbiztosabb valóság,
 Tövis tart ébren rózsaittas éjen,
 lévén biztosabb való, mint a rózsák,
 Szoros formából születik az érem,
 formának zord acél kell, nem nyúlós zsák.
 Élet s lélek szétromló pára volna,
 hogyha nem lenne száz korlátja forma,

Az én hőszöm e korlátok s e formák
 tudósa méri majd szigoruan,
 a létünket folytató száz csatornát,
 melyek között az örök ár suhan,
 mely arra foly, hol leggyengébb a korlát
 s legyözve győz csak minden vályuban ;
 mindegy, honnan jön, és mindegy, hová jut,
 csak egyet fontos hogy nézzünk : a vályut.

Az én tudósom tudja ezt bizonylyan
 nem fog kergetni régi délibábot,
 okosan megelégszik a *viszonnal*,
 amely az észnek *jelzi* a világot
 s a valóság jeléül a haszonnal:
 ezenkívül más lényegig ki látott?
 ami remélhetetlen, nem reméli:
 a viszonyt *tudja*, a lényegét *éli*.

És tudja, hogy okokból a világ
 egy óriás láncc kettős végtelenje,
 ahol minden szem szomszédjába vág
 és nincs, aminek nincsen oka *benne*,
 de kívülr keresni hiúság,
 okláne okát kérdezni balga lenne
 s hogy tudnád szóba, jelbe, észbe venni
 azt, amin kívül nincs se jel, se semmi?

És mégis olykor tudósnk körül,
 mint csillagokkal, esténként a légür,
 ez a nagy semmi vággyal színesül
 s titkon az örök lánccal nem elégül,
 minden unalma sejtelmekbe züll
 s a néma Hölgy mosolyát érzi végül
 és bár előtte semmi zárva nincsen,
 az ő eszének nem elég a Minden.

Képzeld el őt most enyhébb téli estén
 a Dunaparton bolygani magában,
 ezen az áldott ifju Budapesten
 a jégtörés keserves évszakában,
 mikor zord úntság lovagol a testen
 s a lélek nem tud bízni csillagában,
 de gyönyörködni tud még benne. (Drága
 csillag az ürben : semmiség virága!)

A semmiség virága ez a föld is,
 a semmiség virága e világ,
 amely tövissel bármennyit gyötört is,
 mégis virág szemednek. Bús virág!
 Tán ér belőle lelkednek gyümölcs is,
 mohó fogad keményen belerág,
 de ha félig kiszoptad leve mézét,
 megérzed rajta a semminek ízét.

Tudósunk künn az ég alatt bolyongva
 érezze ott magát, a Semmi partján,
 nézzen a földre, mint egy égi pontra,
 úgy gyönyörködjön e nagy Semmi-tajtján
 s a tömegben, mely a földön zsidongva
 az égben száll, tudatlan — körbehajtván
 e gömb, melyet száz erők sodra mozgat.
 Röpül a föld — s ők azt hiszik, nyugosznak.

Vagy sétálnak így, halkán, olvadáskor,
 selyem suhog, peng a katona kardja.
 Dombtól dudorgó, tornyos cifra háztól
 csipkés az úr felé a Semmi partja.
 A szél a habokat lenn, durva pásztor
 nedves korbáccsal füttyörészve hajtja,
 selyem suhog s a szürkefényű vaskard
 érintésétől peng a hideg aszfalt.

Ó, szürkeség! te a Fehér morajló
 meghalkulása (s Feketének anyja)!
 Ki eljössz, mikor haldoklik a gyarló
 fény és a nap az éjszakát foganja,
 Ó szálló szürke füst! ó ringva hajló
 izmos Dunának szürke szép higanyja!
 Ó szürke égen szürke alakok!
 szürke szemekben szürke ablakok!

A lámpagyújtó lángos végü bottal
megsebzi ezt a messze szürkéséget
helyenkint, — és a sebnek vére csobban
s Dunába hull — tüzes vér, szemet éget,
remegve száll, vékonyka patakokban,
mintha vörös bort vízbe töltenének.
(Igy látom a világot este reggel,
szürke alapon vérpiros sebekkel.)

Ott fönn is már, ott fönn a közel ürben
gyulnak a semmi apró sebei
a csillagok s keringnek kényszerülten,
kiki egymást amerre cipeli
lángolva még, avagy már halni hülten
vagy viszkető kis étellel teli. —
Nem furcsa, hogy ha lelke kibocsátom
elérem mindezt én — a kicsiny átom?

Én viszkető kis élet-átom én?
nem furcsa, hogy e nagy világ belémszáll
érzékeimnek felvont zsilipén?
s előnti lelke, mint valami vész-ár?
Elönti lelke, s mi maradok én?
Úszó fácska, mely a világ vizén száll
ráhányva, törni, az örök sodorra,
mely önmagával itatva sodorja.

S tudósunk érzé összecsapni lelkén
ez únt sodornak örölő hatalmát
s forogni a nagy ürnek néma telkén
csillagok szárnyal Isten lassu malmát;
táncban az ingó habparipa nyergén
tengernek véli hágni percnyi halmát.
Ó tengertánc! hangos hab fényes halma!
de majd megőröl Isten lassu malma.

Parthoz sódor majd sorsunk sűrű sodra,
 s sima semmi sziklapartja vár.
 Nem, addig is, fürödve és forogva
 mulatni legjobb benned táncos ár?
 nézni mit hány agg vized ifju fodra,
 mi úszik benne: csillag vagy madár,
 vagy asszonytest, prémekek közt dobogó,
 merül fel és tajtékként csillogó.

Tajtékként csillanó és úgy elomló
 a dunamenti fényes utcásorban,
 mely lenn patakszik merre az oromló
 Gellért kis szirtje a folyóra torpan,
 prémmel is prémes tajtékhöz hasonló
 muffal, boával az örök sódorban
 és kacagással a habkacagáshoz
 s mennyi mással hasonló mennyi máshoz!

Amiről annyi költők énekeltek
 és annyian még énekelni fognak,
 s a drága prém között a vér, a sejtek
 keringnek, égnek, építik a habnak
 bájos, múló formáit, régi rejtek
 teremtésben áradnak és apadnak
 száz testen át — és tested szembe árad,
 hab vagy a hab közt, minden nő a párod.

S a tudós tudja, hogy e nagy kanális
 kicsiny csöve az ő teste is éppen
 s a szent természet örök animális
 ereje ered emberünk érében.
 Nem legjobb elvegyülni, bármi vár is,
 hullám hullámhoz dörzsölődve szépen,
 vagy mint halacska dörzsölődni nácssá
 hogyan lehetne halacska halásszá?

Hogyan lehetne, ó hogyan lehetne
 halásza lenni az örök sodornak,
 amelybe holtig el vagyunk temetve
 s mely holtan a semmibe hány ki holnap
 ürnél ürebb távolba? hogy lehetne,
 kik parttalan medrében véle folynak
 a nagy Folyás irányát észre venni,
 ha ez a minden és a part a semmi?

Vagy legalább mi látjuk semminek
 és az *irány* szó semmit sem jelent
 és semmi értelme a semminek,
 kimondjuk, mint a mindent s végtelent
 s szavunkban tiltott hiú vágy remeg,
 de ami tiltott, mindörökre szent
 s reménytelen vágy a legszebb imádság
 s szent hősök, kik merészen félve vágyják.

Igy írom én is hősi versem hősen,
 amelynek hőse egy és ezer-egy,
 ki régi-gyengén s mindig új-erősen,
 halni-születni testből testbe megy,
 a végtelen végét nem éri ő sem
 s az én mesém is végtelenbe megy,
 hisz benne olyan dolgok vágya szólal,
 miket nem mondhatsz véges számú szóval,

mert minden szó új korlátot teremt,
 a gondolat testének szabva formát
 s e korlátok közt kigyózik a rend
 lépcseje, melyen addig másszuk ormát
 új s új látásnak, mígnem messze lent
 köddé mosódik minden régi korlát,
 s képekből összeáll a képtelen
 korlátokból korlátlan végtelen,

OIKEIA KAI KAIPIA

RÉGI VERS EGY FIATAL KÖLTŐ KESERŰSÉGEIBŐL

1906.

Én is csak, én is félig éltem,
s halok, mint sok magyar, korán :
a földi jókat meg nem értem,
miket ígér az Alkorán.

Talán, mert a földet se hittem,
amint nem hittem az eget,
talán mivel nem kértem itten
és nem reméltem eleget.

S már azt sem, ami biztos álmom,
lelkemnek öröksége volt,
azt sem fogom már kérni számon
tetőled, sors, nagy lutribolt.

S nem foglak verni homlokkal,
ó menny, üreslő boltozat,
és együtt ölöm meg magammal
bús halhatatlanságomat.

És mégis érzem, hogy nem olesó
a fény, mely szememben ragyog,
és érzem, hogy talán utolsó
láng a nagy lángból én vagyok.

Láng a lángból, mely ezeréve
kifáradt nemzetemben ég
és lángol, önmagát el-éve
amíg a Párka szól : Elég!

Ó, szomorú a láng utolja,
 amely csak szenvedő parázs,
 de nap a napot egyre tolja,
 s majd véget ér a kínmarás.

És tün a népes emberöltő
 és népesül a puszta domb :
 elásott kincs és néma költő,
 kihúnyt lidérc és puszta csont.

Ah, oda fogok menekedni,
 ahol már senkisé zavar,
 és nem fog vélem dicsekedni
 az álszent, hengegő magyar.

S hazámnak géniusza sírva
 nem sóhajt véghelyem kövén :
 Ah, mely tehetség omla sírba!
 mely őstehetség! ősi fény!

PALINÓDIA

1908.

A diadalmas Nyugatnak ajánlom ezt az irodalomtörténeti dokumentumot : az új magyar líra első harcai, sok divatjorradalmár túlckedése közt, kétségekben és kedvetlenségekben született. Akkor nem adtam ki, s rég túléltük mindnyájan : először, sokkal később, a Nyugatban jelent meg, s ma is a diadalmas Nyugatnak ajánlom.

A Tisza partján új kalászok érnek
 de e kalász mind könnyű, magtalan,
 veti fejét, engedve, bármi szélnek
 s szegényes, bár ragyog, mint vertarany.

Az ily kalászok vaj kenyérig érnek?
 s nem száll toklászuk léggé nyomtalan?
 S ha áll is szűrüt sok meddő kalászon,
 be bús lesz első őszi takarásom!

És mást álmodtam: Nem-hazug mezőket,
 hol csüggni búzát önnön-súlya ránt,
 mely régi földből szívott új erőket,
 szívet-szemet táplálni egyaránt.
 Jó régi álmok! Kinevettem őket
 s boszúlni most bánásuk újra bánt.
 Min éltem én azóta? Furdaláson,
 Be bús lesz első őszi takarásom,

Feledhetném-e a gyász emberöltőt,
 melynek sara sarkamon száradott?
 a lázasajkú, lázbeszédű költőt
 s nyugattá veszni indult holnapot?
 áldhatnám tiszta dallal még a bölcsőt,
 amely magyarrá búnak ringatott?
 hogy friss reménnyel kelvén akarásom,
 erőm ne szegné e bús takarásom.

Hogy útott ősöm válván új tavaszra,
 feledjem azt, hogy sáros a tavasz,
 hogy ne legyek világ cégére, gazza,
 hanem, minek érzem magamat, az :
 magyar lélek, de nem betegnek aszva,
 költő, csekély, de büszke és igaz,
 hogy a világ magam becsülni lásson,
 s szerény, de áldott lenne takarásom.

ADY ENDRÉNEK

1911.

E rég elavult verset, melyet kedvetlen órában az ismeretlen Adynak írtam, ajánlom ma a bajtársnak és a jóbarátnak.

1.

Hajdan mint bajnok társa melletted
melletted mentem harc elé;
neked egyfelé győzni kellett,
nekem harcolni kétfelé.

Győztél; s a harc új harcot ellett,
visszaját úntig meglelé,
s harccal a szívem úgy betellett;
alélva kérdelem: több jön-e?

Ó te rég ismert ismeretlen,
ki mellé csúful emlegettek,
kinek nem tudtam lenni társa,
de egy anyánk volt: Magyarország!

Mégis vérek vagyunk mi ketten,
bár ellentétek, együtt eggyek,
harcom a harcod folytatása,
s testvérül szólok íme hozzád:

2.

Kit nem értek, kit sohse láttam,
ki mellé csúful emlegettek,
ki vagy, bár nem szeretsz, barátom,

jobb mind sokan, akik szerettek ;
 halld, már a hangom alig hallszik,
 mint lámpa, melyet elfeledtek,

egyedül és lassan kialszik,
 s a koncert egy hanggal fakóbb,
 s egy színnel némább lesz a rajz itt,

hol együtt voltunk hallhatók :
 megint álomba hull Magyarhon ?
 szólnak már titkos altatók.

Még egyedül te állsz a parton,
 éjig a bukó napba nézve,
 s hogy jó mögötted, nő az alkony

hátad mögött, nem veszed észre :
 Ébresztő, ébredj! Vagy kivárod,
 míg a hazug hold megigézne?

Neked kell mindent megcsinálnod,
 azt is ám amit én akartam :
 te kiállod! (Én már kiállok.)

Én már elhallgatok zavartan.
 Nem értek hangos lenni. Téged
 meghallanak. (Én már meghaltam.)

És kincsemet hagyom tenéked :
 elődöm voltál, légy utódom :
 az üszköt, ami bennem égett,

máglyádra vetve, elhuzódom.

3.

Nem! amit mondtam, fájdalom volt,
Nem! nem! bűn volt, amit beszéltem,
mikor a szívem arra gondolt,

hogy szálljon el dalom a szélben :
amit zengtem, örökre zengtem,
és nem halhatok meg, ha éltem.

Nem értek néma lenni. Nem, nem!
S szavam pelyhét nem vethetem
idegen ajk sodrába. Ennen

törvényem lenni végzetem!..

s míg képet oltáromra vágni,
avagy színnel igézni bírok

idegen kép nem fogja látni
hajolását acél nyakamnak,
s csak oly istent fogok imádni,
akit én alkotok magamnak.

A «FIAMHOZ»

(Aladár fiainak és barátomnak, most is a régi szeretettel,
ajánlom.)

Daloljak mindenről, csak róla nem?

Szerényen, későn, mégis megjelen,
egy drága gyermek, a *fiam* valóban,
lélek szerint, mert mint apát a gyermek,
rég úgy tekint: s én friss lelkébe róttam,
mi bús lelkemben friss jövőre termett.
Legszebb virágaimnak ifju kertje,
új tükröm, melynek tisztít tisztasága,
legárvább három éveim neveltje,
fonnyadó törzsem ültetvényes ága.
Ó, három év! és férfi lett a gyermek!
Láttam homlokán az első szerelmet.
Mohó szemekkel falta a világot,
s láttam szemében, amit szeme látott.
Szeme szűrőjén szűrtem a világot
s így elkerültem, ami csunya benne:
úgy néztem mindig e gyermeki szemre,
mint nyugtatóra,
melytől szeliddé enyhült sok vad óra
s könnyebben forgott lázas mutatója,
mint selymes olajtól a zökkenő gép.
Amikor éltem vihara szövődék,
mikor vád árnyalt, gúny lövellt felettem,
mikor kinevetett, akit szerettem,
csodálva néztek csalódott barátok,
s éhező lelkem önmagába rágott

és elmém daltalan volt, téli kert,
 melyben csak szívem rossz harkálya vert
 únt zajjal fát kinra tépegetve,
 és inségem volt biztos szeretetre,
 mint nyugtatóra,
 fiam lett fáradt éltém biztatója,
 a biztató, a biztos szeretet.

S én most éneklek ezt a gyereket :
 úgy jelenik meg ritkuló dalomban,
 mint piros levél ritka őszi lombban.

II.

Csupa önzés vagy lelkem és irigység,
 mert magadat szereted e fiúban,
 gyémántlélektől villogó szemében
 új életre szűzen születve, mint új
 tükörben régi magadat csodálad,
 s új lelkét régi magadért irigyled.

Ha ott kezdheted, ahol ő ma kezdi,
 oly szűzen, újra! Ó fiam, de boldog,
 de boldog is vagy, egy gyermek szívvel
 és egy tudós eszével. Ily tükörben,
 ilyen lélek tükrében még az élet

ragyog mint egy szegényes gyertya fénye
 egy gyémánt gyönyörében visszaverve.

Az én lelkem is volt valaha gyémánt,
 de szénné égett annyi lassu tűzben :

sötét most s nem ver vissza semmi fényt!

Számodra meggyújtottam ezt a szént
 a makulátlan szeretet tűzével,

mely minden nemzedéket összekötte
 amit az idő milliókra bontott

egy nagy lélekké forrasztja hevével,
 s egyetlen küzdő gondolatává olvaszt.

apát s fiút, és mestert és tanítványt. Számodra meggyújtottam e tüzet, hogy friss gyémántod frissen verje vissza, megsokszorozva, ifiak szemébe. Ó bár úgy mint a hűvös, tiszta gyémánt, fénylene lelked s soha el nem égné! Nehéz kívánság! Minden szeretet bilincs, és minden örökség teher. S én mit hagyok rád, milyen kincseket? Sok súlyos munka hitvány kezdetét, félig kigondolt gondolatjaim, el nem mondott, el nem ért vágyaimmal, a meg nem tett kötelességeket, kétségeimnek vívódó hadát, életlen éltem, és álmatlan álmom.

MÁJUS HUSZONHÁROM RÁKOSPALOTÁN

1912.

1.

Pest utcái között rohanó nép, puskalövések, rendőr, tört üvegek, népszava, forradalom. Én egyedül tehetetlenül itt számlálom a percek nincs hír, nincs újság, villanyosom megakadt. Néma falun lakom én, hol még az ebek sem ugatnak, nem bőgnek tehenek, még a malac se visít. Nádas eresznek alatta topázszemű tengericső csügg. Hószinü fal, kék árny. Csend, csak a fecske csicsereg. Csak ha a villanyos átrohan itt (és mint a tehén bőg) sejteni a város szörnyeteges közelét. Ám most alszik a táj: egy döglött villanyos állong. Ó bús villanyosom! bús ez a néma világ! Bús e méla falún az üres sínekre merengni. Ó jövevény sínek, viszttek-e még ma tovább?

Visztek-e még ma odáig, ahol most csörren az ablak,
 hol most csorran a vér, forran a forradalom?
 hol zajgó tömegben most úr a néma Petőfi
 s sarkra az Eszme kiáll isteni ríma gyanánt;
 hol tán míg írom ezt, Magyarország nagy betegágyán
 vér és kínok közt megszületett a Jövő.

2.

Ó te Jövő, aki jössz és senkise sejt, hogy itt vagy;
 jössz és senkise lát; jössz sűrű fátyol alatt,
 mit hoztál, idegen? mit, mit viszel el? van-e célod
 vagy boros emberként ingatod útaidat?
 Ah, boros is vagy már ezer örült eszme borától.
 Álmodsz s kóros vágy szennyezi álmod izét!
 Álom vagy magad: a mult álma, ki halni szeretne,
 s sír, hogy mindene fáj s nem lehet így betegen.
 Jöjjön az elhazugult életre halálos igazság,
 lesben az utcákon álljon a kórsa halál:
 minden mindegy már! zúgjon fel a tengerek alja!
 hányódjon fel a geny! jöjjön a forradalom!
 Jöjjön a barbárság! jöjjön legalább az igazság,
 annyi hazugság és elmulatások után!
 Jöjjön a lázálom, mely minden bűnt kibeszél majd:
 egynek mondja: »Jogok gyáva barátja, remegj!«
 Másnak: »Ajkaidon kopott szó lett a szabadság!
 s szíved zsarnok volt, öklöd rossz kalapács.«
 Másnak; »Álnokul és önzőn fogtál kezét: íme
 véres lett a kezed: moshatod a kezedet!«
 Mindnek: »Félre vakult esőkevény, s ti koholt ideálok!
 Nem játék a világ! Látni, teremteni kell.«

ISTEN KEZÉBEN

1914—1916.

FIATAL KATONA

Még élni sem érte az életet,
egy bátor pillantást ha vetett
s az ég, a föld mind ránevetett —
de nem lesz birtoka semmi :
a szépség, épség, ifjui vér,
tudás, tanulás, az isteni ér,
nők biztató szeme — mind mit ér
ha menni kell neki, menni?

De meg szívesen, nem alkuszik,
anyjától könytelen bucsuzik,
bár lelke szeretetben uszik :
sohasem tanult gyűlölni.
S ki gyűlölt minden gyűlöletet,
s minden szeretetet szeretett,
nem élhet, aminek született,
mert ölni kell neki, ölni.

Ő nem gyűrűt gyűrűért cserélt,
szívet cserélt aranyat vasért,
oly kincse volt, ami többet ért,
mihez e föld aranya talmi :
arany szíve, arany mosolya —
mind értünk ingyen adja oda,
s győzünk-e, meg sem tudja soha,
mert halni kell neki, halni.

MAGAMRÓL

I.

NEL MEZZO...

No s megvagyok már. Lettem ami lettem,
sötét bár s néha könnyekig hasonlott :
hiába! csöpp szőlőszemnek születtem,
mely a nagy naptól édesedve romlott.

Hány rossz madár vas-csőre vitt felettem,
szememet tépve, (e parányi gyónirot,
amelybe annyi fényt mohón föl-ettem),
míg vére könnyé édesedve omlott.

Rossz végzet tölté fürtömet tömötté,
mert szomszéd szemek szögletes-zömökké
nyomtak, ki szépnek, szabadnak születtem,

nemes-rohadni napmagányt szerettem. —
No s megvagyok már. Lettem ami lettem.
Az Isten sem változtat rajta többé.

II.

S E ZORD NAPOKBAN.

S e zord napokban, mikor olyan olesó
a lélek s törik, ki hajolni nem tud,
s mint sok halottnak már külön koporsó,
sok élőnek már külön élet nem jut,

csak népbe-hadba; míg a drága korsó
(a test) zuhanva, drága bora nem fut
szét még nagyobb Egységbe, hol utolsó
csöppjét is elnyeli egy végtelen kut ;

*mi lesz az én lelkemmel? Szerne folysz, ó,
lélek, az ég ürébe? vagy a kertet
trágyázni, földbe, mint katona vére?*

(Utolsó korsó, olesó nagy koporsó,
vak Föld, idd föl a vért, idd föl a lelket,
és lelkesülj magvunkkal a jövőre!)

III.

A SZÖRNYŰ MÁSNAPO...

Nem, lélek, nem fogsz tán szétfolyni, még nem ;
özvegyül megmaradsz a szörnyü másnap
és lesz eggyel több lámpa a sötétben,
egy fájó idege a pusztulásnak.

Égésed fáj csak, de fájásod égjen,
ó lámpa, égj és fájj a pusztulásnak,
és hogy sötét van, hirdesd a sötétben,
s hogy kár volt annyi fényért s kár a másnap.

Légy élő kinja a levágott karnak,
égő emléke annyi régi fénynek,
miket kioltanak e vak fuvalmak.

És majd ha újra ébrednek a fények,
s lengetlen az emberség tiszta lángja,
akkor majd elpihenhetsz gyenge lámpa.

KÉP EGY FALUSI CSÁRDÁBAN

Csárdába falakon
olykor
láthatsz, ha falukon
bolygol,

s únt szemed elmereng
 bor közt,
 ily képet, mely dereng
 por közt,
 por között, mely ken
 jócskán,
 ily képet csüggeni
 ócskán :

Közepin klasszikus
 bolt áll,
 bolt alatt koszorus
 oltár

oltáron glória
 fény ül,
 bús allegória
 széllyül,

magas Hungária
 gyászban,
 Kossuth, igaz fia
 lázban,

Petőfi önerét
 mártja,
 ujjal a hon nevét
 áldja,

— mily erő, mennyi láng,
 jellem
 zsarnok Ausztriánk
 ellen —

Fenn : lebegő ölyü,
 bús ág,
 nagy térdü, bő ölü,
 múzsák. —

Csitt, mindez ponyvá ma,
lélek, dalnok!
jó bajtárs lett ama
zsarnok.

Múl az év, múlik a
láz is,
szent ügyük már csupa
frázis.

S mi harcok anyja volt
nemrég
ma csak egy lanyha holt
emlék.

Új év jön és fakad
új láz
az idő harcokat
ujrąz.

Ádázabb viadal
buzdul,
ó, mennyi fiatal
pusztul!

Raj jön a tavalyi
rajra,
új kép a falusi
falra.

Azt is majd por kené
jócskán
s búsan fog csüggeni
ócskán.

RECITATIV

Ó, mért nem lettem én muzsikus?
 A szerelemnek e tengerén
 elúszni — nem mint barna madár
 fehér egen: vagy azúr vizen
 mely tollát kívül nedvezi csak
 s zsírjáról minden gyöngy lepörög
 hanem (keserves lelkem üröm-
 cseppjével átítatva puhán,
 átjárva egészen, szíva és
 foszlódva lassan omladozón,
 eltűnve, — nem befulva, hanem
 beléolvadva!...

Ó, ti kemény
 magvak, ti lelkem magvai, szók!
 művészetemnek nincs sava hát
 mely felolvasszon annyira csak
 hogy a gondolat salakja szent
 italomnak színét és ízét
 el ne busítsa? Szók, keserű
 ősz tengerekből üllepedett
 szók, rég kiszáradt tengerek alja, ti
 felejtett könnyek alja, ti gondolat
 kegyetlen izgatói, — ha szóttalan
 tudnám zenémnek önteni gyógyvizét
 tán elringatna — de balzsamomul
 szók emlékkittas mérgeit oldozám
 s furdómnak annyi éles a kavicsa
 hogy lábam egy seb — s szemvizem oly teli
 homokkal, hogy szemem csupa vér.
 Ó, szóttalan, tiszta, homoktalan
 zene! mért nem lettem én zenész?!

Ha festő volnék, tengeri tájt,
 hegyekre mászó fák sorait,
 hajófüst árnyát, barna csikot
 az áttetsző kék tinta vizen
 s fehér sirályt a vízre, fehér
 felhőt az égre, sötét romot
 hegyem csúcsára, víg barikat
 az oldalára játszani festenék.
 Ó, kép! Ó, színek! Ó, vigasz : alkotás!
 Hanem beszédben mondva el, annyi jaj
 ahány szó benne : várrom, Itália,
 hajók és tenger : tünt nyarak, életem
 s más kedves élet rémei, háborúk,
 emlékek, álmok, izgalom, új halál
 minden szótagban, új sebek, új kinok
 s nem élhetendő életek eleje :
 nem a holt színek élete, nyugalom,
 tárgyak nyugalma, víg barik írigyelt
 tudatlansága, állati szent öröm,
 sem a virágok illatos élete
 sem szirmok élő selyme, sem ős kövek
 vak boldogsága : rejtekes istenek
 életlen élte, nagy zene, szent
 halál, vak fények, szótalán olvadás. —
 Ó, mért nem lettem én muzsikus?!

PROLÓGUS

Kerekjáró Duci jótékony célú hangversenyére, 1914 nov.

Király, király, közönség!...
 ezen a bús telen
 milyen versek köszöntsek
 színed ez estelen?
 Zenész, amíg zenéd szól,
 figyelve, hangtalan,

tudunk-e mint egyébkor
 élvezni gondtalan?
 Ó, zongorás, ma rajta,
 verd, verd a zongorát,
 hogy át ne halljuk rajta
 a fegyverek zaját!
 S te hegedős, te gyermek,
 a hegedűt rikasd
 s nyujtsd bővön a kebelnek
 e rittató vigaszt,
 s a tompa dobra, mélyet
 szívünkben ver a gond,
 zenédből puha selymet
 csavarva jól bevond,
 hogy ne halljuk a döbszót,
 a tompa gond szavát,
 gyermekszívedből jobb szót
 bocsáss szívünkön át:
 nem tiéd igazában,
 ó, harcok istene,
 e föld, míg a világon
 van gyermek és zene!

De nem léhán felejtve,
 de nem mint bús madár,
 fejet a szárnyba rejtve,
 — a zene ez a szárny —
 de nem vakon mulatjuk
 időnket, balgatag,
 lebukva, léha hattyuk
 — s a zene a patak: —
 röpítsd, ó szárny, ragadva,
 ki tétlen csüggedett,
 s jusson víz a patakba —
 locsolni a sebet.

Ó, zene szent segítség,
 patak, mely zengve lejt,
 vizeid édesítsék
 a könnyek tengereit!
 Ó, zene enyhe nedve,
 tőled gyógyul a hit,
 te vidítod peregre
 katonák lábait,
 bezengve messze síkot,
 veszélyek mezejét,
 peregre te vidítod
 únt harcok ütemét:
 nekünk is zengve mélán
 vidítsad a valót:
 lásd, nem feledni léhán,
 kívánunk takarót,
 hanem hogy édesednék
 a bánat, a bajok,
 és lenne kincs az emlék,
 mely szívünkben sajog
 valamely kedvesünkről
 — kinek ne volna lent? —
 egy fiatal fiúról,
 ki értünk messze ment.
 Talán az anyja mellett
 gyermek volt mostanig,
 és most ki tudja, merre
 szenved, ki tudja, mit!
 A lelkünk egyre nála,
 minden emléke szent,
 s dal lesz, ha hal, halála,
 ki értünk messze ment,
 dal lesz, ha hal, halála,
 ki értünk messze halt
 — s a dal a legszebb hála —
 zengd nekünk ezt a dalt,

ó, hegedüs, te gyermek :
 zengj hálát húrodon,
 ne hálátlan keservet,
 mely halállal rokon,
 s hogy akik messze értünk
 ontottak drága vért,
 érezzék, drága vérük
 nem folyt csak bánatért,
 zenéssz, te szívhúrokból
 vágyszönyeget szövő,
 csendüljön ki dalodból
 a Béke és Jövő:
 zengd, amit Ők *akartak*
 — s jaj! meg nem élhetik —
 kik életünkért haltak,
 zengj *életet* nekik!

MIATYÁNK

1914.

(Egy bécsi müintézet által kiadott műlaphoz készült.)

Miatyánk ki vagy a mennyekben,
 harcokban, bűnökben, szennyekben,
 rád tekint árva világod :
 a te neved megszenteltessék,
 a te legszebb neved : Békesség!
 Jöjjön el a te országod.
 Véres a földünk, háboru van,
 kezed sujtasát sejtjük, uram,
 s mondjuk, de nyögve, szomoruan,
 — add, hogy mondhassuk könnyebben — :
 Legyen meg a te akaratod!
 — mint angyalok mondják mennyekben.

Előtted uram, a hon java,
 s hulljon a lomb, csak éljen a fa :
 de vajjon a legkisebb lombot
 nem őrzi e atyai gondod?
 nem leng e az utolsó fűrtön is,
 áldva miképpen mennyekben,
 azonképpen itt a földön is?
 Megráztál, nem lehet szörnyebben,
 már most ami fánkon megmaradt
 őrizd meg őszig a bús galyat :
 mindennapi kenyérünket add
 meg nekünk ma, és gyermekeinket
 növeld békére : ha bűn, hogy lábunk
 ma vérbe csuszik meg : értük az!
 Bocsásd meg a mi bűneinket,
 miképpen mi is megbocsátunk
 ellenünk vétetteknek : a gaz
 tied, büntetni : mienk csak az,
 hogy védelmezzük a mieinket!
 És ne vigy a kísértésbe minket,
 hogy ártatlanságunk tudatát,
 mint drága páncélos inget
 őrizzük meg bár véresen,
 hogy át ne hasadjon sohasem.
 Jaj, aki ellenünk mozdul :
 megvívunk, készen, bármi esatát,
 de szabadíts meg a gonosztul,
 mert tiéd az ország,
 kezedbe tette le sorsát,
 s te vagy a legnagyobb erősség :
 ki neveden buzdul,
 bármennyit küzd és vérez,
 előbb vagy utóbb övé lesz
 a hatalom és a dicsőség!

ALKALMI VERS

1916.

Ó, mikor oszlik már a köd?
hol késik a vigasztaló?
Örvények és sziklák között
hogy ing a kis magyar hajó!

Nekem már sírni nem szabad,
talán összerezzeni sem
ha látom, hogy a forгатag
elkapja egy-egy kedvesem.

És átkoznom sem a vihart
s kiáltanom borzadva, hogy
csékély deszkánk talán kitart,
de drága vérünk színe fogy.

Nem volna jobb-e, magyarok,
míg rázza hab a mély kabint,
kik itt vagyunk még, egy marok
szorosan összebúni mind?

Dalolni tán vigasztalót,
S vigyázva lesni hol derül,
és szólni: »Kösd ki a hajót!«
ha partot látnánk messziről?

De jaj, bajában sem barát,
magyar sem érti a magyart,
civódik mint a rossz család,
s olykor még áldja a vihart:

ó, szörnyű! még dicsérgeti,
mert rab türővé edz a seb,
s e néma szolgaság neki
vére vérénél kedvesebb.

Ők amíg vérük vére hull
 úgy védik itthon a hazát
 hogy szívbe fojtják zsarnokul
 a gyermekeknek igazát.

Igy jártam én is — nem rege —
 és úgy vagyok már, úgy vagyok,
 mint rossz családnak gyermeke,
 kit egyre vernek a nagyok.

De csitt! duzzogni nem szabad,
 szívem! jutalmat ne keress!
 Jutalmul: mindig légy szabad,
 S ha nem szeretnek is: szeress!

Gondold, hogy könny és vér pereg,
 s van méltóbb annyi fájdalom:
 s ne sírj, ha vernek, mint gyerek,
 hanem zengj, mint a cimbalom!

HŰSVÉT ELŐTT

S ha kiszakad ajkam, akkor is,
 e vad, vad március évadán,
 izgatva belül az izgatott
 fákkal, a harci márciusi
 inni való
 sós, vérizü széltől részegen,
 a felleg alatt,
 sodrában a szörnyü malomnak:
 ha szétszakad ajkam, akkor is,
 ha vérbe lábbad a dallal és
 magam sem hallva a nagy Malom
 zúgásán át, dalomnak izét
 a kinnak izén

tudnám csak érezni, akkor is
 — mennyi a vér! —
 szakadjon a véres ének!

Van most dicsérni hőöket, Istenem!
 van óriások vak diadalmai
 zengeni, gépeket, ádáz
 munkára hülni borogatott
 ágyúk izzó torkait :
 de nem győzelmi ének az énekem,
 ércfalpait a típró diadalnak
 nem tisztelem én,
 sem az önkény pokoli malmát ;
 mert rejtek élet száz szele, március
 friss vérizgalma nem türi géphalált
 zengeni, malmokat ; inkább
 szerelmet, embert, életeket,
 meg nem alvadó fürge vért :
 s ha ajkam ronggyá szétszakad, akkor is
 ez inni való sós vérizü szélben,
 a felleg alatt,
 sodrában a szörnyü Malonmak,

mely trónokat öröl, nemzeteket,
 százados korlátokat
 roppantva tör szét, érczabolát,
 multak acél hiteit,
 s lélekkel a testet, dupla halál
 vércafatává
 morzsolva a szüz Hold arcába köpi
 s egy nemzedéket egy kerék-
 forgása lejárát :

én mégsem a gépet énekelem
 márciusba, most mikor
 a levegőn, a szél erején
 érezni nedves izét
 vérünk nedvének, drága magyar
 vér italának :

nekem mikor ittam e sós levegőt,
 kisebzett szájam és a szók
 most fáznak e szájnak :
 de ha szétszakad ajkam, akkor is,
 magyar dal március évadán,
 szélnek tör a véres ének!
 Én nem a győztest énekelem,
 nem a nép-gépet, a vak hőst,
 kinek minden lépése halál,
 tekintetétől ájul a szó,
 kéznyomása szolgaság,
 hanem azt, aki lesz, akárki,
 ki először mondja ki azt a szót,
 ki először el meri mondani,
 kiáltani, bátor, bátor,
 azt a varázsszót, százezrek
 várta, léleketadó, szent,
 embermegváltó, visszaadó,
 nemzetmegmentő, kapunyitó,
 szabadító drága szót,
 hogy elég! hogy elég! elég volt!
 hogy béke! béke!
 béke! béke már!
 Legyen vége már!
 Aki alszik, aludjon,
 aki él az éljen,
 a szegény hős pihenjen,
 szegény nép reméljen
 Szóljanak a harangok,
 szóljon allelujja!
 mire jön új március,
 viruljunk ki újra!
 egyik rész a munkára,
 másik temetésre
 adjon Isten bort, buzát,
 bort a feledésre!

Ó, béke! béke!
 legyen béke már!
 Legyen vége már!
 Aki halott, megbocsát,
 ragyog az ég sátra.
 Testvérek, ha túl leszünk,
 sohse nézünk hátra!
 Ki a bünös, ne kérjük,
 ültessünk virágot,
 szeressük és megértsük
 az egész világot :
 egyik rész a munkára,
 másik temetésre :
 adjon Isten bort, buzát,
 bort a feledésre!

PRO DOMO

1916.

Úgy mint a fát, ezer kicsinyek
 ráznak és már a nagy fa remeg.

Ó, boldog a dús fa, nem busul :
 ha rázzák, drága gyümölcse hull.

Szesznek ma meggyem drága gyümölcs :
 Kelyhet ma, versem szent bora, tölts.

Meggybor, pajtások, rajta, kocints :
 kicsit fanyar, de egyéb ma nincs.

A házára az első telt pohárt :
 igyunk, ne szóljunk : inni *nem árt*.

Az emberekre a második,
hogy adjon az isten észet nekik.

Most ezt is *szóltan*, harmadikat,
a kedvesem *kisujja* miatt!

Hadd áldozom még e poharat
minden gyönyörért ami megmaradt,
jóért és rosszért, ami csak ért,
bántalmakért és bánatokért.

Fanyar nedű, vérizű, nem csoda :
mert véres földből szűrte a fa.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár